НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ
У СУМСЬКІЙ ОБЛАСТІ

ІНТЕРАКТИВНІ ЗАНЯТТЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ

(з досвіду роботи педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти)

Суми – 2020

Рекомендовано навчально-методичною радою
при Навчально-методичному центрі професійно-технічної освіти
у Сумській області (протокол № 2 від 26.06.2020)

Укладачі:

Лісун О.І.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області
Шейкіна К.М.,	методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Рецензенти:

Марухина І.В.	завідувач навчально-методичного центру психологічної служби КЗ Сумський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти
Сидорова О.І.	начальник відділу організації профорієнтації Сумського обласного центру зайнятості

Інтерактивні заняття профорієнтаційного спрямування (з досвіду роботи педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти) / уклад. О. І. Лісун, К. М. Шейкіна. Суми, 2020. – 150 с.

Збірка містить поради профорієнтатору, структуру інтерактивних занять, різноманітні за формою заходи: інформаційні калейдоскопи, інтерактивні заняття з елементами тренінгу з конкретних робітничих професій, інтелектуальні ігри, інформаційні години, квести, заходи до тижня професії.

Збірка інтерактивних заходів профорієнтаційного напряму стане в нагоді всім категоріям працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти, залученим до проведення профорієнтаційної роботи з учнями випускних класів закладів загальної середньої освіти області з питань розширення професійної компетентності особистості.

ЗМІСТ

Передмова……. 3
1. ***Надія Сідельник***. Поради профорієнтатору …….. 7
2. ***Тетяна Жадан***. Шлях до успіху: «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів» *(за книгою Генрі Форда «Моє життя та робота»)*…… 12
3. ***Оксана Тур***. Професія сучасності: «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення» ……..... 21
4. ***Ольга Бровко***. Вирушаємо в подорож: «Перукар (перукар-модельєр)» ……. 33
5. ***Тетяна Кулижка***. «Скажи професії «ДА!»: «Перукар». ……. 37
6. ***Ніна Гончаренко***. Знайомство з країною «Манікюрія» ……... 41
7. ***Олена Рожкова***. Сходинки успіху: «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних» …… 46
8. ***Олена Кукса***. Я – обліковець з реєстрації бухгалтерських даних ….. 53
9. ***Олена Кукса***. Подорожуємо залізницею: «Провідник пасажирського вагона, помічник машиніста тепловоза, помічник машиніста електровоза» ……. 56
10. ***Ірина Шемет***. У світі будівельних професій: «Маляр, штукатур, лицювальник-плиточник» …… 60
11. ***Ганна Тригубенко***. Я обираю професію «Електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування, водій автотранспортних засобів (категорія С)» ……..…… 65
12. ***Наталія Грищенко***. Усвідомлений вибір професії: «Кухар» …….. 70
13. ***Раїса Ошкодерова***. Дивовижний світ робітничих професій …….. 76
14. ***Надія Радчук***. У світі робітничих професій …… 81
15. ***Оксана Тур***. Вирушаємо в подорож світом професій ……. 86
16. ***Лариса Біловол***. Карта життя: самостійний вибір майбутньої професії (для учнів 8-х класів) …… 91
17. ***Лариса Біловол***. Карта життя: самостійний вибір майбутньої професії (для учнів 9-х класів) …… 97
18. ***Олена Хведорук***. Твоя майбутня професія – твій вибір …….. 105
19. ***Олена Кукса***. Будуємо майбутнє ……... 115
20. ***Ольга Острівна***. Вибір професії – відповідальне рішення …… 119
21. ***Галина Несвєтова***. У світі тисячі професій …… 123
22. ***Анжела Приходько***. Перші кроки кар'єрного зростання. Твоя формула успіху ……. 130
23. ***Олена Білецька***. Робітничі професії – наше майбутнє ……... 133
24. ***Катерина Хрокало***. Вибір професії – дорога в майбутнє …….. 139
25. ***Наталія Супрун***. На порозі дорослого життя ……. 144
Список використаних джерел …….. 148

ПЕРЕДМОВА

В умовах структурних економічних реформ, запровадження додаткових механізмів для прискорення соціально-економічного розвитку України одним з актуальних аспектів реалізації державної політики в соціальній та економічній сферах є формування, відтворення та використання трудового потенціалу суспільства, що значною мірою залежить від професійного вибору, компетентності та успішної самореалізації молодої людини – рушійної сили майбутнього держави.

У міру певних психологічних, фізіологічних та соціальних факторів розвитку особистості проблематика професійної визначеності завжди гостро стоїть серед абітурієнтів закладів освіти. Професійна орієнтація, що проводиться закладами професійної (професійно-технічної) освіти, покликана допомогти молоді визначити свої здібності й можливості, орієнтуватися в різноманітті професій, ознайомити з перевагами здобуття саме робітничої професії, запропонувати одну з найбільш оптимальних з урахуванням потреб сучасного ринку праці. Якісні та змістовні заходи профорієнтаційної роботи дозволяють учням оцінити власний потенціал, зрозуміти, який вид професійної діяльності найбільше відповідає особистим та об'єктивним критеріям, усвідомлено обрати майбутню професію та розробити стратегію кар'єрного зростання й соціальної успішності.

Першочерговим завданням педагогів закладів професійної (професійно-технічної) освіти є організація та проведення якісної профорієнтаційної роботи серед майбутніх абітурієнтів – учнів випускних класів закладів загальної середньої освіти області. Вимоги сучасності чітко окреслюють необхідність оновлення змісту, форм та методів профорієнтаційної роботи, урахування специфіки вікових категорій, соціальних груп майбутніх абітурієнтів, використання фундаментальних та прикладних наукових досліджень у цій сфері.

Досвід роботи педагогічних колективів закладів професійної (професійно-технічної) освіти Сумської області, накопичений роками плідної праці у сфері професійної орієнтації молоді, реалізується у творчому підході до впровадження інтерактивних заходів, спрямованих на удосконалення та осучаснення профорієнтаційної роботи серед учнів 8-11 класів закладів загальної середньої освіти. Застосування інтерактивних методів і прийомів у профорієнтаційних заходах (інтерактивні презентації, аналіз ситуацій, виконання проєктів, мозковий штурм, відпрацювання практичних навичок, вправи в групах (з різною кількістю осіб), рухливі вправи на зняття м'язового та психологічного напруження (руханки, енерджайзери) із використанням

принципів активності, відкритого зворотного зв’язку, рівності позицій та довіри в спілкуванні) дозволяють самим педагогам бути ближчими до аудиторії, гнучкими в моделюванні спілкування, а учням – позбутися напруження та активно брати в них участь.

До збірки інтерактивних занять профорієнтаційного спрямування увійшли профорієнтаційні заходи, розроблені та апробовані досвідом роботи педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти Сумської області, залучених до проведення профорієнтаційної роботи з учнями старшої вікової категорії закладів загальної середньої освіти.

Збірка містить поради профорієнтатору, структуру інтерактивних занять, різноманітні за формою заходи: інформаційні калейдоскопи, інтерактивні заняття з елементами тренінгу з конкретних робітничих професій, інтелектуальні ігри, інформаційні години, квести, заходи до тижня професії.

Орієнтовна структура інтерактивного заняття

1. Мотивація навчальної діяльності (5%).
2. Оголошення теми, очікуваних результатів (5%).
3. Надання необхідної інформації для розв’язання завдань (10%).
4. Інтерактивні вправи (50-60%).
5. Підбиття підсумків, оцінювання результату, рефлексія (20%).

І. Вступна частина

- знайомство;
- зворотний зв’язок ;
- виявлення очікувань;
- правила роботи групи.

ІІ. Основна частина

Теоретичний блок:

- інтерактивні презентації;
- інформаційні повідомлення;
- мозкові штурми;
- міні-лекції з елементами бесіди;
- самонавчання і взаємонавчання;
- опитування думок.

Практичний блок:

- робота в групах;
- аналіз ситуацій;
- виконання проєктів;
- рольові ігри;

- керовані дискусії й дебати;
- інсценування (елементи майстер-класу за професіями).

Допоміжні вправи:

- об’єднання в групи;
- вправи-енерджайзери на зняття м’язового та психологічного напруження (руханки).

ІІІ. Заключна частина

- підбиття підсумків;
- зворотний зв’язок за тематикою інтерактивного заняття;
- релаксація;
- процедура завершення інтерактивного заняття.

ПОРАДИ ПРОФОРІЄНТАТОРУ

Надія Сідельник,
заступник директора з навчально-виховної роботи
ДНЗ «Сумське ВПУ будівництва та автотранспорту»

1. Діліться досвідом. Завжди пропонуйте аудиторії інформацію, пораду чи методику, що можна застосувати відразу після інформаційного повідомлення. Нехай ніхто не піде з порожніми руками – і до вас повернуться знову. Натхнення – це добре, а практична цінність – ще краще.

2. Не відкладайте відповіді на запитання. Якщо запитання подано зненацька посеред виступу, це насправді добрий знак: вас слухають. Тож скористайтеся можливістю відповісти й оживити промову. Якщо запитання пояснено в наступному слайді – тоді можете його пропустити і згадати, коли описуватимете зміст відповідного слайду. Найкращі презентації, зазвичай, сприймаються як розмова, навіть якщо вона йде лише з одного боку, тож не відмовляйтеся від можливості надати виступу інтерактивності. Не розхолоджуйте аудиторію відмовою від дискусії.

3. Ставте запитання, на які самі не можете відповісти. Звертання до аудиторії, зазвичай, виглядають не зовсім правдиво. Замість цього спитайте те, чого ваші слухачі не знають, і відреагуйте: «Все ОК, я теж не знаю». Поясніть, чому у вас немає відповіді на це запитання, і потім переходьте до того, що ви дійсно добре знаєте. Більшість доповідачів виглядають всезнайками і вже через це одразу здаються нудними. Публічне визнання того, що ви чогось не знаєте, робить вас більш людяним, і слухачі уважніше сприйматимуть те, що ви знаєте.

4. Підкріпіть свій мозок. Це може видатися очевидним, але порція білкової їжі дійсно допоможе вам бути в гарній розумовій формі.

5. Спаліть трохи кортизолу. Усний виступ перед аудиторією важкий ще й тим, що голос моментально видає ваш внутрішній стан: хвилювання, побоювання, невпевненість. Є простий спосіб зняти зайву напругу як до, так і під час виступу. Рухайтеся! Ваші наднирники виділяють кортизол, якщо ви хвилюєтеся чи перебуваєте в стані дистресу. Високий рівень кортизолу блокує креативність і здатність сприймати і передавати складну інформацію, під впливом кортизолу ви не зможете ані вести розповідь, ані реагувати на аудиторію. Найкращий спосіб упоратися з цим – фізичні вправи до роботи, прогулянка під час обіду чи інтенсивне тренування у спортзалі перед виступом.

6. Запасні плани. Запитання «Що, коли..?» краще ставити до виступу і продумувати кілька планів на випадок форс-мажору. Раптом не запуститься

презентація у PowerPoint, початок виступу вийде плутаним, відключать світло, попередній виступ буде надто довгим і вам залишать тільки декілька хвилин? Оберіть два свої найсерйозніші побоювання і продумайте план виступу з урахуванням цих обставин. Ваші старання в будь-якому разі не будуть зайвими, оскільки передбачення неочікуваних сценаріїв і підготовка до них допоможуть, якщо дійсно станеться щось несподіване.

7. Створіть свій ритуал підготовки до виступу. Забобони, щасливі прикмети – це все спроби побороти внутрішній страх, який не має жодного стосунку до реальності. Щасливі шкарпетки не допоможуть бігти швидше. Замість цього краще встановіть свою послідовність дій, яка допоможе вам сконцентруватися перед виступом, підготувати і себе, і технічний бік питання. Пройдіться вздовж кімнати, щоб зрозуміти, як ви дивитиметеся на аудиторію, відчуйте лінію горизонту. Перевірте, як працюють мікрофони, завчасно запустіть презентацію на комп'ютері. Внесіть до звичного ритуалу корисні дії, що допоможуть зосередитись і при цьому достатньо прості й не вимагають додаткового екіпірування.

8. Ставте більше однієї мети перед виступом. Запасна мета допоможе вам скоригувати сценарій, якщо ви бачите, що аудиторія не йде за вашими закликами. Наприклад, ви відразу кажете слухачам, що представляєте благодійну організацію, після чого ваші слухачі розвертаються і йдуть. Або сприймають усе, що ви кажете, поверхнево й не приховують цього. Саме час підключати запасний план і, зберігаючи позитивний настрій, ділитися зі слухачами корисною саме для них інформацією.

9. Розкажіть емоційну історію, яка відбулася насправді. Багато спікерів діляться самокритичними розповідями, але звичайне визнання помилки нічого не дає, якщо ви використовуєте цей епізод просто для визначення небажаних обставин. Замість цього розкажіть повноцінну історію, з яскравими подробицями, і при цьому не приховуйте власних емоцій. Якщо ви були тоді засмучені – так і скажіть. Плакали – згадайте й це. Коли ви ділитеся з аудиторією власними справжніми почуттями, ви створюєте моментальний і тривалий зв'язок із людьми в залі. Емоційність підвищує ваш рівень як оратора.

10. Пауза в 10 секунд. Секретний прийом привернення уваги аудиторії – довга пауза. Особливості сприйняття такі, що пауза в одну чи дві секунди сприймається ніби доповідач щось забув, 5 секунд – типова театральна пауза. Якщо ж ви мовчите впродовж 10 секунд, то навіть ті, хто в цей час зайнятий мобільним телефоном, піднімуть голови і подивляться на оратора. А ви під час цієї довгої паузи можете зібратися з думками і використати підвищену увагу, щоб підкреслити дещо особливе у вашому виступі. Тільки

недосвідчений спікер боїться пауз, упевнений у собі – вміє використати їх для зміцнення своєї харизми.

11. Поділіться унікальною інформацією. Слухачі, зазвичай, не кажуть: «Я був учора на презентації, і слайди в доповідача були просто нереально круті!» Ні, замість цього діляться такими враженнями: «Уявляєш, якщо ти червонієш, то внутрішня оболонка твого шлунку також стає червоною!». Знайти дивовижний факт чи незвичну аналогію – це запам'ятається слухачам.

12. Намагайтеся допомагати аудиторії, а не просто «впарювати товар». Більшість спікерів ставлять головною метою виступу – отримання нових клієнтів, розбудову широкої мережі контактів. Не варто на цьому зациклюватися. Зробіть акцент на користі вашої промови для слухачів і не намагайтеся за один раз досягти більше однієї мети. Коли ви дійсно допомогли людям вирішити їхні проблеми в професійному чи особистому житті, ви зробили найкращі дії, що стали можливими в цій ситуації.

13. Не вибачайтеся. Ось чого точно не варто робити – так це виправдовуватися перед аудиторією, мовляв було мало часу на підготовку, не дуже добре володієте темою. Вибачення не роблять слухачів поблажливими, навпаки – усі думатимуть, навіщо ця людина вийшла й намагається забрати їхній час. Тож якщо бажаєте, щоби на дрібні помилки не звертали уваги, – будьте ще впевненими в собі, ніж зазвичай.

14. Не готуйтеся до виступу вже на сцені. Краще за все перевірити мікрофон, освітлення і свою презентацію до початку. Домовтеся з тими, хто за це відповідає, якщо у вас немає особистого доступу. Якщо ж трапилися якісь накладки, усміхайтеся й поводьтеся впевнено. Пам'ятайте: для аудиторії має значення не те, що відбувається на сцені, а те, як саме ви на це реагуєте.

15. Не перевантажуйте слайди інформацією. Керуйтеся правилом великого пальця: розмір шрифту має бути вдвічі більшим, ніж середній вік вашої аудиторії. Це приблизно між 60 и 80 пунктами. Якщо вам потрібно більше слів, то ви мало працювали над текстом.

16. Ніколи не зачитуйте текст зі своїх слайдів. Ваша презентація має бути розрахована на моментальне сканування слухачами, а якщо їм доведеться читати, ви втратите увагу аудиторії. І точно втратите залишки інтересу до предмета інформації, якщо почнете самі читати вголос. Слайди потрібні для розставлення акцентів, а не для публікації основної інформації.

17. Намагайтеся завоювати увагу. З чого ви почнете свій виступ, має величезне значення. Замість суворих закликів вимкнути мобільні телефони, краще відразу так захопити слухачів, щоби вони забули про них самі й

намагалися швидше вимкнути, щоби не відволікатися. Пам'ятайте, що аудиторія не мусить вас слухати, це ваше завдання – зацікавити в предметі виступу.

18. Завжди повторюйте запитання аудиторії. Якщо кожному, хто ставить запитання, не вручають мікрофон, то зважте, що більшість у залі не чули сказане з місця, отже, можуть не зрозуміти контекст вашої відповіді. Повтор запитання – це і прояв ввічливості, і виграш часу для оратора, щоби зібратися з думками й відповісти найкращим чином.

19. Завжди повторюйте власні загальні тези. Ваша аудиторія напевно почула лише половину всього сказаного, ще й кожен сприйняв під своїм кутом зору. Плануйте промову так, щоби передбачити повторення основних пунктів. Спочатку поясніть суть питання, потім наведіть приклади застосування нової інформації, після надайте аудиторії варіанти конкретних дій. До цього часу більшість уже забула, з чого все починалося, тож якщо хочете, щоби промова запам'яталася, – перерахуйте ключові моменти ще раз.

20. Завжди завершуйте трохи раніше. Якщо вам дали 30 хвилин на виступ, плануйте на 25, якщо дали годину – 50. Поважайте увагу аудиторії та не забирайте час від перерви. Ви отримаєте додаткові бонуси: навчитеся відточувати свій виступ, дотримуватися таймінгу. На ті 5 чи 10 хвилин, що залишилися, заплануйте відповіді на запитання – запропонуйте аудиторії поставити їх публічно, запросіть на бесіду після презентації. І ніколи не затримуйте слухачів довше відведеного вам часу.

Алгоритм відповіді на заперечення

- **Вислухати.**
- Що б хто не говорив, слухати й дивитися в очі. Слухати, а не набирати повітря у груди для гнівних промов, якщо думка опонента не збігається з нашими потребами.
- **Приєднатися.**
- «Так, я вас розумію, …»
- «Так, я розумію, було б дивно, якби ми не розповідали про свої здобутки…»
- Люди мають право на власну думку так само, як і ми. Тільки погоджуватися треба не з тим, що каже клієнт, а тільки з його правом мати власне бачення питання.
- **Уточнити.**
- «Наскільки в них краще?», «Що для вас краще?», «Хто сказав?», «Коли сказав?».
- **Аргументувати, чому треба мати справу саме з вами:**

«Так, багато де можна отримати професію зварювальника, та ми пропонуємо….», «Договори про співпрацю нашого училища укладені з багатьма великими підприємствами міста…».

Ось тут усі записи на аркушах закінчуються. І саме тут більшість профорієнтаторів припиняє свою роботу. Вони витирають із чола піт, замовкають. Адже все зробили за алгоритмом: вислухали (що було зовсім не просто), приєдналися («Так, я вас розумію, ви хочете оволодіти професією……»), уточнили («Яка з інших професій для вас прийнятна?»), аргументували («Наш заклад освіти найкращий і надійний!»), а результат відсутній.

Створюється враження, що розчулений таким шаленим професіоналізмом абітурієнт зааплодує, скаже: «Вибачте, мене все влаштовує, вступаю до закладу!», – але ні. Слухач говорить: «Дякую, я подумаю», і піде. Для налагодження подальшої роботи ніколи не передавайте ініціативу слухачу, не робіть паузу, не змовкайте після аргументації, розвивайте успіх, атакуйте. Зателефонуйте через 3-5 днів, запитайте, чи обговорювали школярі вступ із батьками, якщо отримуєте опір – пройдіть уже знайомий алгоритм.

ШЛЯХ ДО УСПІХУ: «СЛЮСАР З РЕМОНТУ КОЛІСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ (ЗА КНИГОЮ ГЕНРІ ФОРДА «МОЄ ЖИТТЯ ТА РОБОТА»)

Тетяна Жадан,
провідний бібліотекар
ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище»

Цільова аудиторія: учні 8-11 класів.

Мета: познайомити учнів із книгою видатного американського промисловця, новатора, засновника автомобільної індустрії, мультимільярдера, людини-легенди Генрі Форда «Моє життя та робота» та професією «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів». Мотивувати учасників заняття до розуміння ролі освіти, праці, новацій у реалізації власних мрій та досягненні життєвого успіху.

Очікувані результати: розвивати мотивацію учасників заняття до реалізації власної мрії через чесну власну працю.

Форма заняття: інформаційне заняття щодо мотивації розвитку власної професійної компетентності.

Тривалість: 45 хвилин.

Обладнання й матеріали: ноутбук, проєктор, екран для проєктора, книга Генрі Форда «Моє життя та робота».

Що потрібно підготувати заздалегідь: світлини та цитати з книги Генрі Форда «Моє життя та робота» про працю, бізнес Генрі Форда.

Хід заняття

ВСТУП

Ведучий. Вітаю вас, шановні друзі! Я думаю, що кожен із вас хоче бути у своєму житті успішним. Це так? *(учні погоджуються)*. Дійсно так, бо бути

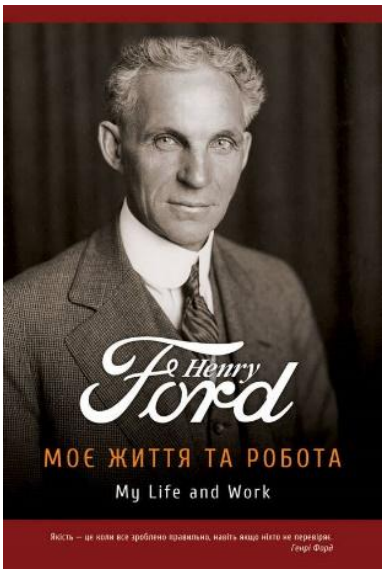

успішним є цілком природним бажанням будь-якої мислячої людини. Спробуємо підібрати синоніми до слова «успіх» *(учні добирають: щастя, перемога, удача, талан, визнання, тріумф, рекорд, досягнення)*. А з чого, на вашу думку, складається «успіх» у контексті людського життя? *(очікувані відповіді: якісна освіта, улюблена робота, матеріальне благополуччя, гарна родина, реалізація власних здібностей, досягнення мети, можливість мандрувати та ін.)* А що ж є ціною успіху, як його досягти? *(очікувані відповіді: докладати великих зусиль, завзято працювати)*.

ПРО КНИГУ

«Працювати – це природно для людини. Треба визнати, що процвітання та щастя можна досягнути тільки завдяки чесній праці. Людські біди значною мірою є наслідком спроб зійти з цього природного шляху».

Ці слова належать Генрі Форду, людині-легенді, засновнику автомобільної промисловості, новатору, мультимільярдеру і першому водію Америки, який сам є гарним прикладом втілення життєвого успіху. Генрі Форд був непересічною і глибокою особистістю, зі своєю філософією і поглядом на життя. Він вважав, що успіх обов'язково прийде, якщо працювати, як слід. Шанований американець розповів про себе у книжці «Моє життя та робота».

Книга видана мільйонними накладами в десятках країн світу. Їй присвячені сотні досліджень, критичних матеріалів, захопливих відгуків видатних людей, злобних пасквілів класових опонентів та просто заздрісних нікчем. Перше українське видання побачило світ у видавництві «Наш Формат» (2015). Друзі, я пропоную здійснити подорож сторінками цієї книги для того, щоб більше дізнатися про Генрі Форда, геніальну людину, яка майстерно втілювала мрії у реальність, та взяти собі на озброєння те корисне, що допоможе вам, сучасній молоді, досягти успіху у власному житті.

ДИТИНСТВО

«Я народився 30 липня 1863 року на фермі в Дірборні, що в штаті Мічиган, і в моїх ранніх спогадах зафіксувалися враження про занадто важку роботу з низькою віддачою. І дотепер я не змінив своєї думки про сільське господарство».

«У нашому господарстві, як і в інших того часу, було занадто багато важкої фізичної праці. Навіть ще дуже юним я підозрював, що чимало з того можна полегшити. Саме тому я й став механіком. Зрештою й мама завжди підкреслювала, що я природжений інженер. Ще змалку я мав власну майстерню з різним металевим мотлохом замість інструментів. Тоді в нас не було таких іграшок, як тепер. Усе робили своїми ж руками. А моїми іграшками були тільки інструменти – і дотепер так є! І кожен уламок якогось механізму був за скарб».

Друзі, який висновок ми можемо зробити на підставі цього уривку?

ПОЧАТОК СПРАВИ

«Найбільшою подією в ті далекі роки для мене стала зустріч із локомобілем. Це відбулося десь за вісім миль від Детройта, коли одного прекрасного дня ми їхали до міста. Мені було дванадцять років. До речі, того ж року я пережив ще одну подію, коли став власником годинника. Я пам'ятаю ту машину, так ніби бачив її тільки вчора».

«Саме цей локомобіль і привів мене у світ машин. Я пробував виготовляти подібні моделі та за кілька років справді досягнув дуже доброго результату. Власне, відтоді, як дванадцятирічним хлопчиком побачив локомобіль, і по сьогодні – мої інтереси пов'язані з автомобілями».

«Часто я брав зламаний годинник і намагався його полагодити. Коли мені було тринадцять років, я вперше зумів відремонтувати годинник так, щоб він правильно йшов. До п'ятнадцяти років я вже міг ремонтувати майже все в зламаних годинниках, хоч мав найпримітивніші інструменти».

«…справжній механік повинен знати конструкцію майже всього на світі. Механізми для інженера – це те саме, що книги для письменника. З них він черпає ідеї і втілює їх, якщо в нього є мізки».

Друзі, як ви можете прокоментувати почуту інформацію?

ПРО ОСВІТУ

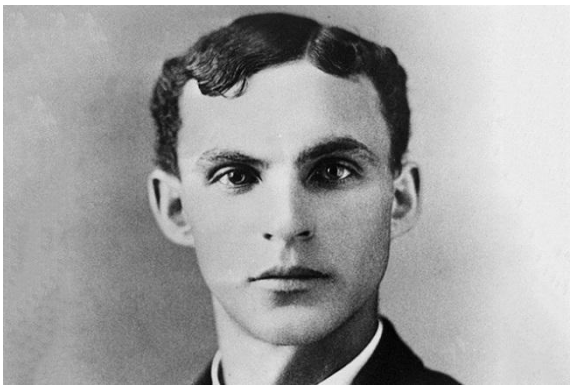

У 17 років, закінчивши школу, Генрі Форд став учнем у механічній майстерні «Ремонт двигунів», де здобув кваліфікацію машиніста задовго до того, як минув трирічний термін навчання. На цьому здобуття освіти майбутнього генія інженерії закінчилося, а єдиним університетом для нього стало саме життя.

Друзі, питання подальшої освіти зараз для вас є дуже актуальним, тому пропоную дізнатися, які погляди на освіту мав Генрі Форд – людина раціональна та прагматична. Отже, слухайте уважно та беріть собі на замітку:

«Освічена людина не та, чия пам'ять носить у собі якісь історичні дати. Це той, хто може завершувати справи».

«Людина, що не може думати, не є освіченою, скільки б учених ступенів вона б не набула».

«…найкраще, що освіта може зробити для людини, це підсилити її власні можливості, дати контроль над інструментами, якими доля нагородила її, та навчити думати».

«Справжня освіта людини починається після того, як вона закінчила освітній заклад. Істинна освіта досягається через дисципліну життя».

«Людина може бути дуже освіченою, і все намарно. І знову ж, людина може бути неосвіченою, але приносити багато користі».

«Метою освіти не є заповнення голови фактами, а навчання людини, як користуватися розумом. І часто буває, що люди краще мислять, коли знання минулого не заважають».

«Коли людина володіє майстерністю у своїй галузі, якою б вона не була, вона вже має свій науковий ступінь – вона ввійшла в царство мудрості».

«БЕНЗИНОВИЙ ВОЗИК»

У 1891-му році Генрі Форд поступив на роботу інженером-механіком в Електричну компанію Едісона, із часом став там головним інженером. Паралельно з роботою на компанію займався конструкцією безкінного екіпажу.

У 1893-му сконструював першу подобу до автомобіля, який назвав «бензиновим возиком». У своїй книзі промисловець і новатор згадує:

«Мій «бензиновий возик» довгий час був першим і єдиним автомобілем у Детройті. Його зустріли досить неприязно, тому що він створював багато шуму й це лякало коней. Також він перешкоджав рухові. Бо, якщо я зупиняв свою машину де-небудь у місті, навколо нього збирався натовп, і я не міг рушити далі. Якщо я відходив від нього хоча б на хвилину, завжди знаходився хтось допитливий, який намагався його завести. Урешті-решт мені довелося носити з собою ланцюга й прив'язувати автомобіль до ліхтарного стовпа, якщо була потреба його залишити. А тут ще виникли неприємності з поліцією. Я не дуже знаю, у чому була проблема. Маю враження, що в ті дні не було закону про обмеження швидкості. У будь-якому разі я повинен був отримати спеціальний дозвіл від мера і, отже, якийсь час мав честь бути єдиним ліцензованим водієм в Америці».

Ці спогади забавні, але було чимало труднощів, з якими доводилося стикатися новатору:

«Не існувало «попиту» на автомобілі – його й не буває на нові вироби. З ними звикалися приблизно так само, як зовсім недавно з літаками. Спочатку «безкінний візок» вважався чимось із категорії дивацтв, і багато мудрих людей детально пояснювали, чому він ніколи не стане чимось більшим, ніж іграшка. Жодна людина з грошима навіть

не замислювалася про автомобіль як комерційну можливість. Не можу зрозуміти, чому кожен новий засіб пересування зустрічається з таким спротивом».

ПРО РИЗИК ТА НОВАЦІЇ

У книзі «Моє життя та робота» Генрі Форд написав про те, як важливо бути рішучим, не боятися ризикувати та впроваджувати нове: **«Той, хто боїться майбутнього, хто боїться невдачі, обмежує свою діяльність. Невдача – це лише можливість вдумливіше розпочати все знову».**

«З подібного помилкового уявлення, що життя – це боротьба, яка може бути програна через один необережний рух, виростає велика любов до стабільності. Люди набувають звички напівживого існування».

«Навколо багато таких людей, які не усвідомлюють, що вчорашній день минув і сьогодні зранку прокидаються з торішніми ідеями».

«Для людини, яка думає, що «влаштувалася» на все життя, існує певна невловима небезпека. Вона полягає в тому, що наступний оберт колеса прогресу може викинути її на узбіччя».

«Страх є результатом того, що тіло бере владу над душею».

«Люди здаються частіше, ніж їх спіткає невдача».

«Невдачі легкі. Успіх завжди важкий. Людина втрачає легко, а добивається успіху, тільки заплативши всім, що в неї є, і всім, чим вона є».

Друзі, ви згодні, що це дуже слушні висловлювання, які спонукають нас не звертати уваги на перешкоди, докладати максимум зусиль, щоб не опинитися осторонь від прогресу, ризикувати та наполегливо йти до своєї мети, до успіху?

ОСОБИСТЕ ЖИТТЯ

Лише один раз у книзі Генрі Форд згадує свою дружину Клару, але ця згадка дуже інформативна для читача:

«Жодна цікава робота ніколи не буває важкою. Я завжди був упевнений у результатах. Якщо наполегливо працювати, то завжди досягнете результату. До того ж, моя дружина мала ще більшу впевненість, ніж я. Вона завжди була такою. І це було чудово».

Клара не тільки не перешкоджала, але й повністю поділяла захоплення чоловіка, навіть не дивлячись та той факт, що його винаходи при запуску в роботу могли розвалити частину будинку. У 1893 році в подружжя народився син Едсел. Пізніше Генрі Форд, коли його запитали, не бажав би він прожити життя ще раз, відповів: «Тільки якщо можна знову одружитися з

Кларою». Щасливе сімейне життя є складовою успіху цієї видатної людини.

Друзі, чим корисна для нас може бути ця інформація? Чи хотіли би ви, щоб у вашій майбутній родині були подібні стосунки?

FORD MOTOR

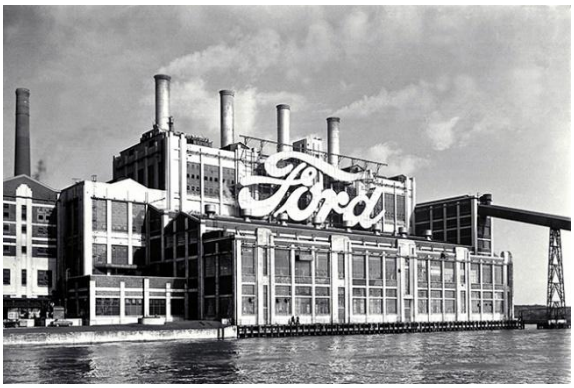

У 1903-му році Генрі Форд створив підприємство Ford Motor, яке вже через десять років першим у світі перейшло на конвеєрне виробництво. У 1921-му кампанія випустила п'ятимільйонний автомобіль.

Генрі Форд головним своїм завданням як промисловця називав знищення бідності та підвищення рівня життя. А для цього, на його думку, потрібно надати особисто кожній людині (у тому числі й людям із фізичними каліцтвами і навіть тим, хто сидів у в'язниці) можливість заробляти гроші. Розраховуючи заробітну плату від прибутку підприємства, він почав платити робочим мінімум 5$ на день – солідні на ті часи гроші. Також, забезпечивши персоналу 8-часову зміну та 6-денний робочий тиждень, він набув слави в країні як «людина, що придумала вихідний». Люди шикувалися у чергу, щоб отримати роботу на заводі Форда.

ПРО БІЗНЕС

А зараз, друзі, дізнаємось про погляди Генрі Форда на бізнес. І це не просто влучні висловлювання – це практичний досвід засновника найбільшої у світовій історії індустрії. Якщо хтось із вас у майбутньому планує організувати власну справу, особливо уважно дослухайтеся до наступних тверджень:

«Бізнес – це просто праця. Спекуляція вже виготовленими речами – це не бізнес. Це всього лише більш-менш пристойне паразитування, яке не можна усунути на законодавчому рівні».

«Найздоровішим бізнес буває тоді, коли йому, як курці, треба трохи попорпатися, щоб щось отримати».

«Бізнес, який платить низьку заробітну плату, завжди в небезпеці».

«Бізнес – це процес уміння давати і вміння брати, жити й давати жити іншим».

«Не погіршуй товару, не зменшуй заробітної плати, не завищуй ціну для громадськості. Вкладай мізки в нові технології, більше мізків, і

ще більше – роби продукт кращим, ніж був раніше. У такому разі всі учасники бізнесу залишаться задоволеними».

«Здоровий бізнес – бізнес, який створює все більше й більше можливостей для людей заробляти собі на шановане й багате життя, – це бізнес, у якому кожна людина робить за день роботу, якою пишається».

«У великому бізнесі є щось сакральне. Адже він забезпечує життя сотень і тисяч сімей».

«Усе, що зробила індустрія Форда – усе, що я зробив, – було прагненням довести, що надання послуг іде поперед прибутку і що той вид бізнесу, який робить світ кращим, є шляхетною професією».

«ФОРД МОДЕЛЬ Т»

Це легендарний «Форд Модель Т», автомобіль, що випускався «Ford Motor Company» з 1908 по 1927 роки. Саме він став першим доступним автомобілем, що вироблявся мільйонами екземплярів та «посадив Америку на колеса».

Коли з'явилася «Модель Т», більшість автомобілів у США коштували від 1 100 до 1 700 доларів. Форд «Т» спочатку коштував усього 825-850 доларів, тобто мало не вполовину дешевше середнього автомобіля і майже на третину нижче вартості найдешевшого в 1908-1910 роках. А для того часу 400 доларів різниці – величезні гроші. У середньому працівник у США отримував тоді 100 доларів на місяць. У 1916-1917 роках було продано 785 432 машини за ціною, зниженою до 350 доларів.

Модель «Т» став ще й першим «всесвітнім» автомобілем, тобто він випускався паралельно в багатьох країнах світу. Зокрема філії «Форда» були в Німеччині, Великій Британії, Франції, Австралії та інших країнах.

Усього було випущено 16 500 000 автомобілів «Форд Модель Т».

АВТОСЕРВІС

Генрі Форд зробив автомобіль повсюдним засобом пересування, а також забезпечив можливості його ремонту та заміни запчастин. Видатний промисловець та яскравий новатор у своїй книзі згадує:

«Ніхто не переймався тим, що відбувається з автомобілем після продажу: скільки бензину витрачається, як довго служить машина. А якщо траплялася поломка й треба було міняти запчастини, то це було проблемою лише власника».

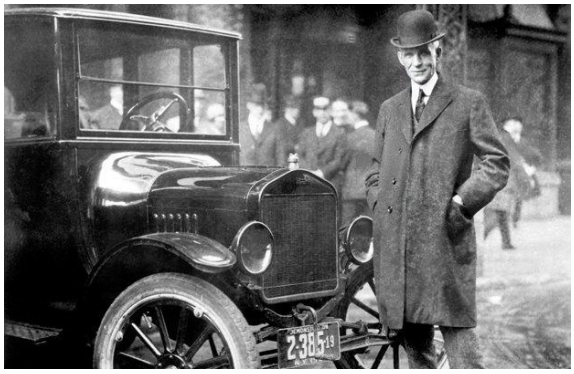

«Людина, яка купувала один із наших автомобілів, отримувала право користуватися ним постійно. А тому в разі будь-якої поломки нашим обов'язком було потурбуватися, щоб машина якомога швидше запрацювала».

«Передбачення сервісного обслуговування ще на самому початку виходу на ринок відіграло важливу роль у популярності наших автомобілів».

Отже, головними пріоритетами Генрі Форда були зовсім не прибуток і торговий баланс: перш за все, він цінував чесну працю і якісне надання послуг, а тому його працівники завжди мали достойну зарплату, а клієнти – надійні автомобілі та повсякчасний доступ до сервісних центрів.

СЛЮСАР З РЕМОНТУ КОЛІСНИХ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

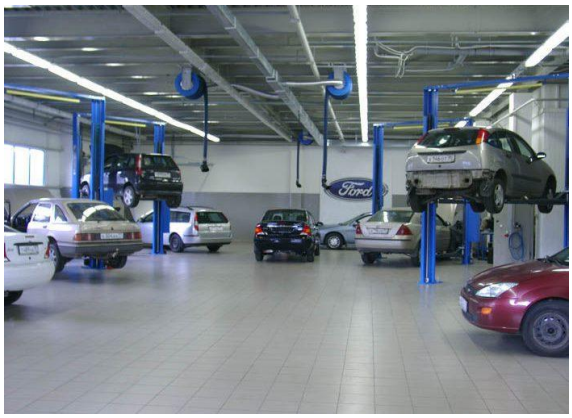

Сьогодні величезна кількість автомобілів буквально заполонила вулиці міст і сіл. І цей величезний автопарк постійно повинен перебувати у справному стані. Тому потреба в сервісних центрах та фахівцях із технічного обслуговування та ремонту автомобіля тільки зростає.

Зараз на ринку праці професія автослюсаря є однією з найбільш затребуваних та високо оплачуваних. Шановні друзі, якщо вас цікавить світ автомобілів, ви любите техніку, маєте розвинуте технічне та логічне мислення, гарну фізичну підготовку, добре здоров'я, ви відповідальні та зосереджені, тоді придивіться до професії автослюсаря. Можливо саме вона приведе вас до успіху.

Отримати професію слюсаря з ремонту колісних транспортних засобів можна в закладі професійної освіти. Друзі, навчання в закладі професійної освіти може стати основою вашої успішної кар'єри.

ПРО ПРАЦЮ

Ми з самого початку нашого заняття визначилися, що для досягнення життєвого успіху необхідно багато працювати. І підтвердження цьому ми багаторазово знаходимо в книзі:

«Користь, яку приносимо своєю працею щодня, – це і є те, що ми даємо світові».

«…праця й тільки праця створює цінності, і це в глибині свого серця знає кожна людина».

«Ледарям не місце в цивілізованому суспільстві».

«Здавалося, що всі хотіли віднайти найкоротший шлях до грошей, обминувши найпряміший – той, що веде через працю».

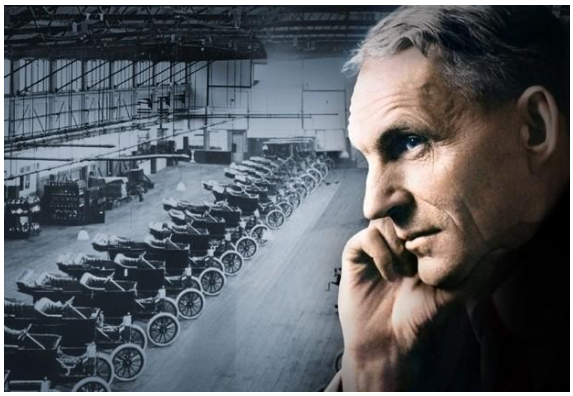

«Коли ми на роботі, то повинні бути на роботі. Коли розважаємося – повинні розважатися. Немає жодного сенсу змішувати ці два поняття».

«…коли людина насправді працює, титул їй не потрібен. Його підносить праця».

«Ніколи не буде винайдена система, яка дозволить позбутися необхідності працювати. Так задумано природою. Наші руки й розум не призначені для ледарства. Праця є нашим спокоєм, почуттям власної гідності й спасінням. Робота – зовсім не прокляття, а найбільше благо».

«З бідністю не можна покінчити завдяки формулі. Бідність зникне тільки завдяки важкій і осмисленій роботі».

«Завжди є щось не зроблене в цьому світі, і тільки ми самі можемо це зробити. Весь світ може сидіти в режимі очікування, а завод може стояти, бо «нема роботи». Роботи може не бути там, чи там, але завжди є що робити».

«Робота, яка має хоч якусь цінність, ніколи не буде легкою. І чим вище ви піднімаєтеся по щаблях відповідальності, тим складнішою стає робота».

«Людина, яка здатна працювати й думати, приречена на успіх».

ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ

Генрі Форд помер у віці 83 років у себе вдома в Дірборні 7 квітня 1947 року. Справу видатного американця гідно продовжують його нащадки.

Ford Motor Company випускає широкий спектр легкових і комерційних автомобілів під марками Ford, Lincoln, Mercury. Під контролем Ford знаходяться такі відомі виробники автомобілів, як Daimler, а також Mazda (частково). Підприємства Ford розташовані у всьому світі.

Шановні друзі, сподіваюсь, що книга Генрі Форда «Моє життя та робота», його історія успіху мотивували вас на подальше гідне та щасливе життя.

«Неможливого не існує...», – цими словами Генрі Форд закінчує свою книгу. Друзі, завжди пам’ятайте їх. Дякую вам за увагу. До нових зустрічей!

ПРОФЕСІЯ СУЧАСНОСТІ:
«ОПЕРАТОР З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ»

Оксана Тур,
майстер виробничого навчання
ДНЗ «Шосткинський центр професійно-технічної освіти»

Цільова аудиторія: учні 9-11 класів

Мета:

– підвищити рівень знань учнів з інформатики, ознайомити школярів з професією «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення»;

– сприяти формуванню інформаційної культури, логічного мислення, колективної творчої активності;

– розвивати інтелектуальні здібності учнів, мотивувати учнів до розвитку навчально-пізнавальної активності;

– виховувати самостійність та наполегливість, вміння працювати в команді, почуття відповідальності, виховання волі до перемоги та поваги до суперника.

Очікувані результати:

- збільшення активності та рухливості учнів;
- мотивація до вивчення теорії з професії «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення»;
- формування навичок «командної гри» у процесі спільної діяльності;
- підвищення загальної культури учнів;
- зацікавлення учнів-школярів професією «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення»;
- сприяти усвідомленому вибору професії, розширювати в учнів уявлення про різноманітність професій, учити бачити свої реальні перспективи та можливості, нести особисту відповідальність за своє майбутнє, розширити обсяг знань учнів про сучасний ринок праці.

Форма проведення: інформаційний калейдоскоп (захід до професійного тижня з професії «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення» між збірними командами учнів I, II, III курсів закладу професійної освіти та двома командами учнів 9-11 класів закладів загальної середньої освіти).

Тривалість заходу: 1-1,5 год.

Обладнання й матеріали: відеоролики та комплект презентаційного обладнання (мультимедійна дошка та проєктор); роздатковий матеріал для проведення конкурсу, комплект документів для журі.

Що потрібно підготувати заздалегідь: обладнання та матеріали, умови проведення конкурсів.

Хід заняття

Слайд 1. «Професія сучасності» (Гасло)

(виходять учениці закладу)

1. Дівчина: *Минають дні, минають роки,*
Прогрес крокує повсякчас,
І всі новиночки науки
Прийшли до школи і до нас.
Просторий клас, а тут – КОМП'ЮТЕР,
Сьогодні – це буденна річ.
Та з ним працює оператор,
А він – майбутній програміст.
2. Дівчина: *Системник як налаштувати.*
І тексти швидко набирати,
Програми знаємо ми всі,
І налаштуєм мережі.
Все це вивчаємо ми тут,
Нас операторами звуть.

Вступне слово

Ведучий. Добрий день, дорогі друзі! Сьогодні в рамках тижня професійної майстерності ми проводимо інформаційний калейдоскоп «Професія сучасності». Наші щирі вітання і найкращі побажання всім присутнім.

Ведучий. Зверніть увагу на гасло сьогоднішньої зустрічі:

Якщо ви вдало оберете професію і докладете до неї душу,
то щастя саме знайде вас.
(Ч. Дарвін)

Отже, сьогодні ми будемо говорити про професію, яку обрали ми та наші учні. А це – «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення».

У світі – тисячі професій!!! Як вибрати серед них ту, з якої розпочнеться трудовий шлях, а можливо, і «доросле» життя?

Зробити правильний вибір професії – значить знайти своє місце в житті, визначити свою долю.

Заклад професійної освіти здійснює підготовку кваліфікованих робітників з багатьох професій, але сьогодні ми хочемо акцентувати вашу увагу на професії, без якої в сучасному світі не обійтися. Адже робота практично у будь-якій галузі професійної діяльності означає роботу на персональному комп'ютері, а також знання всіх його компонентів. Навчитися

цьому – значить більш упевнено почувати себе не тільки при виборі професії, але й при використанні отриманих знань у реальному житті.

Сьогодні тут зібралися учні I, II, III курсів, які навчаються за професією «Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення», усі ті, хто любить комп'ютер, а також ми запросили в гості учнів 9-11 класів. Привітаємо один одного оплесками .

З метою підвищення знань учнів при роботі з комп'ютером, ми проводимо гру, яка, *багатьом учасникам дасть можливість показати свою зацікавленість до професії, а інших може зацікавити для вивчення.*

Слайд 2. Словничок. Калейдоскоп

Калейдоскоп – оптичний прилад, що дозволяє створювати візерунки. У переносному сенсі – швидка зміна явищ, осіб, подій

Ведучий. Отже, розпочинаємо наш «Інформаційний калейдоскоп».

Красива, гарна, приваблива назва, добре знайоме з дитинства слово. Хто із вас не тримав в руках цієї іграшки, в захопленні не спостерігав, як змінюються в ній форми і кольори загадкових скелець!

У нашій грі теж змінюватимуться кольори-завдання. Ми будемо відгадувати загадки, відповідати на питання, грати. І всі чекатимемо, як у калейдоскопі, чогось кращого і незвичайного.

Надійшов час познайомитись із учасниками. Кожна команда зараз представить себе, назве свій девіз та продемонструє свою емблему.

Тож перейдемо до представлення команд.

Ведучий. Запрошую збірну команду нашого закладу на чолі з капітаном_____

команда школи № __ та її капітана _____,

команду школи № ___ та його капітана _____

(*команди по черзі виходять на центр та представляють себе; по завершенню виступу кожна команда займає місце за столами*).

Ведучий. Дякуємо командам за гарні представлення. Займіть свої місця.

Сьогодні до нас завітала ще одна команда – це компетентне журі. Хочу вам їх представити:

1. Викладач спецдисциплін_____ПІБ_____

2. Старший майстер_____ПІБ_____

3. Випускник нашого закладу, який сьогодні навчається в коледжі за професією «Комп'ютерна інженерія»_____ПІБ_____

Ведучий. Ну що, і команди, і журі представлені, тож – розпочинаємо. Наголошую, що після завершення кожного конкурсу команди отримуватимуть одну літеру, фразу, з яких ми прочитаємо наприкінці гри.

Ведучий. Хочу оголосити правила нашого калейдоскопу.

Слайд 3. «Правила Калейдоскопу»

Конкурс № 1. «Зайвий термін» (додаток 1).

Командам видається аркуш із термінами. У кожній із приведених груп один термін є «зайвим». Командам необхідно за 2 хвилини викреслити цей термін.

Отже, переходимо до першого конкурсу. Перевіримо наші команди на знання інформатики. За кожну правильну відповідь команда отримує 1 бал.

А поки команди готуються, глядачам пропоную подивитись презентацію «Ярмарок професій»

Презентація 1. «Ярмарок професій»

Ведучий. Отже, час вичерпано, дякуємо командам за відповіді. Журі просимо перевірити правильність відповідей. *Кожна команда отримує літеру.*

Незважаючи на те, що всі «професії потрібні, всі професії важливі», сьогодні одними з найбільш затребуваних фахівців на ринку праці є оператори з обробки інформації та програмного забезпечення.

Адже XXI століття - час, коли комп'ютери міцно увійшли в усі сфери життя. Фахівець нашої професії знає всі можливості комп'ютера. Комп'ютерні програми і системи зв'язку Internet дозволяють виконувати роботи з різною інформацією (числами, текстами, графікою), використовуючи офісне обладнання (принтер, сканер, ксерокс), а також вимагає знання всіх можливих піктограм.

Слайд 4. (Словничок. Піктограма)

Піктограма – умовний малюнок із зображенням будь-яких дій, явищ, предметів і т. д. В інформатиці - ікóнка або значок – елемен графічного інтерфейсу, невелике зображення, що репрезентує компонент ОС, Відгукуючись на клацання мишкою, процесор, звичайно, виконує відповідні дії (стартує, відкриває файл тощо).

Ведучий. Настав час перевірити знання піктограм. Командам необхідно за 3 хвилини правильно розставити піктограми, що відповідають даним програмам. У вас на столах конверти з малюнками-піктограмами, таблиця та клей. Необхідно наклеїти до таблиці відповідні картинки. Кожна правильна відповідь оцінюється 0,5 бала.

Конкурс № 2. «Піктограми» *(додаток 2)*

(*роздаються завдання, проводиться конкурс*)

Ведучий. Поки команди працюють, пропоную ще одну презентацію.

Відеоролик 2. *«Професія Оператор…»*

Ведучий. Три хвилини вичерпано, просимо команди здати свої роботи.

Кожна команда отримує літеру.

Доки наше вельмишановне журі звіряє відповіді, перевіримо капітанів команд на уважність. Капітани, підійдіть до екрану. Проведемо гру «Знайди кота».

Вашій увазі будуть запропоновані зображення, на яких за 30 секунд необхідно знайти кота. Найактивніші будуть нагороджені солодкими призами (*цукерка*).

Презентація 3. Знайдіть на цій фотографії кота *(проводиться гра з капітанами. Відповіді не оцінюються журі. Найактивніші отримують цукерки)*

Ведучий. Просимо журі оголосити результати попередніх конкурсів.

(оголошуються результати перших двох конкурсів)

Ведучий. Переходимо до наступного конкурсу «Комп'ютерний сленг».

Ведучий. Одночасно з професійною мовою програмістів почав формуватися специфічний сленг знавців обчислювальної техніки і просто людей, які захоплюються комп'ютерними іграми. Тож перевіримо наші команди на знання «комп'ютерних» слів. Для кожного з представлених слів приведені три визначення, з яких йому відповідає лише одне. Необхідно вказати це визначення. Кожна правильна відповідь оцінюється в один бал. Час на виконання завдання – 3 хвилини.

Конкурс № 3 «Комп'ютерний сленг» *(додаток 3)*

Ведучий. Поки наші команди працюють, ми з вами пограємо. За участь у конкурсі *кожна команда отримує літеру.*

Ведучий. Просимо журі знову перевірити відповіді. А ми прослухаємо вірш у виконанні дівчат групи № 5.

Дівчина 1. *Є в людини життя,*
Є в людини свої надії.
З поглядом у майбуття
Заповітні плекаємо мрії.
Закінчив навчання,
Треба йти на роботу.
Поміркуй, роздивись,
Прояви про майбутнє турботу !

Дівчина 2. *В центрі ми, як у родині,*
Всі ми учні, всі єдині.
Вчителі, як ті батьки,
Нас навчають залюбки.
Скільки нових дисциплін,
І спецкурсів, і гуртків…

Нам цікаво тут навчатись,

Всім приємно спілкуватись.

Ведучий. Дякуємо дівчатам і просимо журі оголосити результати.

(журі оголошує результати за три конкурси)

Ведучий. У всі часи люди визнавали, що престижним може стати практично будь-яке заняття – все залежить від того, як людина буде працювати. Будь-яка професія по-своєму унікальна. У кожній професії є своя специфіка роботи, свої цінності і свої герої. І, звичайно ж, практично у кожній професії є свій святковий день – власне професійне свято!

А чи відомо вам, що 14 лютого – День комп'ютерника. Саме в цей день 1946 року запущено перший реально працюючий електронний комп'ютер ENIAC. Я сподіваюся, що всі присутні обов'язково запам'ятають цю дату і будуть її відзначати щороку, адже вона співпадає із днем закоханих. А нам час повернутися до конкурсу.

Слайд 5. (Словничок. Ребус)

Ребус – це загадка, в якій слова, що розгадуються, зображено у вигляді комбінації малюнків із літерами та іншими знаками.

Ведучий. Пропонуємо нашим командам пригадати дитинство та розгадати ребуси на комп'ютерну тематику. Наголошуємо на тому, що ребус складається із слів українською мовою.

Ведучий. Нашим командам пропонуємо по 8 ребусів. Час на розв'язування ребусів 4 хвилини.

Конкурс № 4. «Ребуси» *(додаток 4)*.

У нашому закладі професійної освіти вирує різноманітне життя і дозвілля, що допомагає учням формуватись, розвиватись як особистостям. Є гуртки, спортивні секції, концертні, розважальні програми, просвітницькі години, конкурси, диспути – все, що робить життя наших учнів цікавим, насиченим, веселим. Пропоную переглянути ще один ролик «Цікаве життя операторів».

Відеоролик 3. «Навчальні будні та дозвілля операторів»

(перегляд ролику «Будні операторів»)

Ведучий. Час швидко промайнув, просимо команди здати ребуси, а журі – звірити та оцінити кожну правильну відповідь в 1 бал.

Кожна команда отримує літеру.

Конкурс № 5 *(додаток 5)*

Ведучий. Настав час для усного опитування. Кожній команді буду задавати питання по черзі. Правильна відповідь оцінюється в один бал.

Увага, журі! Розпочинаємо!

Ведучий. Молодці. Я впевнена, журі оцінило ваші знання. А ми переходимо до наступного конкурсу. «Сім ступенів захисту». Командам буде представлено перевернуте слово. Необхідно назвати правильну відповідь. Оцінюються перші відповіді. Відповідайте голосно, аби всі почули.

Конкурс № 6. «Сім ступенів захисту» *(додаток 6).*

Ведучий. Щож, це був останній конкурс інформаційного калейдоскопу. Просимо журі підвести підсумки всіх конкурсів, оголосити переможців та нагородити грамотами та подарунками.

Але це ще не все. У кожної команди є певні літери. Об'єднайтеся, будь ласка, усі разом і складіть словосполучення…

(учні складають словосполучення: ***професія сучасності)***

Шановні друзі! Сьогодні ми спостерігали за вміннями і навичками, які здобули наші учні, навчаючись своїй улюбленій професії. Але ж це тільки початок. Тож побажаємо учням успіхів у своїй майбутній професійній діяльності, а викладачам і майстрам виробничого навчання – здоров'я, терпіння, творчості кожного дня – навчанні та вихованні майбутніх робітників нашої професії.

А що ж побажаємо школярам? Задумайтесь уже сьогодні, яку професію обрати. Їх безліч, але пам'ятайте: професія, обрана не до душі, зовсім не приносить морального задоволення і відчуття щастя.

А тепер слово має журі. Будь-ласка, оголосіть результати конкурсів. *(нагородження переможців: I, II, III місце). Запрошення гостей до екскурсії закладом освіти)*

Додаток 1

КОМАНДА

«_____»

За кожну правильну відповідь - 1 б.

КОНКУРС №1. «ЗАЙВИЙ ТЕРМІН»

1.Сканер, **регістр**, клавіатура, джойстик, миша.

2. «Пробіл», **«Паскаль»**, «Esc», «Enter», «Backspace».

3. Крапка, **«Shift»**, кома, двокрапка, дефіс.

4. CD-R, DVD-R, **BD-R**, CD-RW.

5. WINDOWS, MS-DOS, UNIX, LINUX, **MS WORD**.

6. Лазерний, **оптичний**, матричний, струминний.

7. Еліпс, Пензлик, Прямокутник, **Олівець**, Зірка.

8. Мої документи, Мій комп'ютер, **Мій ноутбук**, Кошик, Мережне оточення.

9. Інформація, Інформатика, Інформаційна система, **Принтер**, Інформаційна культура.

10. Калькулятор, **Photo Shop**, Блокнот, Word Pad, Paint.

Додаток 2

КОМАНДА «_____»

Кожна правильна відповідь - 0,5 б.

КОНКУРС № 2. «ПІКТОГРАМИ»

1.	***Microsoft Word***		11.	***Internet Explorer***	
2.	***Paint***		12.	***Microsoft Office Outlook***	
3.	***WordPad***		13.	***Opera***	
4.	***Microsoft Publisher***		14.	***Mazilla Firefox***	
5.	***Microsoft Office Power Point***		15.	***Сетевое окружение***	
6.	***Калькулятор***		16.	***Засіб спілкування - Skype***	
7.	***Windows Media Player***		17.	***Adobe Photoshop***	
8.	***Мой компьютер***		18.	***uTorrent***	
9.	***Блокнот***		19.	***Acrobat Reader***	
10.	***Корзина***		*20.*	***Google Chrome***	

Додаток 3

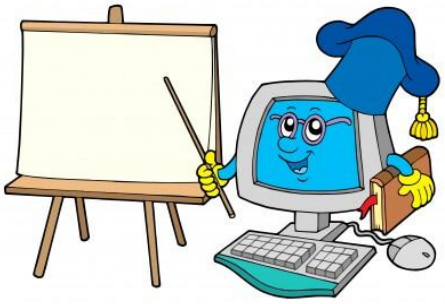

КОМАНДА «_____»

Кожна правильна відповідь – 1 б.

Час на виконання завдання 3 хвилини.

КОНКУРС № 3
«КОМП'ЮТЕРНИЙ СЛЕНГ»

1. «Винт» – це:
а) вентилятор охолоджування процесора;
б) регулювальник яскравості монітора;
в) **жорсткий магнітний диск.**
2. «Кулер» – це:
а) **вентилятор охолоджування процесора**;
б) покупець комп'ютера;
в) користувач комп'ютера.
3. «Корінь» – це:
а) каталог, в який не вкладені інші каталоги;
б) каталог, який не вкладений в інші каталоги;
в) **місце в каталозі (спеціальної області оперативної пам'яті**).
4. «Логін» – це:
а) ім'я користувача;
б) пароль;
в) ім'я програми.
5. «Залізо» – це:
а) сукупність апаратних засобів комп'ютера;
б) корпус системного блоку комп'ютера;
в) жорсткий магнітний диск.
6. Мама – це:
а) основна частина програми;
б) материнська плата;
в) шина даних.
7. Рама – це:
а) материнська (системна) плата комп'ютера;
б) корпус системного блоку комп'ютера;
в) оперативна пам'ять комп'ютера.
8. Юзер – це:
а) програміст, що «зламує» чужі програми;
б) адміністратор комп'ютерної мережі;
в) користувач комп'ютера.

Додаток 4

Ребуси

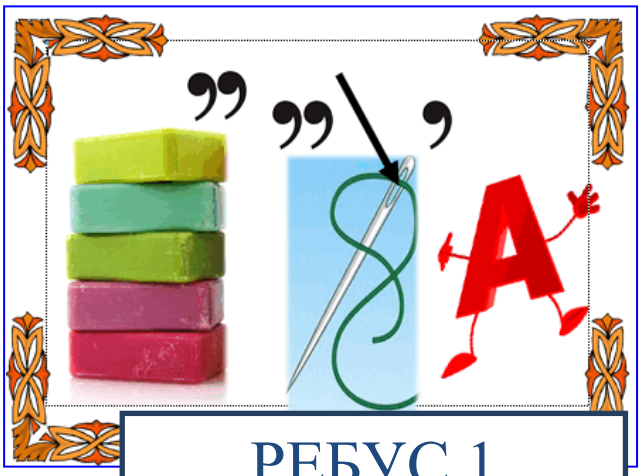

РЕБУС 1

РЕБУС 2

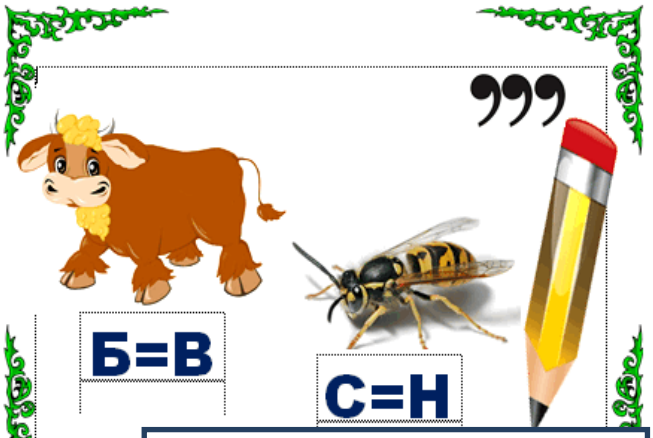

РЕБУС 3

РЕБУС 4

РЕБУС 5

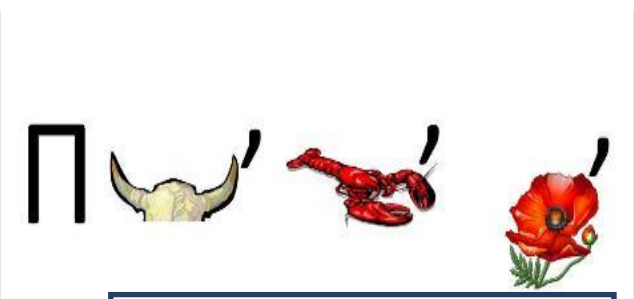

РЕБУС 6

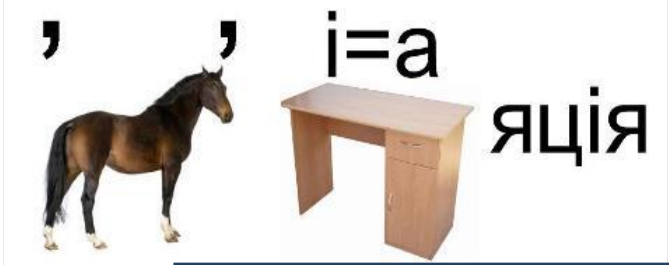

РЕБУС 7

РЕБУС 8

Додаток 5

БЛІЦ-ОПИТУВАННЯ

1. *Як називається інформація, яка потрібна людині (корисна).*
2. *Назвіть «мозок» комп'ютера (процесор).*
3. *Так називається склад, де зберігаються овочі, в комп'ютері тут зберігаються впорядковані дані (база даних).*
4. Що кладуть під комп'ютерну мишку (килимок).
5. Який пристрій вводить інформацію в комп'ютер та керує ним (клавіатура).
6. Пристрій, що дозволяє прослуховувати музику та не заважати іншим (навушники).
7. *Пристрій, що дозволяє сфотографувати когось (фотоапарат).*
8. *Який стіл є у комп'ютера? (робочий)*
9. *Пристрій, що виводить інформацію на папір (принтер).*
10. Який пристрій виводить звуки (колонки).
11. Пристрій, що допомагає у грі на комп'ютері (джойстик).
12. Пристрій, який має таку ж назву, як і звір (миша).
13. *Пристрій, що дозволяє ввести будь-який документ у комп'ютер (сканер).*
14. *Як по-іншому називаються відомості (інформація).*
15. *Що пересувається на екрані, коли ви рухаєте мишку (курсор).*
16. Сучасний портативний комп'ютер, має невеликий розмір і вагу, може автономно працювати від батареї (ноут-бук).
17. Основний об'єкт Windows. Має форму прямокутника, складається з трьох керуючих кнопок, рядка заголовку та робочої області (вікно).
18. Складова частина комп'ютера для роздрукування інформації на папір (принтер).
19. *Що таке дисковод? (пристрій для читання та запису інформації)*
20. *Що таке модем? (пристрій, що узгоджує роботу комп'ютера та телефонної мережі).*
21. *Що таке піксель? (найменший елемент зображення на графічному екрані)*

Додаток 6

скид - диск	нтеррип - принтер	медом - модем	капап - папка
кінво - вікно	карнес - сканер	букент -нетбук	стерчевін - вінчестер

Відповіді на КОНКУРС «РЕБУСИ»

1	*мишка*	2	*курсор*
3	*виконавець*	4	*дисковод*
5	*інтернет*	6	*програма*
7	*інсталяція*	8	*вірус*

Відповіді на КОНКУРС «ПІКТОГРАМИ»

1.	*Microsoft Word*		11.	*Internet Explorer*	
2.	*Paint*		12.	*Microsoft Office Outlook*	
3.	*WordPad*		13.	*Opera*	
4.	*Microsoft Publisher*		14.	*Mazilla Firefox*	
5.	*Microsoft Office Power Point*		15.	*Сетевое окружение*	
6.	*Калькулятор*		16.	*Засіб спілкування - Skype*	
7.	*Windows Media Player*		17.	*Adobe Photoshop*	
8.	*Мой компьютер*		18.	*uTorrent*	
9.	*Блокнот*		19.	*Acrobat Reader*	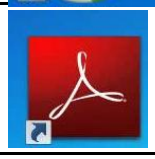
10.	*Корзина*		*20.*	*Google Chrome*	

ВИРУШАЄМО В ПОДОРОЖ: «ПЕРУКАР (ПЕРУКАР-МОДЕЛЬЄР)»

Ольга Бровко,
заступник директора з навчально-виховної роботи
ДНЗ «Охтирський центр професійно-технічної освіти»

Цільова аудиторія: учні 9-11 класів.

Мета: формувати загальну готовність старшокласників до професійного самовизначення, активізувати проблеми вибору професії, виявлення професійних інтересів, схильностей учнів, розширити уявлення про світ професії «Перукар (перукар-модельєр)» та вимоги особистості при оволодінні нею. Ознайомити із професією «Перукар (перукар-модельєр)», умовами та знаряддями праці, розкрити основні складові професії перукар (перукар-модельєр), розвивати комунікативні здібності, уяву, творчість.

Очікувані результати: розширення знань про професію «Перукар (перукар-модельєр)», формувати вміння визначати свої професійні здібності.

Форма проведення: інтерактивне заняття профорієнтаційного спрямування.

Тривалість заходу: до 45 хвилин.

Обладнання й матеріали: аркуші паперу А-4, олівці, плакати «Правила роботи в групі», «Острів мрій», «Кораблик майбутнього», стікери, ватман, ручки.

Що потрібно підготувати заздалегідь: інформацію про професію та її спеціалізацію, плакат із правилами роботи групи, обладнання і матеріали.

Хід заняття

Привітання. Вступ про робітничі професії та зокрема про професію «Перукар (перукар-модельєр)».

1. Вправа «Пересадки»

Мета: створити позитивний настрій у групі.

У колі один з учасників говорить: «Привіт всім тим, кому подобається танцювати». Ті, хто полюбляють танцювати, роблять крок вперед (або підстрибують чи плескають у долоні і т. ін.), і всі разом відповідають: «Привіт!!!». Другий учасник у колі говорить: «Привіт всім тим, хто вважає себе оптимістом», хто так вважає, роблять крок вперед і відповідають всі разом: «Привіт!!!».

2. Вправа «Знайомство» (5 хв).

Мета: познайомити учасників групи,створити умови ефективної взаємодії.

Кожен з учасників промовляє фразу: «Мене звати.... При виборі професії для мене важливо...»

3. Визначення правил роботи групи. (5 хв).

Учасники групи спільно формулюють правила роботи, які записуються на ватмані.

Мета: визначити правила роботи групи:

1. Активно брати участь у роботі.
2. Виявляти доброзичливість.
3. Бути толерантним один до одного.
4. Дотримуватися правила «Тут» і «Тепер».
5. Поважати думку кожного.
6. Дотримуватися регламенту.
7. Дотримуватися правила «мобільна тиша».

4.Очікування.

Мета: визначити актуальні запити учасників.

Обладнання: стікер, ватман, ручки.

Учні отримують стікери, де прописують свої очікування від заняття. Кожен учень озвучує та фіксує свій стікер на плакат із зображенням «Острова мрії».

5. Вправа «День із життя».

Мета: збагатити уявлення учнів про світ професій та їх особливості.

Учням роздають картки з назвами професій: продавець, тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва, водій, перукар (перукар-модельєр), кондитер і т.д.

Учні об'єднуються в групи відповідно до професій, які вони отримали на картках. Тренер дає завдання: скласти розповідь про типовий робочий день людини тієї професії, яка виділена в кожній групі. Розповідь складається лише зі слів іменників (не більше 30 слів). Представники кожної групи зачитують свою розповідь.

Обговорення: «На що ви спиралися під час складання розповіді?»

«Що для вас було важливим?».

6. Вправа. Інформаційне повідомлення про професію «Перукар (перукар-модельєр).

Мета: ознайомити учнів із вимогами до діяльності перукаря (перукаря-модельєра**)**», що він повинен знати*:* будову та властивості шкіри, волосся людини; основи санітарії та гігієни; склад та властивості матеріалів та парфумерно-косметичних засобів для виконання різних видів перукарських робіт; основи професійної етики; технологічну послідовність виконання основних видів перукарських робіт, правила протипожежного захисту,

охорони праці; інформаційні технології; основи галузевої економіки та правових знань.

ПЕРУКАР

Професія перукарів має багатолітню історію. У стародавній єгипетській культурі перукарі були досить шановані особи. Перукар був одним із найважливіших людей. Це було зумовлено тим, що в той час вважалося, що злі духи можуть ввійти в тіло людини лише через її волосся. Тому його стрижка – це спосіб вигнання їх із людини.

Час не стоїть на місці та рухається вперед, спонукаючи до руху разом із собою технології. Технології, у свою чергу, створюють нові професії, а деякі залишають позаду як такі, що не змогли втриматися в нашому швидкоплинному техногенному світі. Лише фах перукаря крокує в ногу з часом, не поступаючись йому ні на хвилину та черпаючи із сучасного світу лише найкраще. Попит на перукаря не зникне ніколи, тому що гарний зовнішній вигляд завжди буде на часі.

Професія перукаря не менш складна та відповідальна, ніж професії інженера чи бухгалтера. Адже перукар повинен відмінно знати не тільки теорію своєї роботи, але і бути чудовим практиком, окрім того, психологом, мати широкий кругозір, бути інтелектуально розвиненим. За останні кілька років професія перукаря стала користуватися надзвичайною популярністю, оскільки попит на перукарські послуги ще з давніх часів завжди був високий.

Найпоширеніша і доступна спеціалізація для початківців – перукар широкого профілю. Цей фахівець не тільки стриже, фарбує, сушить і завиває волосся, але й майстерно використовує машинку і фен, знає особливості хімічних розчинів фарб і їх біологічний вплив на людину. Він працює із жінками, чоловіками, дітьми. Однак модельні та вечірні зачіски не входять в його компетенцію. Послуги такого роду надає «перукар-стиліст», або «перукар-технолог». Це більш кваліфікований спеціаліст, у чиї обов'язки входять не тільки стандартні стрижки, але й:

1. авангардні стрижки;
2. молодіжні та вечірні зачіски;
3. стрижки гарячими ножицями;
4. весільні укладки;
5. спектральне фарбування;
6. володіння технологіями провідних фірм;
7. всі види завивок.

Тому для того, щоб стати першокласним перукарем, не варто зупинятися на досягнутому, а варто крокувати вперед, намагаючись перегнати навіть сам час.

СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ПРОФЕСІЇ

Серед перукарів існують наступні спеціалізації:

1. Чоловічі майстри – створюють зачіски виключно для чоловічого населення. Вони знають усі особливості чоловічих стрижок, уміють створювати сучасні чоловічі зачіски за допомогою різних інструментів. Також дані фахівці проводять гоління і знають різноманітні стилі бороди і вусів.

2. Жіночі майстри спеціалізуються на створенні зачісок для прекрасної статі. Їх обов'язки – це стрижка, фарбування будь-якої складності, укладання, завивка, випрямлення волосся і безліч інших сучасних процедур для волосся.

3. Колористи – створюють зачіски за допомогою фарбування локонів. Дані фахівці допоможуть підібрати необхідний тип і колір фарби, і навіть окислювач до неї. Вони грамотно проведуть будь-який вид фарбування.

4. Фахівці з плетіння займаються створенням незвичайних і оригінальних зачісок за допомогою плетіння косичок. Французька косичка, колосок, афрокосичка, ажурні коси, грецькі – це все справа рук майстрів, які знають безліч найрізноманітніших технік плетіння.

5. Перукарі-універсали – це універсальні майстри. Вони повинні вміти розбиратися в різних стрижках, знати все про завивку, фарбування, укладання, зачіски. Саме ці майстри стали паличкою-виручалочкою для більшості салонів.

6. Перукарі-стилісти – це справжні чарівники. Вони допомагають створити не просто зачіску, а справжній шедевр, що ідеально поєднується з образом клієнта. Фахівці даного рівня вважаються найбільш компетентними і їх часто запрошують в дорогі салони, на телебачення або в шоу-бізнес.

Плюси професії:

1. затребувана на ринку праці;
2. високі оклади фахівців.

7. Вправа «Ресурси професійного успіху».

Мета: пошук власних ресурсів для опанування професією.

Обладнання: листи формату А-4, кольорові олівці.

Учасники об’єднуються в групи і отримують аркуш паперу для виконання завдання: створити колаж, де потрібно розкрити риси майстра з професії «Перукар (перукар-модельєр)», щоб стати професіоналом своєї справи. Презентація напрацювань.

8. Рефлексія.

Кожен учень проговорює, чи справдилися його очікування від заняття. Якщо так, переносить свій стікер на корабель «Дорослого життя».

СКАЖИ ПРОФЕСІЇ «ДА!»: «ПЕРУКАР»

Тетяна Кулижка,
практичний психолог
ДПТНЗ «Сумський центр ПТО з дизайну та сфери послуг»

Цільова аудиторія: учні 9-11 кл.

Мета: розширення уявлення учнів про професію перукаря та її особливості, формування загальної готовності учнів до професійного самовизначення, активізація проблеми вибору професії, створення власної формули успіху.

Очікувані результати: формувати готовність до свідомого вибору професії власного майбутнього.

Форма заходу: інтерактивне профорієнтаційне заняття.

Тривалість заходу: 1-1,5 год.

Обладнання та матеріали: бейджики, маркери (різного кольору, скотч, клейкі папірці, м'яч, клубок. Демонстраційний матеріал: плакат «Наші очікування», «Портрет успішного перукаря», «Портрет перукаря невдахи».

Що потрібно підготувати заздалегідь: ватман (для правил), плакат «Наші очікування», демонстраційний матеріал.

Хід заняття

1. Вправа «Клубок знайомства» (15 хв).

Мета: створити умови для кращого пізнання учасниками один одного.

Напишіть на бейджику своє ім'я. Той учень, який перший прикріпив бейджик, отримує клубок і починає розповідь:

«Мене звати _____

я хочу стати_____

і в цьому мені допоможе_____ (якась моя риса характеру)

А ти????»

(кидаємо клубок комусь із друзів, уважно слухаємо і запам'ятовуємо, та повторюємо репліку кожного)

2. Вправа «Правила роботи» (10 хв).

Мета: створити комфортні умови для плідної праці всіх учасників інтерактивного заняття.

Складається колективно!

Для комфортної праці нам знадобляться правила. Я пропоную правило добровільності, поваги, та правило «СТОП».

- Як ви це розумієте?
- Приймаєте?
- Які ще є пропозиції?

Правила фіксуються на плакаті.

Оголошення теми (10 хв).

Конфуцій якось казав: «Якщо ти обрав роботу до душі, ти не будеш працювати жодного дня».

Як же зрозуміти, до якої професії прагне твоя душа, як зробити вибір серед розмаїття професій?

Я пропоную для цього більш детально познайомитись із різними професіями, приміряти їх на себе. Сьогодні ми з вами віртуально зануримось у світ професії «Перукар».

Професія (від лат. professio – «офіційно вказане заняття») – рід людської діяльності, що потребує спеціальних знань і навичок в тій чи іншій області, набутих людиною в результаті навчання, теоретичної та практичної підготовки, а також досвіду, одержаного під час процесу роботи.

Професіоналом називають людину, яка постійно зростає і розвивається у своїй області, набуває досвіду, підвищує кваліфікацію. Професіонал рухається кар'єрними сходами, займає все більш високі посади, підвищує свій дохід і, відповідно, матеріальні умови життя. Тому оволодіння професією дає безліч переваг у поліпшенні та стабілізації життя і впевненості в завтрашньому дні.

А коли ви обрали собі професію до душі, вона приносить радість та задоволення.

Перукар – це творча, креативна і дуже цікава професія. Придумати образ, що відповідав би побажанням клієнта, створити зачіску або стрижку, що підходить під цей образ – все це вимагає творчого підходу.

Спеціаліст, який працює перукарем, повинен уміти розбиратися в засобах догляду за волоссям, різноманітних техніках укладання зачісок, стрижок, методах фарбування волосся.

Крім того, майстер повинен уміти знайти підхід до будь-якого клієнта, уміти слухати і чути людину, виконувати його вимоги та побажання. Адже головне завдання будь-якого майстра – це зробити так, щоб клієнт залишився задоволений результатом.

3. Вправа «Очікування» (10 хв).

Мета: допомогти учасникам усвідомити власні очікування від заняття.

Психолог пропонує учасникам визначити свої очікування від заняття, від самих себе і записати їх на маленьких кольорових аркушах, вирізаних у формі листочків.

Після цього учасники по колу зачитують свої записи і прикріплюють їх на плакаті «Наші очікування» у вигляді дерева.

- Що ви очікуєте від сьогоднішнього заняття? Від самих себе? Будь ласка, всі ваші сподівання і очікування запишіть на стікерах та прикріпіть на плакат «Наші очікування».

4. Мозковий штурм «Що ви знаєте про професію перукар?» (5 хв).

Мета: актуалізувати знання учнів про професію, створити позитивній настрій.

Психолог кидає м'яч тому з учнів, хто підняв руку.

- де і скільки років потрібно вчитися, щоб отримати професію «перукар»?
- де можна працевлаштуватися?
- які інструменти необхідні?
- які професійні знання потрібні?
- яку зарплатню отримує перукар?
- чи повинен перукар мати знання із психології?

5. Вправа «Вітер дує і здуває» (10 хв).

Мета: зняти емоційне напруження.

Психолог задає питання, на позитивну відповідь учні встають із місць та пересаджуються на інший стілець.

- Хто живе на 5 поверсі?
- Хто любить каву?
- У кого гарний настрій?
- Хто не любить математику?
- У кого дома є домашня тваринка?
- Хто мріє стати успішним?

6. Вправа «Робочий день перукаря» (15 хв).

Мета: розвинути уяву та критичне мислення учнів, актуалізувати роботу в командах.

Психолог пропонує об'єднатися учням у дві команди, обрати капітана та спікера.

Завдання командам продумати та скласти по годинах робочий день перукаря. Завдання виконуються на плакатах А-3 та презентуються капітаном і спікером.

(10вилин на роботу, 5 – презентація кожної команди).

7. Вправа «Портрет» (15 хв).

Мета: актуалізувати розуміння учасників, які якості притаманні успішній людині, згуртувати учнів.

Завдання 1 команді: «Написати та обґрунтувати якості успішного перукаря».

Завдання 2 команді: «Написати та обґрунтувати якості не успішного перукаря». (10 хвилин на роботу, 5 презентація кожної команди). Підсумки.

8. Притча «Кравець та генерал» (5 хв).

Якось один народ вів нелегку боротьбу проти загарбників. І коли всім стало зрозуміло, що вони програють битву, вояки перестали вірити своєму воєводі, розпочався хаос. Тоді люди обернулися до господа і попросили: «О, боже, допоможи нам, покажи, де та людина, яка поверне військо і надихне його на перемогу над ворогом». Господь змилувався й показав дім, де жила така людина. Це був дім кравця. Люди здивувалися: «Це ж дім кравця?». «Ні, – сказав бог. Там живе справжній генерал». Вояки з недовірою, але все ж пішли до нього. Швець не так вправно володів мечем, зате він уміло направляв, підтримував військо, показував можливі варіанти тактики. Вояки без роздумів кидалися у бій, тому що бачили омріяну перемогу.

Отже, людина, яка могла бути генералом, шила не дуже гарний одяг, а бездарний генерал вів військо до поразки.

Обговорення:

- У чому ж суть притчі?

Висновок: правильний вибір професії.

- Що означає правильний вибір професії?

Висновок: займатися тим, що тебе цікавить, приносить радість, – одна із найважливіших умов життєвої повноцінності.

9. Вправа «Очікування» (Рефлексія) (10 хв).

Мета: усвідомлення учасниками того, якою мірою реалізовані їхні очікування після заняття.

Психолог звертає увагу учасників на плакат «Наші очікування» з малюнком дерева і прикріпленими листочками з очікуваннями на ньому. Якщо очікування учасників справдилися, вони переміщують листочки на плакаті, створюючи, таким чином, ковдру з листочків під деревом.

10. Підбиття підсумків заняття (10 хв).

Які враження у вас залишились після інтерактивного заняття, що нового для себе або про себе дізнались? Дякую за увагу та плідну працю!

ЗНАЙОМСТВО З КРАЇНОЮ «МАНІКЮРІЯ»

Ніна Гончаренко,
бібліотекар
ДПТНЗ «Сумський центр ПТО з дизайну та сфери послуг»

Цільова аудиторія: учні 11 класу.

Мета: розкрити основні складові професії, усвідомлювати важливість і корисність професії в суспільстві, розвивати інтерес та комунікативні здібності, уяву, творчість та формувати мотивацію до розширення відомостей про професію.

Очікувані результати: учні усвідомлюють корисність професії в суспільстві, розширюють знання про свою майбутню професію та освітній заклад, де можна отримати обрану професію.

Форма заходу: інтерактивне заняття профорієнтаційного напряму.

Тривалість заходу: до 1,5 години.

Обладнання та матеріали: аркуші паперу А-4, олівці, листи ватману.

Що потрібно підготувати заздалегідь: умови та матеріали до проведення «Бліц-турніру», 6 тестових запитань із варіантами відповідей, матеріали для проведення майстер-класу з теми: «Дизайни гель-лаками».

Хід заняття

Знайомство. Вправа «Ідемо в похід».

Кожен називаєх своє ім’я і на першу літеру імені говорить, що він візьме з собою в похід. Наступний учасник говорить за аналогією про себе і додає, «а ще я візьму (говорить ім’я і річ, яку назвав попередній учасник).

Правила роботи групи: (кожний пропонує одне правило).

1. Активно працювати.
2. Уважно слухати.
3. Не перебивати інших.
4. Від старань кожного залежить успіх всієї команди.
5. Ми все знаємо і нам будь-яке завдання по плечу.

Вправа 1. У кожного з вас на столі знаходяться 6 тестових запитань із варіантами відповідей. Ви повинні вибрати один варіант. Кожна правильна відповідь оцінюється в два бали. Якщо ви правильно складете відповідь на всі запитання, отримаєте оцінку 12. На відповіді відводиться 3 хвилини. Починайте.

1.Чому потрібно при будь-якому контакті з водою ретельно витирати руки?

а) *інакше на шкірі можуть з'явитися тріщини і задирки;*

б) інакше можуть з'являтися набряки на шкірі;

в) інакше може з'явитися гіпергідроз.

2. Що включає в себе процедура манікюру:

а) *гігієнічна чистка нігтів, масаж рук та декоративне покриття нігтів;*

б) декоративне оформлення нігтів;

в) тільки гігієнічна чистка нігтів.

3. Навіщо потрібно використовувати антисептичні засоби?

а) *щоб захистити себе і клієнта від потрапляння чужої мікрофлори;*

б) щоб очистити руки від бруду;

в) щоб захистити руки від пилу.

4. В якому стані можна підпилювати нігті?

а) розм'якшені;

б*) сухі;*

в) будь-які.

5. Для обрізання кутикули використовуються:

а) ножнички прямі;

б) *ножнички загнуті.*

6. Як часто необхідно робити манікюр?

а) *1 раз на тиждень;*

б) 1 раз на 2 тижні;

в) 1 раз на місяць.

Час вийшов. Обміняйтесь папірцями. Разом перевіримо і виставимо оцінки. Будь ласка, зберіть і передайте мені ваші відповіді.

Вправа 2. А зараз проведемо «Бліц-турнір».

Поділимось на 2 команди («Жовті» й «Сині»). Мені потрібна допомога. Оберемо журі для підрахування балів. А також для контролю правильності відповідей – ще одного учня.

Перед тим, як приступити до виконання спільного проєкту, повторимо правила роботи:

1. Активно працювати.

2. Уважно слухати.

3. Не перебивати інших.

4. Від старань кожного залежить успіх усієї команди.

5. Ми все знаємо й нам будь-яке завдання під силу.

Усе зрозуміло?....Так!.

Відповідати починає команда «Жовтих».

1. Час на підготовку відповіді – 30 секунд. Якщо відповідь неправильна, питання переходить до команди «Синіх».

2. Кожна правильна відповідь оцінюється в один бал. Перемагає та команда, яка отримає більшу кількість балів.

Запитання

1. Як ви розумієте визначення гігієнічного догляду за руками? (*Це комплекс профілактичних заходів, спрямований по догляду за руками: мацерація, пілінг, маски, масаж, нанесення кремів).*

2. Які проблеми можуть виникнути на шкірі рук? (*сухість, пітливість,тріщини).*

3. Що включає в себе масаж рук? (*Масаж рук включає в себе комплекс прийомів механічного впливу на організм з метою укріплення і відновлення його функцій.)*

4. Які процеси відбуваються при виконанні масажу рук ? (*Під час масажу рук відбувається механічне подразнення і активізується кровообіг, покращується живлення тканин, покращується лімфоутворення, розсмоктуються ущільнення, зменшуються або взагалі зникають набряки рук).*

5. За допомогою яких косметичних засобів виконується масаж рук?

(*Для масажу можна використовувати найрізноманітніші засоби-креми, лосьйони,емульсії).*

Вправа 3. «Мозкова атака». Підібрати слова, що характеризують слова «декор»та «манікюр».

Вправа 4. «Допоможи мені». Перед дітьми поставлена проблемна ситуація – виконання декоративного манікюру для певного стилю та образу .

Ведучий. Кожен із нас хоча б раз у житті замислювався над тим, ким хоче стати в майбутньому, з чим пов’язати свою долю. Довго думаючи і сперечаючись, перегорнувши безліч сторінок літератури для абітурієнтів, відвідавши майже всі вищі навчальні заклади рідного міста, багато хто все одно затрудняється у виборі майбутнього професійного шляху. Як же страшно помилитися у виборі майбутньої професії! Саме цей крок дуже важливий для розвитку подій нашого життя, і саме він може стати вирішальним.

Іноді люди, не знайшовши того, чого прагне їхня душа, присвячують себе якійсь справі. Чи правильно це? Чи стануть вони справжніми фахівцями, майстрами своєї професії? Чи принесуть своїми діями користь суспільству?

«Мені хочеться стати справжнім майстром тієї професії, яку я оберу» - мріє кожен з вас. Але погодьтесь, це нелегка справа. Я вважаю, що майстер – це той, хто знайшов покликання у роботі, займається «улюбленою справою», як зазначав філософ Григорій Сковорода.

Сьогодні я запросила на зустріч майстра, професіонала своєї справи.

Майстер манікюру. Професія манікюрник виникла дуже давно, у часи розквіту стародавніх цивілізацій Месопотамії та Єгипту. Першими клієнтами манікюрників були тогочасні аристократки – жінки, що не мали потреби виконувати тяжку ручну працю. Доглянуті, ніжні руки з акуратними нігтями були ознакою високого соціального статусу, багатства, належності до певного прошарку суспільства. Тому фахівець, який міг би підтримувати руки клієнтки в ідеальному стані, цінувався дуже високо. Тим більше, що згодом, завдяки поширенню моди на манікюр, були встановлені обмеження згідно із соціальною належністю. Так, багаті жінки Єгипту мали право фарбувати нігті у срібний колір, дружини високих державних чиновників – у пурпурний і лише дружини фараона – у золотий.

У наш час послугами майстра манікюру хоча б інколи користуються усі жінки. Фантазія майстрів і побажання клієнток практично нічим не обмежені – манікюр давно вийшов за межі простої гігієнічної процедури та перетворився на творчість, що має в основі сучасні технології. Мистецтву нарощування та розпису нігтів присвячуються спеціалізовані журнали, проводяться щорічні міжнародні конкурси. Значно зросла кількість салонів в усіх містах. Тому людина, що вирішила присвятити себе цій професії, має усі шанси як для професійного розвитку, так і для забезпечення себе сталими заробітками.

Звісно, справжня майстерність у будь-якій професії здобувається з практикою, постійним навчанням, роботою над собою. Проте шлях справжнього фахівця починається із спеціального навчання.

Наш заклад навчає дівчат, які мають загальну середню освіту, за професією «манікюрник» уже давно. Протягом десятимісячного навчання слухачі опановують манікюрну справу, матеріалознавство, основи санітарії та гігієни, професійну етику та психологію. Також значна увага приділяється основам галузевої економіки, з огляду на те, що майстер манікюру може бути як найманим працівником, так і самозайнятим підприємцем.

Для виробничого навчання обладнано майстерні, де є усе необхідне обладнання: манікюрні столи, сухожарові шафи, манікюрні витяжки. Кожна слухачка забезпечена професійними манікюрними інструментами, має можливість використовувати у навчанні найякісніші гель-лаки, гелеві системи та полігелі для моделювання нігтів, допоміжні рідини, матеріали для нейл-дизайну».

(Майстер проводить майстер-клас з теми: «Дизайни гель-лаками»).

Ведучий. Є три критерії справжнього майстра своєї справи:

Перша – це високе професійне вміння, тобто досконале володіння своєю професією.

Друга – це творче ставлення до праці.

Третя (найголовніша) – бути корисним для людей.

Професія майстра манікюру - непроста робота. Щоб займатися нею усе життя, треба навчитися любити цю справу, «захворіти» нею. Треба любити клієнта, бути не тільки вправним майстром, але й уважним слухачем, приємним співрозмовником. Навчитися правильно організувати робоче місце, поставити руку, виконати манікюр професійно, щоб результат був вражаючим.

Професія майстра манікюру є ремеслом. Потрібно не менше трьох років, щоб цією професією оволодіти. Тобто не навчитись різати, а навчитись відчувати. Полюбити її можна при умові, що ви любите людей.

Рефлексія: «Дерево бажань і уподобань».

На ватмані намальовано дерево, кожному учаснику роздаються стікери-листочки. Кожен учасник на стікері пише свої враження від заняття і прикріпляє до дерева бажань і уподобань.

Підбиття підсумків.

Ведучий. Виходячи з ваших виступів, ми бачимо, що вам сподобалась наша подорож-знайомство з професією «Манікюрник». Ви дізналися багато нової для вас інформації та підтвердили свій інтерес та бажання розширювати вміння і навички з обраної професії.

СХОДИНКИ УСПІХУ:
«ОБЛІКОВЕЦЬ З РЕЄСТРАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ДАНИХ»

Олена Рожкова,
викладач
ДНЗ «Шосткинський центр професійно-технічної освіти»

Цільова аудиторія: учні старших класів закладів загальної середньої освіти .

Мета: розширити знання учнів про професію «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних»; розвивати професійні інтереси з урахуванням вимог сьогодення; сприяти розвитку навичок раціональної економічної поведінки людини як споживача, найманого працівника, підприємця, власника доходів і платника податків, користувача суспільними благами тощо; розвивати розумові та творчі здібності учнів, поширювати кругозір учасників гри; спонукати до самоосвіти, самовдосконалення та самореалізації; виховувати любов до праці, інтерес до історичного минулого нашої Батьківщини, бажання більше дізнатися про її історію та сучасність.

Очікувані результати: поширення кругозору старшокласників про професію «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних, бухгалтер»;

Форма проведення: інформаційно-інтелектуальна гра «Сходинки успіху» (три команди по 5 осіб).

Тривалість: 1,5 години

Обладнання та матеріали: мультимедіа, мультимедійна презентація, наочно-площинні картки-завдання.

Що потрібно підготувати заздалегідь: обладнання та матеріали.

Хід гри

Ми стільки матимемо, скільки знаємо.Знання – це сила
Френсіс Бекон

Ведучий. Добрий день, шановні присутні! Сьогодні ми запросили в гості учнів випускних класів закладів освіти, аби ознайомити їх із професією «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних». Адже незабаром перед ними настане одне з найважливіших рішень – вибрати справу до душі за покликанням, тобто професію. Вибір професії – це велика відповідальність і від того, наскільки правильно зроблено вибір професії, залежить цінність людини, її радість і щастя.

І щоб показати всю вагомість даної професії, ми запропонували учням взяти участь в інформаційно-інтелектуальній грі «Сходинки успіху».

Наша професія пов’язана з економічними науками. Економіка – це не суха наука, що відірвана від життя, це не лише цифри, графіки та дивні

слова. За словами економіста із Кембриджу Ха-Джун Чанг, економіка стосується життя, Всесвіту та всього іншого. Вона надто важлива частина нашого життя, тому не можна віддавати її лише професійним спеціалістам і не цікавитися самостійно.

Професія «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних» – це перша сходинка до таких професій, як бухгалтер, економіст, аудитор, фінансист.

Сьогодні без бухгалтера не обходиться жодне підприємство, фірма, компанія чи дитячий садок або машинобудівний завод-гігант. Ця професія входить до числа найбільш затребуваних сьогодні. За кмітливого, принципового і досвідченого бухгалтера керівник будь-якої фірми готовий віддати, що називається, півцарства.

Професія бухгалтера – одна з найстаріших. Корені цієї цікавої професії входять так глибоко в історію, що ніхто точно не знає, де їх і шукати, але із впевненістю можна сказати, що облік появився тоді, коли людина стала людиною.

(Презентація «Історія розвитку бухгалтерського обліку»)

Ведучий. Прийшов час розпочинати інформаційно-інтелектуальну гру «Сходинки успіху»!

Учасники об'єдналися у три команди, для перемоги яким необхідно подолати конкурси на знання економічних наук. Переможе та команда, яка набере більшу кількість балів. Фіксувати правильні відповіді буде журі у складі…(Представлення журі).

Розпочнемо гру бліц-опитуванням.

Конкурс «Продовжіть прислів'я»

(Кожна правильна відповідь – 1бал)

Команда № 1

1. Зароблена копійка краща за крадений…*(карбованець)*
2. Не взявшись за сокиру, хати не… *(зробиш)*
3. Боржник коли бере – плаче, а віддає…*(скаче)*
4. На базарі два дурні: один дешево дає, другий дорого …*(просить)*
5. Дорого – не дорого, а поторгуватися …*(треба)*
6. Достаток чинить…*(статок)*
7. Від прибутку голова не …*(болить)*
8. Загубив – смутися, знайшов – не …*(веселися)*
9. Грошей кури не …*(клюють)*

Команда № 2

1. На гривеник покупки, а на карбованець …*(крику)*
2. Копійка гривню…*(береже)*
3. З чужої кишені платити …*(легше)*
4. Бачили очі, що …*(купували)*

5. З розумом торгувати, а без розуму ...*(бідувати)*

6. Що не продаси, то так ...*(даси)*

7. На дешеве шкода ...*(грошей)*

8. Аби добрий товар, а купець ...*(знайдеться)*

9. Хочеш втратити друга... (*дай йому в борг гроші*).

Команда № 3

1. Грошей багато, а щастя... (*мало*).

2. Без грошей, як... (*без рук*)

3. Ласий на гроші, як кіт... (*на сало*).

4. Бог любить віру, а гроші... (*рахунок*).

5. Діла на копійку, а балачок на … (*гривню*).

6. Договір дорожчий за … (*гроші)*.

7. Людина без грошей, як птах без … (*крил*).

8. Розум за гроші не …(*купиш*).

9. Від прибутку голова не ...*(болить)*

Ведучий. Вони виникли дуже давно. Це один із найважливіших витворів людського суспільства. Вони зачаровують людей. Заради них люди працюють, через них навіть страждають, вигадують найвитонченіші способи їх отримання та витрачання. Це єдиний товар, який не можна використати інакше, як витрачаючи їх. Вони не годують людей, не зодягають, не дають притулку і не розважають доти, доки їх не витратять або не інвестують. Люди майже все роблять заради них, і вони майже все роблять для людей. Що це? Здогадались?...*(відповіді учнів)*. Так, це - гроші.

Для обліковця дуже важливо правильно рахувати гроші: швидко, уважно, точно. У всіх представників бухгалтерської професії є два золотих правила:

Правило №1: «Ніколи не втрачай гроші».

Правило №2: «Ніколи не забувай правило №1.

Гроші – це шосте почуття, що дозволяє користуватися іншими п'ятьма (Оноре де Бальзак).

Гроші – це не лише еквівалент, що виконує функції мірила вартості і є засобом обігу. Гроші – це чудова можливість для колекціонерів світу вивчати навколишній світ, а відтак і пізнавати країну, її історію.

Наступний конкурс «Про гроші»

(Кожна правильна відповідь – 1б.)

Журі, увага! Для кожної команди наводяться відомості про відомі постаті, що зображені на українських банкнотах. Необхідно назвати, хто це і яка це банкнота.

Команда № 1

Відомий історик, учений, філолог, організатор науки, письменник, політичний діяч. Із його ім'ям пов'язаний розвиток історичних подій від перших кроків Центральної Ради до IV Універсалу про самостійність УНР. Автор численних літературно-критичних статей. Основні його праці «Історія України-Русі», «Історія української літератури». *(Михайло Грушевський, 50 гривень)*

Команда № 2

Український просвітитель-гуманіст, філософ, поет, педагог. Із 1770-х років він вів життя мандрівного філософа. Є зачинателем жанру байки, що набув широкого розвитку в українській літературі. У 18 столітті у своїй творчості використовував багато афоризмів, які мали глибину й узагальнену думку. На його честь названо астероїд 2431. *(Григорій Сковорода, 500 гривень)*

Команда № 3

Український військовий, політичний і державний діяч. Гетьман Війська Запорозького, його державна діяльність була спрямована на будівництво церков, монастирів і церковних шкіл в Україні. Йому присвячено 186 гравюр, 42 картини, 22 музичні твори, 17 літературних творів, 6 скульптур. *(Іван Мазепа, 10 гривень)*

(журі оголошує результати конкурсів)

Ведучий. Учні нашого закладу вже ступили на першу сходинку свого успіху у вибраній професії, вони - ОБЛІКОВЦІ! Наступний конкурс від них!

Кожна команда має чотири конверти, де знаходяться закодовані економічні поняття. Кожне поняття складається з двох слів. Командам необхідно за три хвилини розшифрувати за допомогою алфавіту ці поняття. А поки команди будуть виконувати завдання, вболівальникам пропонуємо переглянути відеоролик «Сходинками успіху», де обліковці показують своє життя під час навчання у закладі освіти.

Конкурс «Розшифруй слово»

(Кожна правильна відповідь – 1бал)

1) 3,1,16,32,23,18,11,14 21,11,18,19,15. *(Валютний ринок)*
2) 17,12,9,18,1,21,19,6,18,12 4,21,19,29,12. *(Міжнародні гроші)*
3) 23,21,24,6,19,3,11,14 15,19,18,23,21,1,15,23. *(Трудовий контракт)*
4) 15,21,7,6,11,23,18,1 15,1,21,23,15,1. *(Кредитна картка)*

(журі оцінює правильні відповіді)

Історія України – це історія мужнього, талановитого народу, що віками боровся за свою волю і щастя. Руками українського народу створені справжні чудеса! Декілька років тому в Україні була оголошена акція «Сім чудес України». Сім чудес – це сім історико-культурних пам'яток України.

Чудеса були визнані за результатами інтернет-голосування та опитування експертів: учених, істориків, фахівців у галузі туризму. Увага на екран, дізнаємось, які сім чудес України було визнано за цією акцією.

(кліп «Сім чудес України»)

Сім чудес України – це далеко не всі чудеса, створені нашим народом. Історико-культурні пам'ятки України можна вивчати за їх зображенням на банкнотах української гривни.

Конкурс «Карта пам'яток завжди під рукою»

(Кожна правильна відповідь – 1б.)

Для кожної команди наводяться відомості про історико-культурні пам'ятки, що зображені на банкнотах. Необхідно назвати пам'ятку і яка це банкнота.

Команда № 1

Визначна пам'ятка архітектури періоду Київської Русі. Споруджено за часів Ярослава Мудрого (1017 р). Громадсько-політичний і культурний осередок Київської держави, головний митрополичий храм. Тут збереглося 250 м^2 мозаїки, події з будівництвом у ХХ ст. зобразив П.Загребельний у романі «Диво». *(Софійський собор, 2 гривні)*

Команда № 2

Цю споруду звели у 1653 році за наказом Богдана Хмельницького. Храм повинен був стати родовою усипальницею і місцем вічного спокою гетьмана. *(Іллінська церква у селі Суботові Черкаської області, 5 гривень)*

Команда № 3

Ця архітектурна споруда пов'язана з Лесею Українкою, тут вона прожила деяку частину свого життя і написала перші свої твори, і того ж вона часто бувала в цьому місці і любила його. *(В'їзна вежа Луцького замку, 200 гривень).*

Обліковець, бухгалтер – це звучить гордо!

Ця професія є досить вагомою у країнах з розвинутою економікою, вона стала шанованою і в незалежній Україні.

Бути бухгалтером престижно. Кращі представники цієї професії вважаються другими в ієрархії керівництва будь-якого підприємства, організації, фірми. Без їх підпису жоден важливий документ не має сили.

У минулі роки при слові «бухгалтер» в уяві поставав образ нецікавого чоловіка в окулярах і традиційних нарукавниках. Але історія довела: чимало професій застарівають, а то й відмирають, бухгалтерія ж – вічна. Сучасний бухгалтер, аудитор – це високоінтелектуальна людина, знаюча, цілеспрямована, порядна. Це професія здібних, порядних і чесних людей. На цю рису звертають увагу далекі від бухгалтерії люди. Ще Аристотель

розв’язував дилему, як розподілити людей на дві посади: полководця і касира; справедливу людину філософ рекомендував призначити касиром.

Конкурс «Запитання – відповідь»

(Кожна правильна відповідь – 1б.)

Команда № 1

1. Грошові знаки іноземних країн (*валюта*).
2. Паперовий грошовий знак (*банкнота*).
3. Один із цінних паперів (*вексель*).
4. Надання коштів під заставу (*кредит, позика*).
5. Організація - боржник підприємства (*дебітор*).
6. Вивезення товарів із країни (*експорт*).
7. Кошти, отримані підприємством від реалізації продукції (*дохід*).
8. Країна, що винайшла паперові гроші *(Китай)*.

Команда № 2

1. Грошова сума, що видається в рахунок майбутніх платежів (*аванс*).
2. Незалежний ревізор (*аудитор*).
3. Грошовий вираз вартості товару (*ціна*).
4. Система ставок, що визначають розмір плати за різні послуги (*тариф*).
5. Обов'язкові платежі, що стягуються державою (*податки*).
6. Основний закон держави (*Конституція України*).
7. Фахівець з управління (*менеджер*).
8. Що означає слово «реклама» *(кричати)*.

Команда № 3

1. Скільки літер в слові ОБЛІКОВЕЦЬ (*десять*).
2. Державна установа, що контролює перевезення вантажів через кордон, а також стягує мито та інші збори за їхнє перевезення *(митниця)*.
3. Суспільно-економічний устрій, що приходить на зміну феодалізмові *(капіталізм)*.
4. Грошовий вираз вартості товару *(ціна)*.
5. Щорічний торг, періодичні торги, що їх проводять у певному місці *(ярмарки.)*
6. Ввіз товарів або капіталів у будь-яку країну з-за кордону для реалізації їх на внутрішньому ринку *(імпорт)*.
7. Назва вартості паперових грошей *(купюра)*.
8. Кусок металу (золота, міді, срібла або сплавів) встановленої законом ваги і форми, що використовується як засіб обігу або платежу *(монета)*.

Запитання для всіх команд (2 б.).

Коли в Україні відзначають професійний ДЕНЬ БУХГАЛТЕРА?

(*16 липня*).

До уваги: У бухгалтерів є професійне свято – День бухгалтера.

Указом Президента України від 18 червня 2004 року № 662/2004 «Про День бухгалтера» установлено, що в Україні професійне свято День бухгалтера відзначається щороку 16 липня.

Конкурс «Калейдоскоп»

(Кожна правильна відповідь – 1 б.)

Командам необхідно скласти з поданих літер економічні терміни за визначений час та пояснити їх значення.

АМЕКРАЛ *(реклама)*

ВІДРИМЄПСОПТ *(підприємство)*

ІДЕДВИНДИ *(дивіденди)*

ЯОПІЛОНОМ *(монополія)*

ЗІЦОЯПРОПИО *(пропозиція)*

ОТКРИРЕД *(кредитор)*

Ведучий. Шановні випускники! Ви сьогодні дізналися, що бухгалтери мають своє професійне свято, свій герб, але це ще не все, у нас є навіть свій гімн. Поки підраховуються підсумки нашої гри, пропоную вам його послухати (аудіозапис).

(на екрані вислів) «Бухгалтерський облік - непогрішний суддя того, що було, необхідний керівник сучасного і надійний консультант майбутнього».

Отже, підіб'ємо підсумок *(виступ журі, оголошення результатів гри. Нагородження команд).*

Заключна частина

У нашому закладі відбуваються традиційні тижні професійної майстерності, під час яких проходять конкурси, де учні презентують свою професію, змагаються між собою, показуючи знання та вміння. Це не просто конкурси – це свято! На одному з них ви сьогодні були присутніми і мали нагоду ознайомитися з професією, яка дає поштовх для подальшого кар'єрного зросту.

Сьогодні ви дізналися чимало нового про професію сучасності. Але ким би ви не мріяли стати, яку б професію собі не обрали, повинні добре знати свою справу, робити її чесно, вміло.

Ми бажаємо усім здоров'я, щастя, успіхів у навчанні. А також знайти свій шлях, зробити правильні кроки у подальшому житті.

І пам'ятайте, перед тим, як обрати професію, оцініть свої можливості і критично прислуховуйтеся до порад.

Дякуємо всім за увагу!

Я – ОБЛІКОВЕЦЬ З РЕЄСТРАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКИХ ДАНИХ

Олена Кукса,
практичний психолог
ДНЗ «Білопільське вище професійне училище»

Цільова аудиторія: учні 8 -11 класів.

Мета: ознайомити учнів із вимогами до професії «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних», ознайомити учнів з наслідками випадкового вибору професії, провести самоаналіз вибору даної професії.

Очікувані результати: навчити учасників заняття усвідомити власні очікування та уміти висловлювати думку.

Форма проведення: інтерактивне заняття профорієнтаційного змісту.

Тривалість: 45 хв.

Обладнання та матеріали: три закриті коробки, в одній з яких знаходяться яблуко, у другій – цибулина, в третій – пляшка з водою. Коробки різні за розміром та за кольором (червоний, чорний, білий); клубок ниток, ватман на кожну групу, фломастери, олівці.

Що потрібно підготувати заздалегідь: обладнання та матеріали, правила роботи, інформаційне повідомлення про вимоги до професії «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних».

Хід заняття

1. **Вступ. Оголошення теми, мети заняття** (2 хв).
2. **Знайомство** (5 хв).

Мета: познайомити учасників, дізнатись щось нове один про одного.

Запросіть учасників стати в коло. Поясніть, що кожен матиме можливість перекинути клубок ниток незнайомому (або добре знайомому) учаснику, не випускаючи з рук свій кінець нитки. Продемонструйте це: киньте комусь клубок, називаючи своє ім’я.

Запитання для обговорення:

• Що ви можете сказати про «комунікаційну павутину»? (Тягнеться від одного до іншого; інколи може призвести до плутанини).

• Що відчуваєте зараз?

3. **Правила роботи групи** (3 хв).

Мета: визначити конкретні правила роботи для продуктивної та ефективної взаємодії з учнями.

Педагог демонструє плакат з правилами роботи в групі і пропонує учням додати свої.

Правила:

Говорити від свого імені.

Бути активним.

Бути толерантним.

Слухати один одного.

Кожна думка має право на існування і висловлювання.

4. Вправа «Чорний ящик» (10 хв).

Мета: ознайомити учнів з наслідками випадкового вибору професії.

Обладнання: три закриті коробки, в одній з яких знаходяться яблуко, у другій – цибулина, в третій – пляшка з водою. Коробки різні за розміром та за кольором (червоний, чорний, білий).

Завдання: трьом учасникам пропонується обрати для себе один із трьох «ящиків», який їм найбільше подобається (за кольором, розміром). Учні класу можуть підказувати, який із «ящиків» обрати, але ніхто не знає про їхній зміст.

Коли учні зроблять свій вибір, починається обговорення:

- Чому ви обрали саме цей ящик? - Що ви відчували, коли відкрили ящик?

- Чого не вистачало для прийняття правильного рішення?

Висновок: вибір професії – не гра в лотерею.

5. Інформаційне повідомлення «Професія «Обліковець з реєстрації бухгалтерських даних» (5 хв).

Мета: ознайомити учнів з основними вимогами до професії, що повинен знати, уміти обліковець.

Завдання та обов'язки. Перевіряє одержані первинні документи за формою та змістом, у разі відсутності на них обов'язкових реквізитів передає їх керівнику підрозділу (відділу, управління) бухгалтерського обліку для прийняття рішення. Систематизує одержані первинні документи, переносить інформацію, відображену в цих документах, у потрібному аналітичному розрізі у відомості (допоміжні відомості, аркуші-розшифровки), виводить підсумки цифрової інформації у цих документах за її видами, напрямами та періодами.

На документах, дані яких включено бухгалтером до облікових реєстрів, зазначає номер відповідних облікових регістрів і порядкові номери запису в них (номер рядка). Готує проміжні розрахунки, необхідні для здійснення обліку господарських операцій, та подає їх на розгляд керівнику. Готує дані та форми документів для розрахункових операцій. Вносить записи в журнали обліку бланків суворої звітності, цінних паперів тощо.

Здійснює реєстрацію документів бухгалтерського обліку, які надходять до підрозділу (відділу, управління). Комплектує в хронологічному порядку документи після їх оброблення, нумерує аркуші, складає внутрішній опис документів, засвідчувальний напис справи, підшиває або оправляє, оформлює обкладинку (титульний лист). Передає на зберігання або веде формування, систематизацію та зберігання справ у структурному підрозділі.

Повинен знати: нормативні, методичні та інші інструктивні матеріали з організації та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності; основи облікової політики, систему регістрів бухгалтерського обліку, порядок і способи реєстрації інформації, правила документообігу і технологію оброблення облікової інформації на підприємстві; систему і форми внутрішньогосподарського (управлінського) обліку, звітності та контролю.

6. Вправа «Герб» (10 хв).

Мета: розвиток уявлення про професії.

Учасники об'єднуються в 2 групи. Тренер роздає кожній по ватману і дає завдання: придумати та намалювати герб даних професій. Після чого групи по черзі презентують свої малюнки.

7. Вправа «Якби я був…» (5 хв.)

Мета: узагальнити отриману інформацію про професію.

Учням пропонують подумати та продовжити речення «Якби я був обліковцем з реєстрації бухгалтерських даних…»

8. Підбиття підсумків заняття. Вправа «Дерево» (5 хв.)

Мета: визначити, чи було корисним сьогоднішнє заняття.

На дошці прикріплене дерево, вирізане з картону або намальоване на ватмані. На столі знаходяться вирізані зелені листочки, білі квітки, плоди. Учням потрібно взяти листок – якщо вони з професією ще не визначились; квітку – у виборі сумніваються; плід – визначилися з вибором. Кожен учасник прикріплює на дерево плід, квітку чи листочок. За допомогою цієї вправи можна побачити, скільки учасників заняття вже визначилися з вибором професії і кому ще потрібна допомога.

- Що було важливим для вас на сьогоднішньому занятті?
- Які висновки із заняття можна зробити для себе?

ПОДОРОЖУЄМО ЗАЛІЗНИЦЕЮ:
«ПРОВІДНИК ПАСАЖИРСЬКОГО ВАГОНА, ПОМІЧНИК МАШИНІСТА ТЕПЛОВОЗА, ПОМІЧНИК МАШИНІСТА ЕЛЕКТРОВОЗА»

Олена Кукса,
практичний психолог
ДНЗ «Білопільське вище професійне училище»

Цільова група: учні 8-11 класів.

Мета: ознайомити учнів з перевагами професій залізничного профілю: «Провідник пасажирського вагона. Помічник машиніста тепловоза. Помічник машиніста електровоза», провести самоаналіз вибору даної професії.

Очікувані результати: навчити учасників заняття усвідомити власні очікування та уміти висловлювати думку про обрану професію.

Форма проведення: інтерактивне заняття профорієнтаційного змісту.

Тривалість: 50-55 хв.

Обладнання та матеріали: зображення кошика «Професійне визначення», інформації про професії, аркуші паперу А-4, ножиці, олівці, фломастери.

Що потрібно підготувати заздалегідь: обладнання та матеріали, правила роботи.

Хід заняття

Вступ. Оголошення теми та мети заняття (2 хв).

Знайомство (5 хв).

Мета: ознайомити учнів, даючи відповіді на питання.

Тренер пропонує учням за зразком дати відповіді на питання:

- Ім’я.
- Професія, яка Вам подобається, або яку Ви для себе обрали.
- Професійна якість, що необхідна людині для забезпечення успішності виконання професійної діяльності.

Правила роботи групи (3 хв).

Мета: відпрацювати правила роботи в групі для успішної взаємодії з учасниками.

Тренер пропонує обговорити прописані на плакаті правила та прийняти їх до уваги.

Орієнтовні правила:

1. Поважати думку кожного.
2. Підтримувати один одного.
3. Бути доброзичливим.
4. Бути активним.

5. Не критикувати.

6. Не давати оцінок.

7. Бути цілеспрямованим.

8. Дотримуватися гендерної рівності.

9. Створювати комфортні умови.

10. Дотримуватися регламенту.

Очікування (5 хв).

Мета: визначити очікування учнів від заняття.

Педагог просить учасників подумати, чого вони очікують від заняття, і сформулювати свої думки. Вислів записують на стікерах і прикріплюють на плакаті із зображенням кошика «Професійне визначення».

Вправа «Зрозумій професію» (7 хв).

Мета: підвести учасників до сприйняття інформації, зацікавити учнів.

На столі лежать пакети з назвами професій, за якими створено групи. Тренер пропонує кожній групі знайти свій пакет. Учасники відкривають свої пакети та демонструють те, що знаходиться в них. Учасники інших мікрогруп повинні вгадати: «Яка професія прихована в цих символах». 1-й пакет – малюнок тепловоза, швидкісномірна стрічка, довідка про забезпечення поїзда гальмами та справну їх дію, форма ВУ-45; 2-й пакет – білет, стакан з підстаканником, сигнальний прапорець.

Інформаційне повідомлення про професії «Провідник пасажирського вагона», «Помічник машиніста тепловоза. Помічник машиніста електровоза» (8 хв).

Мета: ознайомити учнів з професіями залізничного профілю.

Тренер ознайомлює з інформацією про професії.

Провідник пасажирського вагона

повинен знати: будову, обладнання пасажирських вагонів усіх типів, візків пасажирських вагонів усіх типів, гальмового обладнання, будову та принцип роботи автозчепу, підвагонного обладнання; будову СКНБ, СПС (системи пожежної сигналізації), установок кондиціювання повітря та високовольтного опалення, порядок обслуговування та регулювання приладів опалення, примусової вентиляції, електрообладнання, холодильних установок, протипожежного обладнання; правила користування обладнанням у вагоні, яке призначене для обслуговування пасажирів і рятування їх у аварійній ситуації; інструкцію із забезпечення пожежної безпеки у вагонах пасажирських поїздів; інструкцію з безпечного ведення робіт; рекомендації з надання першої (долікарської допомоги); географічне розташування найважливіших станцій залізничної мережі; порядок користування

службовими розкладами пасажирських потягів; робочу інструкцію провідника пасажирського вагона; форми проїзних документів, у тому числі безкоштовних квитків, та правила проїзду за ними; тарифи на пасажирські перевезення; форми обліку та звітності, що застосовуються, порядок їх ведення та складання.

Помічник машиніста тепловоза.
Помічник машиніста електровоза

Помічник машиніста – працівник залізничного транспорту, який входить до складу локомотивної бригади. Відноситься до категорії технічних виконавців. та у трудовій діяльності підпорядковується безпосередньо машиністу локомотива.

Помічник машиніста повинен:

- Знати правила технічної експлуатації залізниць, інструкції з сигналізації, руху поїздів і маневрової роботи на залізницях, інші нормативні акти і документи Міністерства транспорту з питань, що належать до обов'язків працівників локомотивних бригад, а також вимоги правил та інструкцій з техніки безпеки та виробничої санітарії при експлуатації, ремонті локомотивів і МВРС, а також пожежної безпеки на рухомому складі;
- періодично проходити іспит на перевірку знань.
- вчасно і точно виконувати доручення машиніста по догляду за вузлами і агрегатами тягового рухомого складу, його технічного обслуговування, а також контролювати стан поїзда, що обслуговується та зустрічних поїздів. При необхідності виконувати закріплення поїзда від самовільного виходу;
- при раптовій втраті машиністом здатності керувати локомотивом, зупинити поїзд, закріпити його в установленому порядку від самовільного виходу, передати по радіозв'язку повідомлення про це потяговому диспетчеру, черговим станцій, які обмежують перегін, машиністам всіх потягів, що знаходяться на даній ділянці.

При управлінні моторвагонним потягом, помічник машиніста забезпечує візуальний контроль за посадкою-висадкою пасажирів.

Вправа «Один день із життя» (10 хв).

Мета: навчити учнів об’єктивно оцінювати професію.

Учні діляться на 2 групи. Кожна група отримує аркуш із назвою професії. Тренер дає завдання: скласти розповідь про типовий робочий день професії «Провідник пасажирського вагона» та професії «Помічник машиніста тепловоза. Помічник машиніста електровоза».

Але розповідь повинна бути лише зі слів-іменників. Наприклад, розповідь про **завдання та обов’язки** провідника пасажирського вагона:

культура обслуговування, пасажири, потяг, безпека, обстановка, обладнання вагона, інвентар, стан, безпечність, посадка, висадка, пасажири, розміщення, документи, робота, прилади, опалення, освітлювання, вентиляції, установки, кондиціювання, повітря, опалення, зима, температура, вентиляція, кондиціювання, повітря, прилади освітлювання і опалення;

робота електрообладнання, продаж (оформлення), документи, постіль, білизна, чай, кава, кондитерські вироби, вагон-ресторан, буфет, продукція;

акти, цінності, стягнення, вартість;

сповіщення, пасажири, назва, зупинка, пункт, тривалість, медицина, допомога, пасажири; Звіти, повідомлення, начальник, (механік-бригадир), потяг, наявність місць, прибирання вагона, дезрозчин, номер вагона; Заправляння, паливо, топка, зольники, зола, шлак. Забезпечення, кип'яток, вода, пристрої; Інвентар, опис, накладна, обладнання, Інструкція провідника;

оформлення, відомість, декларація, валюта, продаж, пасажири, плацкарт, оформлення, квитанція, тариф, сполучення, відмітки, документи, вимога, пасажирів, контроль, виконання, правила, прямування потягу, станції

Вправа «Бінго» (10 хв).

Мета: провести самоаналіз вибору даної професії.

Учням роздають аркуші паперу, з яких вони повинні «вирізати» руками ляльку. Далі необхідно заповнити кожну деталь ляльки, вказавши на голові – професію, про яку говорили на занятті, права рука – це здібності, що вже є для обраної професії, ліва рука – чого учню потрібно навчитися, права нога – де зможе навчитися, ліва нога – де зможе працювати.

Підбиття підсумків.

Вправа «Заверши речення «Я зрозумів (ла), що ...» (5 хв).

Мета: визначити, чи справдились очікування учасників.

Тренер пропонує учасникам по черзі завершити речення «Я зрозумів (ла), що …». До нових цікавих зустрічей!

У СВІТІ БУДІВЕЛЬНИХ ПРОФЕСІЙ: «МАЛЯР, ШТУКАТУР, ЛИЦЮВАЛЬНИК-ПЛИТОЧНИК»

Ірина Шемет,
соціальний педагог
ДНЗ «Білопільське вище професійне училище»

Цільова аудиторія: учні 8-11 класів.

Мета: знайомити учнів із типами професій будівельного напряму, зокрема професією «Маляр, штукатур, лицювальник-плиточник», формувати в учнів усвідомлення власної відповідальності за вибір майбутньої професії, розвивати в учнів уміння виділяти загальне в різних видах трудової діяльності, розширити знання учасників про світ професійної праці або актуалізувати вже наявні знання про професії з префіксом «най».

Очікувані результати: навчити учасників заняття усвідомити власні очікування та уміти висловлювати думку.

Форма проведення: інтерактивне заняття профорієнтаційного змісту.

Тривалість проведення: 60 - 65 хв.

Обладнання та матеріали: папір А-4; ватмани; олівці, фломастери, картки з інформацією про професії;

Що потрібно підготувати заздалегідь: обладнання та матеріали, правила роботи групи, картки з інформацією про професії будівельного напряму.

Хід заняття

1. Вступ. Оголошення теми та мети заняття

2. Знайомство

Мета: ознайомити учнів, даючи відповіді на запитання.

Тренер пропонує учням за зразком дати відповіді на запитання:

- Ім‘я.
- Професія, яка вам подобається, або яку ви для себе обрали.
- Професійні риси особистості, що необхідні людині для забезпечення успішності виконання професійної діяльності.

3. Правила роботи

Мета: відпрацювати правила роботи в групі для успішної взаємодії з учасниками

1. Уважно слухати один одного.
2. Не перебивати виступаючого.
3. Поважати один одного.
4. Активність.
5. Правило «Стоп».
6. Я – висловлювання.

4. Ігрова вправа «Ланцюжок професій»

Мета вправи: розвивати в учнів уміння виділяти загальне в різних видах трудової діяльності.

Інструкція. Зараз ми по колу побудуємо «ланцюжок професій». Я назву першу професію, наприклад, металург, наступний - професію, у чомусь близьку до професії металурга, наприклад, кухар. Наступний назве професію близьку кухареві і т.д.

Важливо, щоб той, хто називає, зміг пояснити, в чому схожість названих професій, наприклад: металург і кухар мають справу з вогнем, високими температурами, з печами.

5. Гра «Най – най»

Мета гри: розширити знання учасників про світ професійної праці або актуалізація вже наявних знань про професії з префіксом «най». Назвіть професії:

1. Найзеленіша (садівник, лісник, квітникар).
2. Найсолодша (кондитер, продавець у кондитерському відділенні).
3. Найгрошовитіша (банкір, модель).
4. Найволохатіша (перукар).
5. Найсмішніша (клоун).
6. Найсерйозніша (сапер, хірург, розвідник).

6. Вправа «Історія професії»

Мета: Ознайомити учніві з професіями будівельного профілю.

Історія професії. «Маляр, штукатур, лицювальник-плиточник».

Виникла професія дуже давно. Вже близько 5 тисяч років тому при будівництві будинків застосували штукатурку з гіпсу. Слово «штукатурка» італійського походження. Це дало вченим підставу припускати, що винайшли штукатурку італійські будівельники. Із впевненістю можна сказати, що всі будівельники з нетерпінням чекають появи на будівництві штукатурів, тому що їх поява означає швидке завершення будівництва.

Маляр – одна з найпоширеніших професій у будівництві.

Завдання маляра – надати будівлі красивого, нарядного вигляду, нанести шар фарби, що врятує будівлю від руйнування. Маляр вирушає з будівництва останній.

Саме будівельна галузь країни визначає життя десятків тисяч міст. Завдяки нашим будівельникам існують мільйони комфортних будинків, працюють десятки тисяч підприємств, дитячих садків і шкіл.

Зразки праці плиточників давніх часів дійшли і до наших днів. Найбільша піраміда Єгипту – піраміда Хеопса, що була збудована близько 2600 років до нашої ери. За літописом, піраміду увінчала висічена з

червоного граніту верхівка, що не збереглася, її приміщення було оброблено глазурованими плитками з орнаментальним візерунком, підлогу викладено алебастровими плитами.

Архітектурні пам'ятники античної Греції і Риму, держав Сходу блищать чудовою обробкою, створеною ровесниками плиточниками. Сучасні майстри цієї справи підтримують і розвивають давні традиції своєї професії, про що свідчить чудова обробка станцій метрополітену, театрів, великих спортивних центрів.

7. Вправа «Жіночі та чоловічі професії»

Учасники діляться на пари. Один із пари список так званих «жіночих» професій, другий «чоловічих». Після цього всі разом складають список загальних професій для чоловіків і жінок. Потім необхідно придумати історію, коли «жіноча» професія раптово стала «чоловічою», та навпаки.

8. Вправа «Презентуй професію» «Маляр», «Штукатур», «Лицювальник-плиточник»

Мета: ознайомити учнів із професіями будівельного профілю.

Учні розподіляються на три команди, кожній команді потрібно презентувати професію: маляр, штукатур, лицювальник-плиточник.

На ватмані намалювати стіну, що складається із багатьох цеглин та записати свої знання про професію, характер праці, ринок праці, переваги професії. Учням заздалегідь роздаються картки, де вони ознайомлюються із професією.

МАЛЯР

Одна з найбільш захоплюючих та цікавих професій. Хороший маляр повинен бути справжнім художником, адже колірне оздоблення будинків і кімнат має на людину своєрідний психологічний вплив, впливає на настрій, працездатність. Маляр виконує фарбування, обклеювання, художню обробку, ремонт внутрішніх поверхонь будівель.

Характер праці

Суть роботи

- внутрішня обробка житлових і нежитлових приміщень. Сюди входить вирівнювання стін, стель, дверних і віконних укосів, також поклейка різних видів шпалер на стіни і стеля.

Ринок праці

Професія маляра в наш час досить поширена. Без цих фахівців неможливо уявити жодне будівництво, ні одну ремонтну або монтажну організацію. Професія маляра має високий рівень затребуваності на ринку праці. Рівень заробітної плати маляра – високий. Маляр має перспективи

кар‘єрного росту до бригадира, техніка. Він має можливість організовувати свою справу, займатися ремонтом житлових приміщень.

ШТУКАТУР

Кваліфікований робітник, що спеціалізується на внутрішній і зовнішній обробці будівель. Свою роботу фахівець може виконувати як вручну, так і за допомогою спеціальної затирочної машини. Штукатури першими починають обробку будівель, створюють основу, яку потім доповнюють малярі, плиточники.

Характер праці

Робота штукатура полягає у виконанні вирівнюючого або декоративного шару розчину на поверхнях стін, стель та інших конструкцій. Штукатурять поверхні як всередині приміщень, так і на фасадах.

Ринок праці

Люди з такою професією працюють у різних організаціях Адже не тільки будівельні компанії містять бригади штукатурів. Такі фахівці працюють ще й у великих організаціях, із великим обсягом своїх приміщень, які потрібно постійно ремонтувати й перебудовувати.

Безумовно, ця професія користується попитом на ринку праці, список потенційних клієнтів дуже широкий, адже ремонт роблять як приватні особи, так і компанії, підприємства.

ЛИЦЮВАЛЬНИК-ПЛИТОЧНИК

У коло його обов’язків входить приготування розчину, підбір фарби і спеціальних складів, підготовка поверхонь і створення мозаїчних і плиткових покриттів. Майстер облицьовує мармуром підлогу, стіни і деталі архітектурних споруд.

Професія лицювальника-плиточника відноситься до комплексу професій оздоблювальних робіт, що виконуються з метою підвищення довговічності будинків, архітектурних та інженерних споруд, надання їм естетичного вигляду.

Характер праці

Лицювальник-плиточник виконує обробку фасадів будівель керамічними та бетонними плитами. Готує розчини, очищає поверхні перед укладанням керамічної плитки. Виконує укладання кам’яних і бетонних ступенів зовнішніх сходів, будов мостів, роботи з улаштування плиткових підлог та облицювання прогонових облицювань набережних внутрішніх поверхонь стін, лазень, санітарних вузлів, ванних кімнат. Встановлює тумби огороджень і парапетів з тесаного каменю. Сортує керамічну плитку за видом, розміром, кольором.

Ринок праці

Робота лицювальника-плиточника може проходити в самих різних місцях: квартирах, приватних будинках, торгово-розважальних комплексах, офісних і бізнес-центрах, магазинах і супермаркетах, лазнях і саунах, соляріях та в інших приміщеннях, де потрібно облицювати поверхню.

9. Вправа «Валіза»

На дошці прикріплена валіза, намальована на ватмані. Тренер пропонує учням заповнити цю валізу речами, котрі, на їх погляд, допоможуть досягти успіхів у житті та розвитку кар'єри. Відповіді записуються на стікерах і прикріплюються до валізи.

Рефлексія:

- Що було важливим для вас на сьогоднішньому занятті?
- Які висновки із сьогоднішнього заняття ви зробили для себе?

Підбиття підсумків. Професія має важливе значення в житті людини. Від того, чи правильно людина обере професію, залежить як вона проживе життя, що зробить корисного для себе і для людей. Отже, світ професій дуже різнобарвний, але «Маляр, штукатур, лицювальник-плиточник» – одна з найбільш захоплюючих і цікавих. З давніх часів і на сучасному етапі потреба в робітниках-будівельниках на ринку праці була, є, і буде постійною. Я вам дякую за старанну роботу на занятті. До нових цікавих зустрічей!

Я ОБИРАЮ ПРОФЕСІЮ «ЕЛЕКТРОМОНТЕР З РЕМОНТУ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ЕЛЕКТРОУСТАТКУВАННЯ, ВОДІЙ АВТОТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ (КАТЕГОРІЯ «С»)»

Ганна Тригубенко,
практичний психолог
ДПТНЗ «Реутинський професійний аграрний ліцей»

Цільова аудиторія: школярі 9-11 класів.

Мета: ознайомити з професією «електромонтер з ремонту та обслуговування електроустаткування, водій автотранспортних засобів (категорія «С»)», особливостями роботи, умовами та вимогами до праці, дати можливість учням з'ясувати свої здібності й усвідомити можливість їхньої реалізації.

Очікувані результати: навчати висловлювати думки, почуття.

Форма заходу: інтерактивне заняття профорієнтаційного спрямування.

Тривалість заняття: 1 год 15 хв.

Обладнання та матеріали: бейджики для тренера, учнів; картки із завданням; ручки, олівці; картки із наочним зображенням предметів; аркуші А-5.

Що потрібно підготувати заздалегідь: відеопрезентацію заняття з виробничого навчання, коротку інформаційну довідку про дану професію.

Хід заняття

1. Знайомство «Я мрію стати..» (10 хв).

Мета: зняти емоційну напругу, налаштувати групу на плідну співпрацю.

Кожен з учасників гри має сказати «Я мрію стати...» і обґрунтувати свою відповідь. Гра дає змогу учням продемонструвати і проаналізувати найпопулярніші професії сьогодення, актуалізувати проблему професійного самовизначення.

2. Правила роботи групи (5 хв).

1. Умійте слухати одне одного.
2. Говорити повинен хтось один.
3. Говорити слід по суті.
4. Необхідно поважати почуття інших.
5. Висловлюватися слід, спершу піднявши руку.
6. З повагою ставитися до всіх без винятку.
7. Обговоріть отримані результати.
8. Зробіть висновки.
9. У разі необхідності зверніться до тренера.

3. Вправа «Фактори, через які приваблює та чи інша професія» (5 хв).

Фактори, через які приваблює та чи інша професія:

- ❖ стан професії на ринку праці (зміст професії, наявність вільних робочих місць чи вакантних посад, перспектива розвитку галузі, підприємства, де застосовується праця спеціалістів цієї професії, умови і режим роботи, форма і рівень оплати праці);
- ❖ можливості і умови професійної освіти, підвищення кваліфікації, розташування закладів освіти та курсів, де готуються кадри;
- ❖ рівень відповідності власних інтересів, нахилів, здібностей та стану здоров'я тим якостям, котрі вимагаються від особи для успішного оволодіння професією та подальшої високопродуктивної праці;
- ❖ таку ж інформацію про споріднені професії.

4. Коротка інформаційна довідка про дану професію (15 хв).

Професійний ринок представлений величезною кількістю адвокатів, економістів, менеджерів, маркетологів. Вищезазначені професії останнім часом дійсно користувалися великою популярністю у вигляді привабливих заробітних плат.

Однак, сьогодні спостерігається зростання іншого тренду – робітничі професії. Водопровідники, обробники, токарі та електрики починають не тільки конкурувати за обсягом заробітної плати, але й випереджати багатьох маркетологів, менеджерів, економістів.

Цим можна пояснити відродження інтересу молоді до професії електрика. Дуже важливо, щоб, крім матеріального задоволення, робота приносила і моральне насичення.

Завдяки їм створюються, обслуговуються, ремонтуються всі ті електротехнічні пристрої і системи, що в наш час відіграють першорядне значення в сучасному суспільстві. Адже ми живемо в час всесвітньої електрифікації.

Свої витоки професія «Електрик» бере з кінця 19 століття, коли почали споруджуватися перші електростанції, що і породило потребу і необхідність не тільки в здійсненні контролю, але і в технічному обслуговуванні різного роду електрообладнання.

По-перше, електрик спеціалізується на технічному обслуговуванні, експлуатації та ремонті електричних і електромеханічних обладнань як на виробництві, так і в побуті.

Сфера діяльності електрика включає в себе величезний спектр діяльності: від роботи з розетками, автоматичними вимикачами, побутової електропроводки – до наладки і монтажу електроустаткування, ремонту

кабельних та повітряних ліній електропередач, технічного обслуговування релейного захисту та автоматики, засобів вимірювання та обліку, телевізійної механіки і систем сигналізації, електроніки, проєктування систем електропостачання.

І це далеко не все, що входить в список сфери обслуговування електрика.

Розвиток і постійні розробки в області електричних технологій призводять до постійного розвитку і вдосконалення технічних знань фахівців в електричній сфері. Крім того, зміна електромеханічних і електромагнітних пристроїв на мікропроцесорні та цифрові технології змушує електриків постійно рухатися вперед, іти в ногу із сучасними технологіями.

Загальнопрофесійні вимоги:

- раціонально і ефективно організовувати працю на робочому місці;
- дотримуватися норм технологічного процесу;
- не допускати браку в роботі;
- знати і виконувати вимоги нормативних актів про охорону праці і навколишнього середовища, дотримуватись норм, методів і прийомів безпечного ведення робіт;
- мати професійну підготовку в обсязі, достатньому для безпечного усування несправностей та відмов, що виникають у процесі роботи, а також для участі у їх ремонті;
- знати та вміти застосовувати інформаційні технології.

Інформаційна довідка завершується демонстрацією відео, де здобувачі освіти займаються на заняттях з виробничого навчання. Кожен із слайдів коментується, старшокласники можуть в разі необхідності задавати свої запитання.

Після відеопрезентації даної професії майстер виробничого навчання наочно, якщо є така можливість, демонструє фрагмент роботи із розбору або збору електродвигуна, із дотриманням всіх норм із техніки безпеки.

5. Вправа «Рука долі» (8 хв).

Учасників просять на трьох картках написати назви професій, якими вони б хотіли б займатися в житті. Далі всі картки перемішують, кожен виймає по одній, як у лотереї. Результати обговорюються за наступними питаннями:

- ✓ Хто (і скільки) з учнів отримав саме те, що хотілося б (записали)?
- ✓ Кому (і скільком) пощастило, і вони отримали те, що не записали, але бажали б?
- ✓ Хто (і скільки) незадоволений своєю долею?

Результати у відсотках записуються на дошці.

Висновок: «Необхідно навчитися при виборі професії та майбутнього життя діяти більш усвідомлено, а не навмання».

6. Вправа-руханка «Австралійський дощ» (5 хв).

Мета: забезпечити психологічне розвантаження учасників тренінгу.

Учасники стають у коло. Ведучий запитує: «Чи знаєте ви, що таке австралійський дощ? Ні? Тоді разом послухаємо, який він. Зараз по колу ланцюжком ви будете передавати мої рухи. Коли вони повернуться до мене, я передам наступні. Будьте уважні».

– В Австралії піднявся вітер (ведучий тре долоні).

– Починає накрапати дощ (клацання пальцями).

– Дощ посилюється (почергове плескання долонями по плечах).

– Починається справжня злива (плескання по стегнах).

– А ось і град та справжня буря (тупіт ногами).

– Але що це? Буря стихає (плескання по стегнах).

– Дощ стихає (плескання долонями по плечах).

– Лише рідкі краплі падають на землю (клацання пальцями).

– Тихий шелест вітру (потирання долонь).

– Ура! Сонце! (руки догори).

7. Вправа «Світ професій» (5 хв).

Мета: навчити учнів об’єктивно оцінювати професію.

Тренер пропонує представнику кожної групи підійти до стола і вибрати один із предметів, що символізує певну професію. Учасники повинні написати 5 характеристик вибраної професії, наприклад, «Завдяки цій професії людство легше переносить хвороби». Кожна група по черзі презентує свою роботу.

8. Вправа «Підготовка резюме» (10 хв).

Мета: дати можливість учням з’ясувати свої здібності й усвідомити можливість їхньої реалізації.

Складіть своє власне резюме. Напишіть, що Ви вже зараз вмієте робити, чим можете заробити гроші, допомогти батькам.

Читаємо, обговорюємо, які з резюме реальні.

8. Притча «Усе залежить від тебе» (4 хв).

Колись давно у Стародавньому Китаї жив розумний, але дуже пихатий мандарин. Щодня він лише приміряв убрання та розмовляв з підданими про свій розум і згадував про давню зустріч з імператором. Так минали дні за днями, роки за роками… Аж ось пройшов по всій країні поголос, що неподалік від кордону з’явився мудрець, розумніший за всіх на світі. Дійшов той поголос і до нашого мандарина. Дуже він розлютився: хто може називати якогось ченця найрозумнішою людиною у світі?! Але нікому не виказав

свого обурення, а запросив мудреця до себе в палац, задумавши обдурити ченця: «Я візьму в руки метелика, сховаю його за спиною і запитаю, що в мене в руках – живе чи мертве. І якщо чернець скаже, що живе – я задушу метелика, а якщо мертве – я випущу його».

…І ось настав день зустрічі. У пишній залі зібралось багато людей, усім хотілось подивитись на двобій найрозумніших людей у світі.

Мандарин сидів на своєму троні, тримав за спиною метелика і з нетерпінням чекав приходу ченця. Аж ось двері відчинились, і до зали увійшов невеличкий худорлявий чоловік. Він підійшов до мандарина, привітався і сказав, що готовий відповісти на будь-яке його запитання. І тоді, зло усміхаючись, мандарин сказав: «Скажи мені, що я тримаю в руках – живе чи мертве?». Мудрець трохи подумав, усміхнувся й відповів: «Все у твоїх руках!» Збентежений мандарин випустив метелика з рук, той полетів на волю, радісно тріпочучи своїми яскравими крильцями.

9. Підбиття підсумків. Рефлексія (8 хв).

Тренер пропонує учасникам висловити власні думки з приводу тренінгу, доповнюючи незакінчене речення: «Мені було…, тому що…». Наприклад: «Мені було приємно, тому що я зміг познайомитися з цікавими людьми».

УСВІДОМЛЕНИЙ ВИБІР ПРОФЕСІЇ: «КУХАР»

Наталія Грищенко,
практичний психолог
ДПТНЗ «Конотопський професійний аграрний ліцей»

Цільова аудиторія: учні випускних класів.

Мета: ознайомити учнів з професією «Кухар», спонукати до усвідомленого вибору професії.

Очікувані результати: усвідомлений вибір професії; розширення знань учнів про обов'язки та вимоги до професійного кухаря.

Форма заходу: інтерактивне заняття.

Тривалість заняття:1-1,5 години (в залежності від кількості учасників).

Обладнання і матеріали: дошка, плакат із зображенням вітрильника, кольорові стікери, плакат «Правила роботи в групі», картки до вправ «Хто більше?», «Як змінюються професії», аркуші невеликого розміру для записок, кошик, ручки.

Що потрібно підготувати заздалегідь: обладнання та матеріали, правила роботи групи**,** інформаційне повідомлення «Список помилок при виборі професії» (додаток).

Хід заняття

1. **Вправа «Поміняймося місцями»** (5-6 хв).

Мета: створити позитивний настрій в групі.

Кожен учасник по черзі називає яку-небудь ознаку, і всі, в кого вона є, міняються місцями один з одним (або плескають у долоні, стрибають тощо).

2. **Оголошення теми заняття.**
3. **Вправа «Знайомство»** (10 хв).

Мета: налаштувати на роботу, сприяти створенню атмосфери довіри у групі.

Кожен учасник по колу називає своє ім'я, а потім продовжує речення: «Для мене найважливіше при виборі професії - це…»

4. **Очікування. Вправа «Яскраві вітрила»** (4-5 хв).

Кожен з учасників пише на кольоровому стікері, чого він очікує від сьогоднішнього заняття. Стікери кріпляться до зображення вітрильника на плакаті.

5. **Вправа «Правила»** (5-7 хв).

Мета: виробити правила, за якими будується взаємодія людей у групі, продуктивна робота під час заняття.

Ведучий запитує:

- Для чого нам з вами на занятті потрібні правила?

Пропонуються **основні тези:**

- Поважати думку кожного.
- Бути доброзичливим.
- Бути активними.
- Говорити по черзі і коротко.
- Правило «тут і зараз».
- Правило піднятої руки.
- Не критикувати і не оцінювати висловлювання інших.

6. Вправа «Хто більше» (5-10 хв).

Мета: розширити знання та уявлення учасників щодо різноманіття професій у різних професійних сферах.

Ведучий заздалегідь готує аркуші паперу, на яких написано сфери професійної діяльності людини. Ці аркуші роздаються учасникам. Упродовж 5-10 хвилин їм необхідно назвати якомога більше професій працівників тієї сфери, яка їм дісталася. Якщо учасників багато, можна поділити їх на команди для виконання вправи.

Приклади сфер професійної діяльності: аграрний сектор, залізниця, торгівля, сфера обслуговування, харчова промисловість, освіта, фермерське господарство, іноземні мови тощо.

7. Вправа «Асоціації» (5-7 хв).

Мета: виявити рівень знань та уявлень учасників про конкретну професію.

Один з учнів записує слова на дошці чи на плакаті.

Учні по черзі називають слова, які приходять на думку при слові «Кухар». Не треба довго замислюватися, повторювати вже сказане кимось раніше.

- А чи всі слова насправді мають стосунок до професії «Кухар»?
- Які з цих слів стосуються саме професії «Кухар»?

8. **Інформаційне повідомлення «Обов'язки та вміння кухаря. Вимоги професії до робітника»** (3-5 хв).

Мета: ознайомити учасників з обов'язками та вимогами до професійного кухаря**.**

Харчування – одна з основних життєво необхідних умов існування людини. Здоров’я людини, її працездатність і настрій, повноцінний розвиток дитини – усе це значною мірою залежить від харчування. Кількість, якість, різноманіття споживання харчових продуктів, своєчасність і регулярність приймання їжі мають важливе значення для життєдіяльності людського організму. «Гарний кухар вартий лікаря», – говорить прислів'я. Ці слова підкреслюють тісний зв'язок між смачно приготованою їжею та здоров'ям людини. Організація правильного харчування є однією з основних проблем людської культури. Одна з професій, що пов’язана з розв’язанням цієї проблеми, – це професія кухаря. Кухар – це не просто людина, яка готує їжу.

Кухар має знати:

- Як готувати перші, другі, холодні, солодкі страви та вироби з тіста.
- Які продукти та скільки часу треба варити, смажити, випікати тощо.
- Скільки, коли та в якій послідовності треба додавати продуктів у яку страву.
- Як правильно скласти меню.
- Які страви можна приготувати, з яких продуктів.
- В яких умовах і скільки часу можна зберігати продукти і страви з них, через який проміжок часу приготовані невживані страви вважаються зіпсованими.
- Як користуватися усім обладнанням, необхідним для приготування та зберігання їжі.

Вимоги професії до робітника наступні:

- Кухар повинен мати добре здоров'я, щоб витримувати іноді чимале фізичне навантаження.
- Для успішного оволодіння професією потрібні знання з біології, хімії та фізики.
- Людина має любити готувати їжу, цікавитись технологією її приготування, мати творчу уяву.
- Акуратність, уважність, творча фантазія – основні якості, котрі потрібні кухарю.

Професія кухаря передбачає використання як ручної праці, так і машин, механізмів, напівавтоматичного та автоматичного обладнання. Під час вибору фаху необхідно враховувати спорідненість професії «Кухар» з такими професіями, як кондитер, пекар, офіціант, бармен, технік-технолог громадського харчування, продавець тощо. Ці обставини можуть бути корисними у випадках необхідності зміни роботи та допоможуть знайти роботу, для якої вже є необхідні навички та знання.

9. **Вправа «Лотерея»** (10 хв).

Мета: спонукати до усвідомленого вибору професії.

Кожен з учасників пише на аркуші назву професії, яку хоче обрати чи яка найбільше подобається. Аркуші складаються написаним всередину. Ведучий додає кілька папірців із написаними назвами інших професій та перемішує все. Учні знову розбирають і читають.

- Чи витягнув хто-небудь назву професії, яку хоче обрати?
- Які почуття виникли у вас, коли не співпало?

10. **Інформаційне повідомлення «Основні помилки при виборі професії** (7-8 хв). (додаток)

Мета: інформувати учасників щодо стереотипів при виборі професії, необхідності розширення знань та уявлень про обрану сферу діяльності та самопізнання.

- Що ви про це думаєте?
- З чим ви згодні, з чим не згодні?

11. Вправа «Як змінюються професії?» (10-15 хв).

Мета: розширити знання про світ професій, спонукати до усвідомленого вибору професії.

Ведучий готує достатню кількість невеликих карток (по 2-3 на кожного учасника). На кожній картці зліва маркером намальована літера. Краще використовувати найбільш вживані: А, Б, В, Г, Д, Е, Ж, З, І, К, Л, М, Н, О, П, Р, С, Т, У, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Ю, Я. Учасники пишуть на кожній картці назву професії, яка починається з указаної літери. Ведучий збирає всі картки і складає в кошик написами донизу. Проводить з учасниками невелику розмову про те, що з часом будь-яка професія змінюється. Учні знову розбирають картки (відповідно до їх початкової кількості), кожен зачитує, що йому випало. Далі у всіх є декілька хвилин на роздуми. Потрібно відповісти на питання: «Як змінилася ця професія?», «Як у подальшому може змінитися?». Коли час вийде, кожен учасник озвучує свою позицію. Якщо той чи інший учасник не знає, що сказати, плутається у відповіді ведучий чи інші учасники можуть йому допомагати, ставлячи навідні питання або підказуючи.

12. Вправа «Австралійський дощ» (3 хв).

Мета: забезпечити психологічне розвантаження учасників заняття.

Учасники стають у коло. Ведучий запитує: «Чи знаєте ви, що таке австралійський дощ? Давайте разом послухаємо, який він. Повторюйте за мною:

- В Австралії піднявся вітер (ведучий тре долоні).
- Починає накрапати дощ (клацання пальцями).
- Дощ посилюється (почергове плескання долонями по плечах).

- Починається справжня злива (плескання по стегнах).
- А ось і град та справжня буря (тупіт ногами).
- Але що це? Буря стихає (плескання по стегнах).
- Дощ стихає (плескання долонями по плечах).
- Лише рідкі краплі падають на землю (клацання пальцями).
- Тихий шелест вітру (ведучий тре долоні).
- Ура! Сонце! (руки догори).

13. Рефлексія.

- Що нового дізналися на сьогоднішньому занятті?
- Що найбільше запам'яталося?
- Які почуття виникли під час заняття?

Додаток

Помилки при виборі професії

1. Професію треба обирати раз і на все життя.

Не бійтеся, що професія **сьогодні** визначить вашу долю назавжди. Життя людини мінливе. Можна змінити місце проживання. Професія може стати незатребуваною в регіоні, де мешкає людина. Кожна людина може відкрити в собі нові якості, змінити нахили, захоплення, інтереси тощо. Найбільшого успіху досягає той, хто добре пройшов початкові ступені.

2. Думати тільки про зарплату, престиж, статус, репутацію.

Хочу бути актором, пластичним хірургом, детективом, депутатом, співачкою, рокером, гонщиком, футболістом тощо. Орієнтація на вигоду, романтичний ореол, розрекламований образ професії, стереотипи в суспільстві, не маючи жодного уявлення про характер праці, власні нахили і здібності…

3. Вибір професії під впливом друзів, родичів.

За компанію з друзями вступити до закладу освіти; продовжувати професійну династію, маючи зовсім інші нахили, здібності та інтереси; думати, що батьки чи родичі знають тебе краще, ніж ти сам; втілювати не власні, а батьківські мрії: «Мама стільки в мене вклала. Не хочу її образити» тощо.

4. Перенос ставлення до конкретної людини – представника тієї чи іншої професії – на саму професію чи вид діяльності.

Хочу бути медиком, як тьотя Маша; ненавиджу всіх психологів - мене в інтернаті одна така три години примусила тести писати; хочу бути кухарем, як моя тітка, від неї так гарно пахне весь час тощо.

5. Захоплення тільки зовнішньою або іншою привабливою стороною професії.

В акторів завжди багато шанувальників, можна з легкістю «вийти заміж»; хочу бути стюардесою – вони усі красуні, як я; кухар ніколи не буде голодним; танцівниці вбираються в дуже красиві костюми тощо.

6. Ототожнення шкільного предмета з професією.

Є такий предмет, як іноземна мова, а професій, в яких необхідна здатність до мови, багато – перекладач, екскурсовод, дипломат, викладач ... Тому при виборі професії слід враховувати, які реальні заняття і професії за цим предметом стоять.

7. Застарілі уявлення щодо характеру праці.

У сучасному світі в більшості сфер людської діяльності використовується складна та цікава техніка, ІТ-технології, спеціальне обладнання, зменшується кількість та якість ручної праці тощо. Не треба орієнтуватися на те, «як було при наших бабусях».

8. Невміння чи небажання розбиратися у власних здібностях, невизначеність власних пріоритетів.

Людина багато чим цікавиться, але не знає, що для неї найголовніше, що робить щасливою, яка діяльність приносить моральне задоволення; людина не вміє аналізувати й оцінювати власну поведінку.

9. Незнання або недооцінка своїх фізичних особливостей, недоліків протипоказань при виборі професії.

Існують професії, що мають протипоказання конкретній людині за станом здоров'я, фізичним станом, про які людина не знає, наприклад, хірургу вкрай потрібна висока фізична витривалість, тому що приходиться стояти в статичному положенні декілька годин; кухар багато часу проводить у перегрітому приміщенні; пілот піддається різким змінам атмосферного тиску; не кожен, хто вміє влучно стріляти, може стати військовим – потрібно передусім мати гарний стан здоров'я та гарну спортивну підготовку.

10. Незнання алгоритму дій щодо вибору професії та закладів освіти.

Є спеціально навчені люди, які здатні допомогти як при виборі професії (чи скоріше сфери людської діяльності), так і допомогти зорієнтуватися в різноманітті існуючих професій та закладів освіти, де за ними навчають, ознайомити з професіями, що актуальні на регіональному ринку праці.

11. Перекладання відповідальності власного вибору на інших.

Існують люди, які думають про себе, що їм все одно – де і ким працювати, аби платили. Існують люди, які думають, що їхні мама, тато й бабуся краще знають, де дитині вчитися і яку професію здобувати. Якщо їхнє життя не складеться, то хто ж буде винним?

Немає безталанних людей, є люди які займаються не своєю справою.

ДИВОВИЖНИЙ СВІТ РОБІТНИЧИХ ПРОФЕСІЙ

Раїса Ошкодерова,
практичний психолог
ДНЗ «Сумський хіміко-технологічний центр ПТО»

Цільова аудиторія: учні 8-11 х класів.

Мета: розширити уявлення учнів про світ професій та їхні особливості, формувати готовність учнів до обгрунтованого вибору професії з урахуванням своїх нахилів, здібностей, стану здоров'я та потреб ринку праці, активізувати проблеми вибору професії, інформувати учнів про сучасний ринок праці, виховувати повагу до праці людини.

Очікувані результати: розширення обсягу інформації про вибір професій.

Форма проведення: профорієнтаційне практичне заняття.

Тривалість заходу: 45 хвилин.

Обладнання та матеріали: папір А-4; фломастери; роздатковий матеріал картки, бейджики.

Що потрібно підготувати заздалегідь: правила роботи групи, інформаційне повідомлення про професії закладу освіти.

Хід заняття

Вступне слово. Оголошення теми заняття (5 хв).

Психолог: «Добрий день, шановні учні! Я хочу вас ознайомити зі світом професій закладу освіти. Тема нашого заняття «Світ робітничих професій». Мине деякий час, і кожен із вас повинен буде вибрати свій шлях у дорослому житті. Це означає, насамперед, вибір професії. Вибір професії – така ж вічна тема, як і кохання. І наслідки професійного вибору для кожної людини не менш важливі, ніж вибір супутника життя. Скоро ви закінчите школу, і перед вами постануть питання: «Куди піти навчатися?», «Яку професію отримати?».

На занятті ми поговоримо про величезний світ робітничих професій. На мій погляд, успіх та удача усміхається кожному із вас, тому хочеться побажати, щоб так було все життя. Сьогодні у вас буде можливість пізнати себе і навколишній світ, змінити своє «Я» через спілкування, перебуваючи у формальній і довірливій обстановці.

Знайомство. Вправа – «Презентація» (7 хв).

Мета: ознайоми учнів із світом професій, формувати усвідомлене ставлення до своїх особистих ресурсів та розвивати відповідальне ставлення до вибору професії.

Усі учасники отримують вирізаний силует людини. Кожен учасник пише на ньому про свою мрію, захоплення, улюблені стиль, музику, страву і місце відпочинку. Далі кожен учасник презентує себе.

Обговорення:

- Чи є такі учасники, в яких збіглося кілька позицій?
- Що цікавого ми дізналися один про одного?

Правила роботи групи (3 хв).

Мета: прийняти правила для продуктивної роботи під час заняття.

Кожне заняття проводиться за правилами роботи, і я хочу вам запропонувати правила роботи, які допоможуть працювати більш злагоджено та продуктивно:

- поважати думку кожного
- бути доброзичливим
- бути активним
- не критикувати та не давати оцінок
- бути цілеспрямованим
- створювати комфортні умови
- вимкнений телефон
- тут і тепер

Інформаційне повідомлення (15 хв).

Психолог: «Найпопулярнішими професіями, що сьогодні мають попит, є професії висококваліфікованих робітників – слюсар-ремонтник; електрогазозварник, кухар; кондитер, оператор з обробки інформації та програмного забезпечення, монтажник інформаційно-комунікаційного устаткування та інші.

Розмірковуючи над своїм майбутнім, ви вже мрієте кимось стати. І сьогодні я пропоную вам вирушити в цікаву подорож світом професій. Професія – це вид трудової діяльності, що вимагає від людини певних знань, умінь і навичок, досвіду роботи і є джерелом заробітку. Світ професій дуже великий, їх налічується декілька десятків тисяч. У професіях є свої різновиди, свої родзинки й цікавинки. І сьогодні ви познайомитеся з професіями закладу освіти.

КУХАР. КОНДИТЕР

Старе прислів'я наголошує: гарний кухар вартий лікаря. Від того, як харчується людина, залежить його здоров'я, настрій, виробничі досягнення. Професія кухаря потребує постійного пошуку творчої фантазії, тому що потрібно здивувати відвідувачів кожного разу, коли вони заходять до їдальні, кафе, ресторану, закладу харчування.

Кухар повин уміти поєднувати традиційну і сучасну, святкову і повсякденну кухню; готувати різноманітні страви з риби, м'яса, овочів; подавати кулінарні вироби в бенкетному виконанні; розробляти і розширювати власні рецепти, виховувати смак – основу кулінарного мистецтва; отримувати насолоду від приготування та оформлення страв.

Кондитер повинен мати смакові відчуття та гарне чуття запаху, уміло поєднувати смакові речовини у різних пропорціях для забезпечення приємного смаку і аромату готових виробів, підбирати кольори кремів

природних тонів, творчо мислити і постійно працювати над розробкою та впровадженням нових рецептів, напівфабрикатів і готових виробів, вміти самостійно скласти рецептуру і технологічну картку на будь-який кондитерський виріб.

А найголовніше – готувати різні види тіста, кремів, начинок; оздоблювати кондитерські вироби; розробляти і розширювати власні рецепти; виховувати смак – основу кондистерського мистецтва.

ОПЕРАТОР З ОБРОБКИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Дотримується порядку виконання технологічних операцій з обробки текстової та табличної інформації, комп'ютерної графіки тощо. Здійснює комп'ютерну верстку. Підтримує установлене системне та прикладне програмне забезпечення. Створює та підтримує відповідні бази даних. Обслуговує обладнання інформаційних систем. Встановлює, налагоджує та забезпечує роботу окремих компонентів та конфігурацій операційних систем. Забезпечує захист інформації на комп'ютерному обладнанні та в локальних мережах.

Професійно важливі риси: уміння працювати з великими обсягами інформації, уважність, аналітичний склад розуму, уміння концентрувати увагу. **Споріднені професії:** системний адміністратор, оператор комп’ютерного набору.

СЛЮСАР-РЕМОНТНИК, ЕЛЕКТРОГАЗОЗВАРНИК РУЧНОГО ЗВАРЮВАННЯ

СЛЮСАР-РЕМОНТНИК – професія дуже розповсюджена. Слюсар-ремонтник займається монтажем, він, як лікар, після виходу зі строю відновлює механічні пристрої, обладнання, станки , робить заміну зламаних деталей. Професія слюсаря-ремонтника необхідна і в машинобудуванні, і на будівництві, і в хімічній промисловості, і в фермерському господарстві, і на багатьох інших підприємствах, бо машини і механізми стали невід’ємною частиною нашого життя. Хто, як не слюсар-ремонтник буде все це обладнання ремонтувати і підтримувати у робочому стані? Тому і перспективи професії великі!

ЕЛЕКТРОГАЗОЗВАРНИК – фахівець, який здійснює зварювання різних виробів з металу (вузлів металоконструкцій, трубопроводи, деталі машин і механізмів тощо). Для зварювання металу використовується газ або струм. Люди цієї професії працюють на будівництві, на підприємствах машинобудування, металообробки, у комунальних організаціях, у сільському господарстві та багатьох інших галузях. Професія електрогазозварника престижна і має високий попит на ринку праці. Сучасний світ повністю тримається на металі. Без нього не можна побудувати високі будівлі, машини, кораблі.

ЗВАРЮВАЛЬНИК – професія відповідальна, майже віртуозна, від якості роботи якого залежить багато що – довговічність і стійкість будівельних конструкцій, робота і термін служби різної техніки.

МОНТАЖНИК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОГО УСТАТКУВАННЯ

Комунікації та інформаційні технології мають надзвичайно важливе значення в житті суспільства. Ринок праці потребує кваліфікованих робітників, здатних комплексно розв`язувати питання впровадження інформаційно-комунікаційних систем та забезпечувати їх обслуговування. Оволодіння саме такими функціями передбачає професія «Монтажник інформаційно-комунікаційного устаткування».

Кваліфікований робітник з професії «Монтажник інформаційно-комунікаційного устаткування» здійснює операції:

- монтаж інформаційно-комунікаційного обладнання,
- підтримку в робочому стані локальних та глобальних мереж,
- обробку інформації та подальше її використання,
- надає консультації споживачам інформаційно-комунікаційного обладнання.

Вправа «Най-най-най» (5 хв).

Мета: підвищити в учасників рівень орієнтації у світі професійної праці, краще усвідомити особливості професій, пов'язаних із престижністю.

Психолог пропонує деякі надзвичайні характеристики професій, а учасники мають назвати ті професії, які найбільше підходять цій характеристиці.

Наприклад, «найголовніша професія» в режимі мозкового штурму називає незвичайні характеристики, а учні відповідають. Усі варіанти відповідей записує на фліп-чарті, а потім узагальнює, яка професія най-най.

Приклади характеристик:

Найзеленіша (садівник, лісник, квітникар).

Найсерйозніша(сапер, психолог, хірург, суддя).

Найсмачніша (кондитер,кухар).

Найбільш грошова (банкір, модель).

Найсмішніша (клоун, гуморист).

Обговорення:

- Як ви визначили, що названа професія має цю характеристику?
- Звідки ви дізналися про це?

Вправа «День із життя» (7 хв).

Мета: навчити учнів об’єктивно оцінювати професію.

Психолог: «Пропоную вам об’єднатися в групи по 4-5 осіб. Уявіть, що ви вже отримали професію. Вам необхідно скласти розповідь про типовий робочий день людини тих професій, які ви отримаєте в конверті.»

Учням роздають конверти різного кольору з назвами професій: слюсар-ремонтник, електрогазозварник, кухар, кондитер, оператор з обробки інформації та програмного забезпечення, монтажник інформаційно-комунікаційного устаткування

Після виконання учні презентують свої роботи.

Обговорення:

- Які виникали труднощі при виконанні цього завдання?
- Чому саме потрібні ці професії?
- Чим різнилися думки у членів вашої групи відносно аналізу даних професій?
- Що корисного ви отримали під час виконання даної вправи?

Ви працювали з групою робітничих професій. Якщо аналізувати ринок праці, то в загальній структурі попиту на фахівців 80% складають працівники робітничих професій.

Наприклад, за даними ринку праці, фахівцям робітничих професій легко влаштуватися на робітничі місця як у своїй державі, так і за кордоном, фахівцям із вищою освітою важко знайти роботу після закінчення навчання і за кордон вони їдуть працювати не за дипломом вишу, а займають робітничі місця без кваліфікованої спеціальності, через що отримують менші заробітні плати.

Кожному з вас була надана можливість проявити себе кваліфікованим робітником. Під час заняття ви мали можливість ознайомитися з професіями закладу освіти, визначити й проаналізувати свої здібності, уміння та можливості, а також звернути увагу на важливу інформацію про світ професій та потреби на сучасному ринку праці.

Вибір професії – це справа не одного дня. Правильний вибір професії – це надзвичайно важлива справа. Від цього залежить і продуктивність праці, і соціальна активність людини, і життєва доля. Кажуть, це друге народження людини. Від того, наскільки правильно ви оберете свій життєвий шлях, залежить, яке місце в суспільстві ви будете займати.

Підбиття підсумків (3 хв).

Кожному учаснику пропонується намалювати те, що він відчуває за підсумками сьогоднішнього заняття. Потім малюнки викладають у коло, і бажаючим пропонується озвучити те, що вони відчувають, які думки вирують в них по закінченню заняття.

Рефлексія.

- «Що було для вас цікавим?»,
- «Що викликало труднощі?»

Дякую за співпрацю !

У СВІТІ РОБІТНИЧИХ ПРОФЕСІЙ

Надія Радчук,
практичний психолог
ДПТНЗ «Роменське вище професійне училище»

Цільова аудиторія: учні 9-11 класів

Мета: розширювати уявлення учнів про світ професій та їхні особливості, формувати загальну готовність учнів до професійного самовизначення, активізувати проблеми вибору професії, інформувати учнів про сучасний ринок праці.

Очікувані результати: навчити учасників заняття усвідомити власні очікування та уміти висловлювати думку.

Форма проведення: інтерактивне заняття профорієнтаційного змісту.

Тривалість: 1-1,5 год.

Обладнання та матеріали: папір А-4; ватмани; олівці, фломастери; роздатковий матеріал – пазли, картки, бейджики, кольорові конверти.

Що потрібно підготувати заздалегідь: обладнання та матеріали, правила роботи.

Хід заняття

Вправа «Знайомство».

Мета: створити умови для кращого пізнання учасниками один одного.

- Назвіть своє ім’я, напишіть на бейджику, а ким мрієте бути, напишіть на картці.

Відповіді (професії) учасників записуються на картці і кладуться в мішечок. Таким чином здійснюється первинне дослідження професійних інтересів групи.

Вправа «Правила роботи».

Мета: прийняти правила для продуктивної роботи під час заняття

Погоджуємо правила роботи, що допоможуть працювати більш злагоджено та ефективно:

- поважати думку кожного;
- підтримувати один одного;
- бути доброзичливим;
- бути активним;
- не критикувати та не давати оцінок;
- бути цілеспрямованим;
- дотримуватися гендерної рівності;
- створювати комфортні умови;
- дотримуватися регламенту.

ІІ. Оголошення теми та мети заняття.

Мине деякий час, і кожен із вас повинен буде вибрати свій шлях у дорослому світі. Це означає, насамперед, **вибір професії.** Сьогодні на занятті ми поговоримо про величезний світ робітничих професій.

Вибір професії – це складний і відповідальний крок у житті кожної людини. Для того, щоб він був вдалим, вам потрібно попередньо отримати відповідний рівень знань та умінь, мати уявлення про світ професій, різні сфери діяльності, вміти аналізувати потребу суспільства в тих чи інших професіях і їх вимоги до працівників, співвідносити свої можливості з професійною діяльністю. Що більше професій вам знайомі, то ширша можливість вибору, а, отже, – і більше шансів знайти і вивчити ту професію, у якій саме ви будете віртуозом, досягнете успіху, зможете виявити свою особистість. Сподіваюся, що сьогоднішня зустріч поповнить ваші знання про світ робітничих професій, ви навчитеся правильно приймати рішення про вибір професії.

Вправа «Очікування».

Мета: допомогти учасникам усвідомити власні очікування від заняття.

- Що ви очікуєте від сьогоднішнього заняття? Від самих себе? Будь ласка, всі ваші сподівання й очікування запишіть на стікерах та прикріпіть на стенд «Дерево очікувань».

Вправа «Зобрази професію».

***Мета*:** створити позитивний настрій, активізувати творчу діяльність учасників.

На початку заняття ви на картці ту професію, яку ви хочете обрати. Зараз я пропоную витягти з мішечка одну картку і за допомогою жестів і міміки показати характерні ознаки (особливості) професії, написаної на аркуші паперу.

Які труднощі у вас виникли при виконанні цієї вправи?

Мозковий штурм «Професія – це…».

- Назвіть асоціації до слова «професія».

Учні називають, фіксують на фліпчарті

Професія - у перекладі з латинської мови означає «оголошую свою справу». У тлумачному словнику дається таке визначення: «Професія - це рід трудової діяльності, що вимагає відповідної підготовки і є для будь-кого основним джерелом існування». Однак, не кожна трудова діяльність є професійною. Трудова діяльність людини може вважатися професійною, якщо виконуються принаймні ще дві умови:

- професія характеризується наявністю певного рівня кваліфікації, майстерності, уміння, професійної підготовки, спеціально здобутих знань і навичок, які часто підтверджуються спеціальними документами про професійну освіту: дипломами, свідоцтвами, атестатами, сертифікатами.

Таким чином, якість професійної діяльності вважається більш високою, ніж якість діяльності непрофесіонала, дилетанта чи любителя.

- професія є свого роду товаром, який людина може продавати на ринку праці. Тобто, професійна діяльність служить джерелом доходів людини.

Наприклад, догляд за своїм власним автомобілем не є професійною діяльністю, хоча ремонт його і можна назвати працею. А ось ремонт автомобілів на СТО, що здійснює слюсар з ремонту автомобілів, є в повному сенсі цього слова професійним. Наприклад, людина займається кулінарією заради свого задоволення, то ми вважаємо її просто любителем, а якщо вона заробляє цим собі на життя, то вона є професійним кухарем.

Є безліч робітничих професій: кухар, продавець, муляр, штукатур, електорогазозварник, кравець, кондитер, слюсар з ремонту автомобілів. Ці професії вам всім відомі, адже ви ходите до магазину, де вас зустрічає продавець, смакуєте печиво – це робота кондитера, санітарно-технічні системи працюють завдяки сантехніку.

Розглянемо робітничі професії та вимоги до оволодіння ними. Кондитер має знати асортимент виробів, рецептури і режими готування, види сировини, способи її переробки, обробки кондитерських виробів. Типові елементи діяльності – обробка харчових продуктів, робота з рідкими речовинами і виготовлення художніх виробів.

Кравець. Займається виготовленням швейних виробів (верхнього одягу, білизни, трикотажних виробів та ін.) індивідуальним методом. Робочі операції кравця, що застосовуються в процесі виготовлення одягу, поділяються на ручні, машинні і вологотеплові.

Муляр. Робітник, який бере участь у зведенні та ремонті житлових будинків, мостів, промислових та інших споруд із природних і штучних будівельних матеріалів. Муляр робить кладку стін, фундаменту, арок, колон, бере участь в установці віконних і дверних коробок, робить конопатку і заливає шви у збірних залізобетонних конструкціях.

Продавець. Посередник між виробниками різних видів товарів і населенням. Розповідає покупцям про асортимент, докладно роз'яснює характеристики, параметри, властивості товару, пояснює способи використання, зберігання.

Слюсар. Праця слюсаря необхідна на всіх етапах створення, експлуатації та ремонту різного виду техніки.

Вправа «День із життя».

Мета: навчити учнів об’єктивно оцінювати професію.

Зараз ми об’єднаємось у 4 групи за допомогою слів зима, весна, літо, осінь.

Уявіть, що ви вже отримали професію. Вам необхідно скласти розповідь про типовий робочий день людини тих професій, які ви отримаєте в конверті.

Учням роздають конверти різного кольору з назвами професій: продавець, кухар, будівельник, зварювальник, кравець, сантехнік, муляр, штукатур, кондитер. Після виконання учні презентують свої роботи.

- Які виникали труднощі при виконанні цього завдання?
- Чому саме потрібні ці професії?
- Чим різнилися думки у членів вашої групи відносно презентації даних професій?
- Що корисного ви отримали під час виконання даної вправи?

Вправа «Формула вибору професії».

Мета: створити формулу успіху при виборі професії: «хочу», «можу», «треба».

Тренер. Для прийняття правильного рішення при виборі професії тобі необхідно враховувати ряд факторів – власні побажання, психологічні особливості та можливості, не слід забувати й про потреби ринку праці. Для цього існує так звана «формула вибору професії», яка в загальному вигляді показує первинний алгоритм прийняття оптимального рішення в поєднанні наступних компонентів: «хочу» - «можу» - «треба».

«**Хочу**» – намагання особистості, тобто інтереси, нахили, мотиви, плани, професійні наміри. Це те заняття, яке ви робите з інтересом, з бажанням, за власною ініціативою (як у школі, так і в позаурочний час). Якщо вибрана справа подобається, то ви охоче будете працювати, підвищувати свою кваліфікацію, користуватися авторитетом, і в результаті, більше зароблятимете.

«**Можу**» – можливості особистості, тобто стан здоров'я, наявний досвід (знання, вміння, навички), психофізіологічні якості, здібності до різних видів діяльності. Наприклад, в якихось справах ви більш успішні, довго можете займатися цією справою, не втомлюючись, а в інших, навпаки, швидко починаєте нервувати, сердитись, у вас нічого не виходить.

«**Треба**» – потреби суспільства, тобто ваші уявлення про обов'язок, моральні установки, ціннісні орієнтації, знання світу професій і про перспективні професії, які користуються попитом на ринку праці та вірогідність працевлаштування за обраною професією. Слід враховувати, що отримання статусу безробітного – невиграшний початок трудової кар'єри. Тому вибираючи професію, потрібно узгодити свій вибір з потребами суспільства в кадрах, кон'юнктурою ринку праці.

Пропишіть кожен для себе компоненти «формули вибору професії». Порівняйте їх один з одним і визначте свою «зону оптимального вибору».

Висновок: багато невідомого очікує вас при виборі професії, перед вами нелегка задача, але успіху можна досягнути тільки дотримуючись формули – **хочу, можу, треба**.

Вправа - психогімнастика «Дотягнись до зірки».

Мета: зняти емоційне напруження.

Сядьте зручно і заплющіть очі. Зробіть три глибокі вдихи і видихи (звучить музика).

А тепер уявіть собі зоряне небо. Зірки – великі та маленькі, яскраві та тьмяні. Погляньте уважно на них і виберіть найпрекраснішу зірку. Мабуть, вона схожа на вашу мрію, а можливо, нагадала вам про хвилини щастя, радості і натхнення. Ще раз помилуйтеся цією зіркою і спробуйте до неї дотягнутися.

Намагайтеся щосили! І ви обов'язково дістанете свою зірку. Вхопіть її і дбайливо покладіть перед собою. Запам'ятайте, яка вона, яке світло випромінює. А тепер прислухайтеся до свого дихання, пригадайте, хто поруч із вами, і повертайтеся.

- Чи вдалося вам дотягнутися і дістати свою зірку?
- Якою вона була?
- Яке світло випромінювала?

Вправа «Бінго».

Мета: провести аналіз ситуації професійного вибору.

Учасникам гри роздають аркуші паперу, з яких вони повинні «вирізати» руками ляльку. На голові – професію, яку мріють здобути. Права рука – це їхні здібності, що вже є для обраної професії. Ліва рука – чого треба навчитися. Права нога – де можна навчитися цій професії. Ліва нога – де зможе працювати.

Учні розповідають про своє «Бінго».

Вправа рефлексія «Очікування».

Мета: визначити, чи виправдались очікування, чи сподобалось заняття?

- Що нового ви дізнались?
- Чи корисною була інформація?
- Можливо, у когось залишилися або з’явилися нові питання ?
- Напишіть, будь ласка, про свої враження від сьогоднішнього заняття на квіточках....
- Перш ніж прикріпити ваші квіточки на наше дерево очікувань, я прошу, щоб кожен із вас поділився своїми враженнями та побажаннями.

Отже, вибір майбутньої професії - завдання справді складне. Але це – лише завдання, поруч із вами є люди, які готові допомогти, підтримати, надати важливу в такій ситуації інформацію. Головне – робити конкретні, активні кроки в цьому напрямі. Саме тоді ваш вибір буде правильним. А ви станете не лише акторами, а й режисерами свого життя. Щасти вам!

ВИРУШАЄМО У ПОДОРОЖ СВІТОМ ПРОФЕСІЙ

Оксана Тур,
майстер виробничого навчання
ДНЗ «Шосткинський центр професійно-технічної освіти»

Цільова аудиторія: учні 9-11 класів.

Мета: формувати загальну готовність старшокласників до професійного самовизначення, активізувати проблеми вибору професії, виявлення професійних інтересів, схильностей учнів, розширити уявлення про світ професій та їхні особливості, презентувати перелік професій даного закладу для залучення учнів до навчання у закладі.

Очікувані результати: розширення знань про професії, формувати вміння працювати в команді.

Форма проведення: квест (ігровий профорієнтаційний захід).

Тривалість заходу: до 1,5 години (*на кожній станції команда перебуває не більше 10 хвилин*).

Обладнання і матеріали: фліпчарт, «смайлики-почуття», маршрутні листи А-5, ватман з цифрами (*закодована фраза*), конверти з літерами (25 літер, з яких команди складуть фразу «Я обираю професію сучасності»), український алфавіт із позначенням кожної букви числом, за допомогою якого буде розкодована фраза; скотч; бейджики для ведучого, спікерів та волонтерів; оформлення кожної станції квесту (цитати, інвентар, реквізити тощо).

Що потрібно підготувати заздалегідь: підготувати фразу з букв «Я обираю професію сучасності», розробити маршрутні листи кожній з п’яти команд на кожну станцію, оформити кожну станцію квесту (цитати, інвентар, реквізити тощо), бейджики.

Структура заходу

1. Зустріч із школярами. Інформаційне повідомлення ведучого про складність професійного самовизначення.
2. Об’єднання учасників у команди.
3. Шикування команд.
4. Знайомство старшокласників із волонтерами.
5. Організаційна частина:

- пояснення правил квесту;
- повідомлення мети проведення квесту;
- отримання маршрутних листів.

4. Основна частина. Проведення квесту.

5. Кінцевий етап (у залі засідань усі учасники разом «розшифровують» фразу «Я обираю професію сучасності», приклеюють букви на фліпчарт, оформлюючи його «смайлами»).

6. Підбиття підсумків квесту.

7. Пригощання учасників смаколиками, виготовленими учнями-кухарями.

Організація квесту

1. Розробка маршрутних листів (кожна з п'яти команд отримує свій порядок станцій).

2. Підготовка «станцій» для проведення профорієнтаційних завдань.

3. Підготовка волонтерів, задача яких привести команду на кожну станцію згідно з отриманими маршрутами, слідкувати за часом перебування на станціях, видавати капітанам команд букви за виконану роботу.

Хід заходу

І. Вступна частина (організаційний момент)

1. Інформаційна бесіда ведучого.

Мета: створити сприятливу, довірливу атмосферу.

Ведучий. Добрий дня, шановні випускники! Сьогодні перед вами стоїть важливе питання: куди піти навчатися, яку професію обрати? Проблема вибору професії завжди була актуальною і залишається такою в сучасних умовах. З причини незнання правил вибору професії, ситуації на ринку праці, відсутності практичного досвіду професійної діяльності близько 40% молодих людей обирають професію, що не відповідає їх інтересам, нахилам та здібностям. Особливо значущою є проблема набуття учнями актуальних знань про певний рід професійної діяльності, власні можливості оволодіння нею. На ринку праці склалася парадоксальна ситуація – безробіття і дефіцит кадрів. Значна частина молоді після закінчення закладу освіти змушена працевлаштовуватися не за фахом, одержувати статус безробітного або взагалі виїжджати в пошуках роботи за межі області або держави. Як свідчить аналіз ринку праці нашого регіону, фахівці, які мають робітничу кваліфікацію, в останні роки стабільно затребувані на підприємствах. Найпопулярнішими професіями, що сьогодні мають попит, є професії висококваліфікованих робітників-слюсарів, токарів, водіїв, кухарів, продавців, перукарів, будівельників та інших представників робітничих професій. Розмірковуючи над своїм майбутнім, ви вже мрієте кимось стати. І сьогодні я пропоную вам вирушити у цікаву подорож світом професій. Професія – це вид трудової діяльності, що вимагає від людини певних знань, умінь і навичок, досвіду роботи і є джерелом заробітку. Світ професій дуже великий, їх налічується близько 6 тисяч. У професіях є свої різновиди, свої

родзинки й цікавинки. І сьогодні ви познайомитеся з професіями закладу освіти.

2. Правила квесту. Ознайомлення з правилами гри «Вирушаємо у подорож світом професій».

Мета: згуртувати учнів у групи, заохотити до співпраці, пояснити правила квесту (на кожній станції команда виконує завдання й отримує літеру та обирає «смайлик-почуття», які знадобляться учням на кінцевій «станції»). Ведучий об'єднує учнів у 5 команд, кожна з яких обирає капітана. Ведучий знайомить кожну команду з волонтерами та відправляє їх на першу «станцію» (у волонтера знаходяться листи-маршрути формату А-5 та конверти з літерами; по одній він віддає капітану на кожній станції згідно з маршрутним листом за певну виконану роботу). Отже, вирушаємо….

ІІ. Основна частина

Команди відправляються в подорож…(команда, перебуваючи на «станціях», виконує завдання з кожної професії; за виконане завдання отримує одну з літер (*будь-яку з конверта*) та обирає «смайлик». Якщо професія сподобалась, завдання були цікавими й учні задоволені, то вони обирають веселий «смайлик», якщо навпаки – сумний). Спікери (учні або майстри виробничого навчання), зустрічаючи команду, розповідають про свою професію, наголошують на особливості, перевагах та вагомому значенні професії, показують майстер-класи та консультують учнів при виконанні завдань. Після проходження всіх майстер-класів на станціях, команди всі разом збираються в одній залі, де виконують останнє спільне завдання *(з отриманих літер, користуючись алфавітом-підказкою, складають фразу «Я обираю професію сучасності», приклеюють за допомогою скотча ці літери на ватман, туди ж приклеюють «смайли», висловлюючи таким чином свої почуття*).

Завершення квесту

Кожному учаснику була надана можливість проявити себе в якості кваліфікованого робітника. Під час подорожі учні мали можливість познайомитися з професіями закладу освіти, визначити й проаналізувати свої здібності, вміння та можливості, а також звернути увагу на важливу інформацію про світ професій та потреби на сучасному ринку праці. Ведучий підбиває підсумки заходу.

Висновок

Ведучий. Вибір професії – це справа не одного дня. Сьогодні ми познайомили вас з нашими професіями, ви виконали декілька вправ-завдань з кожної професії. Перед вами відкривається шлях у ваше професійне майбутнє. Правильний вибір трудової діяльності – це надзвичайно важлива

справа. Від цього залежить і продуктивність праці, і соціальна активність людини, і життєва доля. Кажуть, що вибір професії – це друге народження людини. Від того, наскільки вірно ви оберете свій життєвий шлях, залежить, яке місце в суспільстві ви будете займати».

Ведучий дякує учасникам за співпрацю.

Додаток 1

Кожний відповідальний спікер для учнів-випускників готує вступну бесіду, а також майстер-класи за конкретною професією, під час яких забезпечує учнів необхідним обсягом профорієнтаційних знань, умінь та навичок. При виконанні вправ (індивідуальна чи групова), учні розвивають в собі уміння розуміти самого себе, свої потреби та здібності й зацікавленість професією.

Додаток 2

Підготувати для проведення квесту станції з даних професій (інструменти, матеріал, приладдя, речовину, вікторину, майстер-класи тощо).

Додаток 3

1. «Слюсар з ремонту колісних транспортних засобів. Водій».

Завдання для капітана команди:

Замінити автомобільне колесо легкового автомобіля Москвич-2140.

Завдання для всіх учасників команди:

по черзі проїхати певну відстань на вантажному автомобілі ЗІЛ.

2.«Оператор з обробки інформації та програмного забезпечення»

Теоретичне завдання:

комп'ютерна вікторина (*для команди*).

Практичне завдання:

подані комплектуючі встановити на материнську плату (*для команди*).

3.«Перукар. Манікюрник. Педикюрник»

Завдання:

Переглянувши майстер-класи, заплести 3-D косу (*для кожного учасника*).

Завдання:

Покрити нігті гель-лаком з виконанням візерунків (*для кожного учасника*)

4.«Кухар. Кондитер. Адміністратор (господар) залу»

Завдання:

Кожному учаснику команди разом із майстром виробничого навчання або учнем виготовити вироби з солоного тіста (наприклад, булочка у формі лебедя, грибочка, їжачка тощо)

5. «Майстер ресторанного обслуговування»

Завдання:

разом із ведучим скласти серветку до святкового столу (*для кожного учасника команди*)

Додаток 4

Алфавіт з порядковими номерами

33		*19*	*2*	*11*	*21*	*1*	*32*		
20	*21*	*19*	*25*	*7*	*22*	*12*	*32*		
22	*24*	*28*	*1*	*22*	*18*	*19*	*22*	*23*	*12*

Ватман із зашифрованою фразою

КАРТА ЖИТТЯ: САМОСТІЙНИЙ ВИБІР МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ

Лариса Біловол,
практичний психолог
ДПТНЗ «Сумське ВПУ будівництва і дизайну»

Цільова аудиторія: учні 8-х класів.

Мета:

- підвищити рівень поінформованості учнів із питань профорієнтації;
- розширити знання учнів про світ професій;
- показати важливість та позитивні сторони «улюбленої роботи»;
- розвивати вміння аналізувати, мислити критично;
- виховувати прагнення бути успішним, досягати успіху.

Очікувані результати: накопичити власний досвід поінформованості з професій.

Форма заходу: інтерактивне заняття.

Тривалість: 90 хвилин.

Обладнання та матеріали: правила роботи групи, незакінчені речення, додаток «контрольні списки», списки запитань для кожного учасника (додаток).

Що потрібно підготувати заздалегідь: правила роботи групи, незакінчені речення, додаток «контрольні списки».

Хід заняття

1. Вступне слово. Оголошення теми і мети (5 хв).

Вибір майбутньої професії – тема актуальної розмови для кожного підлітка, бо це одне з найважливіших питань у житті, від якого багато в чому залежить подальша доля. Це задача з багатьма невідомими. Що я добре вмію? Чого хочу, а що потрібно суспільству? Під час заняття ми спробуємо обговорити, а можливо знайти засоби вирішення цієї задачі. Сьогодні є можливість пізнати себе та навколишній світ, змінити своє «Я» через спілкування, перебуваючи у формальній і довірливій обстановці. Одночасно з отриманням нової інформації на занятті можна обговорювати незрозумілі моменти, ставити питання, формувати навички поведінки, тобто накопичувати власний досвід.

2. Вправа «Моя майбутня професія» (7хв).

Мета: сприяти ближчому знайомству учнів у колективі.

Пропоную вам назвати власне ім’я та продовжити речення «При виборі професії мені потрібно…».

Учасники по колу називають своє ім’я та продовжують речення.

3. Правила роботи групи (8 хв).

Мета: сприяти розподілу між членами групи відповідальності за процес взаємодії та за ефективність роботи на занятті.

Для продуктивної спільної діяльності необхідно дотримуватися певних правил, тому я пропоную вам прийняти і враховувати наступні з них.

На підготовленому плакаті (форматуА-1) тренер записує перелік правил, які пропонують учасники.

Приклад правил:

- **Поважати думку кожного**
- **Вимкнути мобільні телефони**
- **Правило «тут і зараз»**
- **Правило «піднятої руки»**
- **Правило добровільної активності**
- **Говорити по черзі й коротко**
- **Не критикувати**
- **Правило «стоп»**
- **Не оцінювати**

4. Очікування. Вправа «Зоряне небо» (8 хв).

Мета: виявлення сподівань учасників.

Учасники записують на стікерах-зірочках свої очікування від заняття, по колу висловлюють свої міркування та закріплюють на «небі» свої стікери. Тренер наголошує саме на тих завданнях, які будуть об’єктом обговорення на занятті.

5. Вправа «Контрольні списки» (15 хв).

Мета: усвідомлення рівня поінформованості учнів про професії.

Матеріали: списки запитань для кожного учасника (додаток).

1. Учасникам роздаються «Контрольні списки» запитань, які об’єднані в 6 тем:

- про професії та зміст праці;
- про можливості працевлаштування;
- про перспективи;
- навчання за професією;
- про виробництва, організації, фірми;
- про позитивні приклади.

2. Учасникам пропонується самоперевірка професійного вибору. Робота виконується індивідуально.

У верхній частині аркуша запишіть свою майбутню професію або рід занять. Послідовно читайте контрольний список запитань і відмічайте «+», якщо можете дати відповідь на дане питання, і знаком «–», якщо не маєте відповіді.

Підрахуйте кількість «+» і «–» в кожному тематичному розділі та запишіть результати. Чого у вас більше «+» чи «–» ?

3. Учні об'єднуються в пари. Потрібно перевірити себе, чи дійсно ви можете дати відповіді на запитання, які позначили знаком «+». Запитання вибирайте самі і обговорюйте по черзі.

4. Обговорення. Запропонувати школярам повідомити, звідки вони брали інформацію, з яких джерел.

6. Вправа «Гра в лотерею» (12 хв).

Мета: актуалізувати знання учнів про світ професій; пояснити наслідки неправильного вибору професії; допомогти зрозуміти необхідність активних дій по вибору професії.

Матеріали: картки, ручки.

1. Учасникам необхідно на чистих картках написати по 3 назви професій, якими б вони бажали займатися протягом життя.

Далі картки перемішують, і кожен учасник обирає лише 1 картку (як у лотереї).

2. Результати вибору обговорюються всією групою.

Тренер просить піднятися тих, хто отримав картку зі своєю професією. Можна підрахувати відсоток тих, кому пощастило у виборі. Можна розповісти, що трапиться з їх життям, якщо доля «подарує» їм ті професії, що отримали. Можна пофантазувати й описати новий Світ, в якому будуть тільки заявлені однотипні групи професій.

3. Обговорення.

- Що відчували під час проведення вправи?
- У чому ви відчували складність, недостатність інформації з питання?
- Щоб ви хотіли доповнити з даного питання?

7. Вправа «Мої професійні бажання» (20 хв).

Мета: усвідомити свої професійні бажання; встановити зв'язок між професійними бажаннями та місцем роботи або навчання.

Матеріали: список незакінчених речень.

1. Із списку незакінчених речень необхідно вибрати 5 речень і закінчити їх написання.

2. Після цього звернути увагу на три додаткових запитання. Дати на них відповідь. Учасникам необхідно мати умовні місця роботи або навчання, при відсутності – придумати.

3. Об’єднати учасників на малі групи (можна самостійно) і обговорити відповіді на 3 запитання. Можна давати поради один одному.

4. Обговорення.

Незакінчені речення

- Я збираюсь ...
- Я бачу свою професійну ціль у тому, щоб ...
- Я прагну ...
- Я можу досягнути успіху ...
- У мене належний вік для ...
- Я абсолютно впевнений, що я хочу...
- Мій успіх пов’язаний ...
- У мене є те, що необхідно для ...
- Я знаю, що я буду ...
- Я впевнений ...
- Мені гарно мати ...
- Мені гарно бути ...
- У роботі я задовольню своє бажання...
- У мене є природний потяг...
- Моє навчання або робота дозволять мені **...**
- Для мне зручно і вигідно...
- У мене є здібності для ...
- Я мрію ...
- Мій професійний інтерес спрямований ...
- У мене достатньо сил і бажання ...
- Моє сьогоднішнє становище дозволяє...

Запитання:

1. Чи пов’язані мої професійні бажання з визначеними місцями роботи або навчання?

2. Чи існують можливості професійної кар’єри, інші місця роботи чи навчання, які в більшій мірі задовольняють мої бажання?

3. Чи достатньо я проінформований про те, як будуть задовольнятися мої бажання в тих місцях роботи або навчання, які я собі попередньо визначив?

8. Рефлексія. Вправа «Похід у внутрішній світ» (15 хв).

Кожному учаснику пропонується намалювати те, що він відчуває за підсумками заняття. Потім малюнки викладають у коло, і бажаючим пропонується озвучити те, що вони відчувають, які думки вирують у них після закінчення інтерактивного заняття.

Чи справдилися ваші очікування?

Додаток

КОНТРОЛЬНІ СПИСКИ

- **Про професії і зміст праці**

1. Наскільки ті професії, які ви обрали для себе, розповсюджені на ринку праці?
2. Які з цих професій поширені найбільше, а які найменше?
3. Чи популярні вони?
4. Це нові професії, чи традиційні для нашого ринку праці?
5. Чим конкретно займається працівник даної професії?
6. Який рівень кваліфікації і освіти потрібен для виконання цієї роботи?
7. Яка додаткова інформація про професії і зміст праці вам потрібна?

- **Про можливості працевлаштування**

1. Чи багато робочих міст, де необхідні обрані вами професії?
2. Чи велика конкуренція за ці робочі місця?
3. Чи багато безробітних, які мають таку професію?
4. Які вимоги роботодавців до претендентів на робочі місця за цими професіями? - освіта? - досвід роботи? - вік? - якісь особливі вимоги? - ще щось?
5. Де можна отримати інформацію про можливості працевлаштування за обраними вами професіями?

- **Про перспективи (про майбутнє)**

1. Наскільки обрані вами професії перспективні, чи будуть вони необхідними через 10-15 років?
2. Чи збільшиться конкурентоздатність за робочі місця з цих професій?
3. Які можливості відкриваються перед вами, якщо ви будете працювати за професіями, які вас цікавлять?

- матеріальне благополуччя;
- кар'єра;
- спокій та стабільність життя;
- пізнання нового;
- слава і популярність;
- упевненість у завтрашньому дні;
- спілкування з цікавими людьми;
- ще щось?

- **Навчання професії**

1. Чи вимагають обрані вами професії професійного навчання?
2. Якої професійної освіти вимагає обрана вами професія (початкової професійної, спеціальної професійної, вищої професійної)?

3. Скільки часу потрібно на навчання?

4. Чи можливо суміщати роботу та навчання (підвищення кваліфікації)?

5. Чи відомі вам навчальні заклади, де можна навчатися за даними спеціальностями?

6. Скільки таких закладів ви можете назвати?

7. Яка конкуренція за місця в даних навчальних закладах?

8. Які ці заклади?

9. Чи потрібно здавати ЗНО для отримання робітничої професії?

- **Підприємства (організації, фірми)**

1. Чи відомі вам підприємства, на яких працюють працівники обраних вами професій?

2. Скільки таких підприємств можете назвати прямо зараз?

3. На яких ще підприємствах потрібні працівники вашої професії?

4. Чи відомі вам підприємства, де є вільні робочі місця за вашою професією?

5. Які ці підприємства:

- приватні чи державні; - великі чи малі;
- вони відомі; - мають гарну репутацію;
- існують давно;
- вони динамічно розвиваються чи мають труднощі;
- чи є у них майбутнє ?

6. Які можливості надають ці підприємства для:

- професійного росту; - збільшення зарплати;
- кар'єрного росту; - підвищення кваліфікації?
- інші можливості;

7. Чи відомі вам режим і характер праці на даних підприємствах?

8. Чи відомі вам вимоги, що постають перед працівниками даних підприємств? Перерахуйте їх.

9. Яка додаткова інформація про підприємства, організації, фірми і можливі робочі місця вам потрібна?

- **Про позитивні приклади**

1. Чи відомі вам люди, які досягли успіху в тих професіях, про які ви мрієте?

2. Звідки ви про них дізналися? Хто ці люди?

3. Який їх рівень професіоналізму, освіти?

4. Який їх життєвий шлях, як вони досягли успіху?

5. Чи може їх життєвий досвід стати вам прикладом?

6. Що потрібно, щоб досягти також успіху?

7. Що особисто для вас найбільш є корисним, важливим, цікавим у професійному шляху цих людей?

КАРТА ЖИТТЯ: САМОСТІЙНИЙ ВИБІР МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ

Лариса Біловол,
практичний психолог
ДПТНЗ «Сумське вище професійне училище будівництва і дизайну»

Цільова аудиторія: учні 9-х класів.

Мета:

– активізувати інтерес учнів до самостійного вибору майбутньої професії на основі індивідуальних властивостей, схильностей, здібностей та вимог до сучасного ринку праці; оволодіти інструментами для свідомого і відповідального вибору професійної діяльності у житті;

– розвинути рівні усвідомлення учнями «Я-образу» і «Я-образу майбутньої професії»;

– формувати усвідомлене ставлення учнів до дослідження і вирішення проблеми самостійного вибору майбутньої професії: самооцінку індивідуальних можливостей та співвідношення з вимогами різного типу професійної діяльності на ринку праці;

– виконувати обґрунтований вибір профільних напрямів знань, необхідних для вибору майбутньої професії: вибір технології і розробка алгоритму професійного самовизначення.

Очікувані результати: оволодіти інструментами відповідального вибору професійної діяльності.

Форма проведення: інтерактивне заняття профорієнтаційного спрямування.

Тривалість заняття: 90 хвилин.

Обладнання та матеріали: алгоритм «7 кроків до вагомого рішення» (додаток 1) та «Послідовність прийнятого рішення» (додаток 2), листи ватману, старі газети, журнали, ножиці, клей, фломастери, список «помилки при виборі професії» (додаток 3), фліпчарт, маркери.

Що потрібно підготувати заздалегідь: правила роботи групи та обладнання.

Хід заняття

1. Вступне слово. Оголошення теми та мети (3 хв).

Вибір майбутньої професії – актуальна тема розмови для кожного з вас, бо це одне з найважливіших питань у житті, від якого багато в чому залежить подальша доля. Це задача з багатьма невідомими. Що я добре вмію? Чого хочу, а що потрібно суспільству? Під час заняття ми спробуємо обговорити, а, можливо, знайти засоби вирішення цієї задачі. Сьогодні в нас буде можливість пізнати себе та навколишній світ, змінити своє «Я» через спілкування, перебуваючи у формальній і довірчій обстановці. Одночасно з

отриманням нової інформації на занятті можна обговорювати незрозумілі моменти, ставити питання, формувати навички поведінки, тобто накопичувати власний досвід.

2. Вправа «Моя майбутня професія» (5хв).

Представлення учасників групи, розповідь про свою улюблену справу, про власне хобі.

3 Вправа «Автобусна зупинка» Очікування. (10хв).

Мета: визначення очікувань учасників щодо заняття.

1. Запитання до учасників : «Що роблять люди, коли очікують на зупинці автобус?». Відповіді .....
2. Об'єднатися в 3 групи. Тренер просить учасників подумати, чого вони очікують від заняття, сформулювати їхні думки у вислови. У різних кутах тренінгової кімнати закріплені листи ватману з написами - «ЗНАТИ», «ВМІТИ», «ВІДЧУТИ».
3. Кожна група займає місце біля листа (зупинки) і записує все, що очікує від заняття, використовуючи метод «мозкового штурму».

ЗНАТИ – які знання хочете отримати.

ВМІТИ – які навички хочете освоїти.

ВІДЧУТИ – які почуття хочете пережити.

4. По сигналу тренера «Автобус приїхав», групи переходять до наступної «зупинки» – листа. Повторювати записане не потрібно, додати своє власне.
5. *Обговорення.* Прочитати, що написали учасники на листах, уточнити відповіді.

- З чим було складно визначитися?
- Що відчували під час проведення вправи?
- Що сподобалося?

4. Правила роботи групи (7 хв).

Мета: сприяти розподілу між членами групи відповідальності за процес взаємодії та за ефективність роботи на занятті.

Педагог. Для продуктивної спільної діяльності необхідно дотримуватися певних правил, тому я пропоную вам прийняти і враховувати наступні з них.

На підготовленому плакаті (форматуА-1) педагог записує перелік правил, які пропонують учасники.

Приклад правил:

- Поважати думку кожного.
- Вимкнути мобільні телефони.
- Правило «тут і зараз».
- Правило «піднятої руки».

 Правило добровільної активності.
 Говорити по черзі й коротко.
 Не критикувати.
 Правило «стоп».
 Не оцінювати.

5. **Дискусія «Типові помилки при виборі професії»** (10 хв).

Учасникам пропонується твердження за темою: «Типові помилки при виборі професії». Учням необхідно визначитися, чи згодні вони з цими твердженнями, чи ні. Чому саме?

Твердження. Аргументи.

*ставлення до вибору як до чогось незмінного. Існує погляд на професію як на вибір постійного заняття, на все життя. Така позиція хибна, тому що не враховує, що людина має здібності і прагне накопичувати спеціальні знання і навички в різних сферах діяльності (кращим інженером, наприклад, буде той, хто пройшов школу робітничої майстерності).

Ранжування професій на «престижні» і «не престижні», «легкі» і «важкі», «погані» і «хороші», «цікаві» і «нецікаві». Оцінка професії залежить не стільки від характеру роботи, скільки від того, як до неї ставиться людина, наскільки професія відповідає її запитам і можливостям, нахилам і здібностям.

Низький рівень інформованості в безмежному та змінному світі професій може призвести до хибного вибору професії.

Невміння чи відсутність звички розбиратися у своїх індивідуальних рисах чи особливостях, незнання чи недооцінка власних фізичних особливостей також може призвести до хибного вибору професії. Вибір «за компанію», «щоб не відставати» лише випадково буває вдалим.

Перенесення ставлення до людини – представника певної професії на саму професію. Особиста симпатія чи антипатія до людини конкретної професії ніяк не може свідчити про придатність чи непридатність іншої людини до цієї ж професії. Захоплення тільки зовнішньою стороною професії може призвести до хибного вибору професії. Ототожнення шкільного навчального предмета з професією або погане розрізнення цих понять. Світ професій набагато ширший (понад 40 тис.) за коло навчальних предметів (12-15). Отже, самі предмети не можуть бути надійним орієнтиром у світі професій.

6. Мозковий штурм «Професії» (10 хв).

Мета: розробка пропозицій щодо можливості застосування жіночих та чоловічих професій у повсякденному житті.

Учасники дають відповідь на запитання: «Які їм відомі «жіночі» та «чоловічі» професії? Всі відповіді записуються на дошці.

Обговорення:

Разом визначимо, чи існують в чистому вигляді жіночі та чоловічі професії? ….

Тренер пропонує учням об'єднатися в пари та разом скласти список загальних професій для чоловіків і жінок. Потім необхідно придумати історію, коли «жіноча» професія раптово стала «чоловічою» і навпаки. Учні по черзі презентують роботу, виконану в парах.

Підсумок: іноді, протягом життя, доводиться змінювати свої професійні наміри….

7. Вправа «Алгоритм прийняття рішення – графічне зображення» (20 хв).

Мета: напрацювати ідеї, за допомогою яких учасники можуть складати різні алгоритми прийняття рішення при виборі професії.

Обладнання: алгоритм «7 кроків до вагомого рішення» (додаток 1) та «Послідовність прийнятого рішення» (додаток 2), листи ватману, старі газети, журнали, ножиці, клей, фломастери.

Об'єднати учасників у 2 групи. Кожна група обирає один із варіантів алгоритмів прийняття рішення, пов'язаного з вибором професії. ***Учням надаються картки з назвами професій у залежності від того, які професії необхідно рекламувати учням.

Завдання групі – ознайомитися з даним алгоритмом і створити графічне зображення (колаж), використовуючи газети, журнали, малюнки, знаки, назви. Показати, куди потрібно рухатися людині, яка приймає відповідальне рішення. Графічне рішення може бути у вигляді настільної гри.

Після завершення створення колажу, команди міняються роботами і пробують використати в дії отриманий алгоритм.

Обговорення створених робіт і використання алгоритмів.

Обговорення:

1. Ідеї, які спали вам на думку під час вирішення проблеми.
2. У чому виникала складність прийняття рішення?
3. Які риси особистості вам знадобились у ході даної гри?
4. Які риси майбутнього робітника знадобилися вам для вирішення проблеми?
5. Які з них були ефективними, які – ні?

8. Вправа «Рейтинг помилок» (10 хв.)

Мета: проаналізувати помилки при виборі професії, знайти засоби уникнення помилок.

Обладнання: список «помилки при виборі професії» (додаток 3), фліпчарт, маркери.

1. Із списку «Помилок» потрібно відібрати 3 помилки, які, на ваш погляд, є найбільш «небезпечними» для вас.

2. Кожен учасник оголошує свої помилки, а тренер записує їх на фліпчарті і відмічає їх кількість. (1. - .... 2. -.... 3. - ... і т.д.)

3. Проаналізувати, які помилки отримали більшу кількість виборів і дати відповідь на три запитання:

- Що потрібно Закінчити робити, щоб запобігти цієї помилки?
- Що потрібно Продовжити робити, щоб запобігти цієї помилки?
- Що потрібно Почати робити, щоб не зробити цієї помилки?

4. *Обговорення*:

Після візуалізації рейтингу помилок проводиться «мозковий штурм» щодо знаходження засобів захисту від помилок, послідовно переходячи від однієї помилки до іншої. (Достатньо обговорити 3-4 «самі рейтингові» помилки).

9. Притча про метелика (5 хв).

У давнину був собі один мудрець, до якого люди приходили за порадою. Усім він допомагав, люди йому довіряли і дуже поважали його вік, життєвий досвід і мудрість. Якось одна заздрісна людина вирішила знеславити мудреця у присутності багатьох людей. Заздрісник і хитрун придумав цілий план, як саме це зробити: «Я упіймаю метелика і у жмені принесу мудрецю, потім запитаю його: живий у мене в руці метелик чи мертвий. Якщо мудрець скаже, що живий, я стисну щільно кулак, роздавлю метелика й розкривши долоню, скажу, що наш великий мудрець помилився. Якщо мудрець скаже, що метелик мертвий, я розкрию кулак, метелик вилетить живий і неушкоджений, і скажу, що наш великий мудрець помилився». Так і зробив заздрісник, піймав метелика і пішов до мудреця. Коли він запитав мудреця, той відповів: (пауза, відповіді учасників: «Який ти сам», «Все залежить від тебе») «Все в твоїх руках».

Збентежений заздрісник випустив метелика з рук, і той полетів на волю, радісно тріпочучи своїми яскравими крильцями.

- Скажіть, будь ласка, як ця притча пов’язана з нашим заняттям?

(Ми набуваємо знання і досвід. Саме від нас залежить доцільність використання інформації на практиці). Отже, лише від вас залежить: буде зроблено правильно вибір професії чи навпаки.

10. Рефлексія. Вправа «Приємні слова» (10 хв).

Обговорюються всі набуті навички та важливість отриманої інформації для подальшої роботи, при цьому відповідаючи на наступні питання:

- Що нового ви дізналися?
- Що запам'яталося на тренінгу найбільше?
- Які почуття викликали ці події?

Потім учасники стають у коло. Кожен учасник говорить своєму сусіду (спочатку зліва, потім справа) по два компліменти.

Додаток 1

Алгоритм «7 кроків до вагомого рішення»

*Учням необхідно надати список професій, які рекламують профорієнтатори.

1. ПЕРЕГЛЯНЬТЕ, будь ласка, СПИСОК ПРОФЕСІЙ. Проранжуйте ці професії за ступенем зацікавленості підлітків, їх уподобань, бажання оволодіти.

СКЛАДІТЬ ПЕРЕЛІК ВИМОГ ДО ОБРАНИХ ВАМИ ПРОФЕСІЙ. Складіть список своїх вимог:

- обрана професія і майбутній рід занять;
- обрана професія і життєві цінності;
- обрана професія і мої уподобання, улюблена справа;
- обрана професія і майбутній рід занять;
- бажаний зміст, характер і умови праці;
- бажаний рівень професійної підготовки;
- обрана професія і реальне працевлаштування за спеціальністю.

3. ВИЗНАЧІТЬ ЗНАЧИМІСТЬ КОЖНОЇ ВИМОГИ.

Визначте, наскільки всі перераховані вами вимоги значимі.

4. ОЦІНІТЬ СВОЮ ВІДПОВІДНІСТЬ ВИМОГАМ ДО КОЖНОЇ ЗАПРОПОНОВАНОЇ ВАМ ПРОФЕСІЇ. Крім вимог, які є у вас до професії, існують і вимоги самої професії. Проаналізуйте, чи розвинені у вас професійні якості, відповідні інтелектуальні здібності, психологічні особливості, стан здоров'я у відповідності до вимог обраної професії.

5. ПІДРАХУЙТЕ та ПРОАНАЛІЗУЙТЕ РЕЗУЛЬТАТИ. Проаналізуйте, яка професія із списку більше підходить вам за всіма пунктами.

6. ПЕРЕВІРТЕ РЕЗУЛЬТАТИ. Для впевненості у правильності ваших розмірковувань, обсудіть своє рішення з друзями, батьками, учителями, іншими людьми, яким ви довіряєте.

7. ВИЗНАЧІТЬ ОСНОВНІ ПРАКТИЧНІ КРОКИ ДО УСПІХУ. Ви прийняли рішення, тепер важливо визначитися: у якому закладі освіти ви зможете отримати професійну освіту, як розвивати в собі професійно важливі риси, як можна отримати практичний досвід роботи за даною професією, як підвищити свою конкурентоспроможність на ринку праці.

Додаток 2

Алгоритм «Послідовність прийняття рішення»

1. Визначіть мету (ваша мета повинна бути максимально конкретною).

Чого я хочу досягти:

- професія, вид занять,
- який термін навчання?
- рівень оплати праці. Скільки я хочу заробляти?
- можливість працевлаштування,
- можливість подальшого навчання.

2. Визначіть засоби (що ви можете використати для досягнення мети):

- знання та інформація про професію,
- досвід (з урахуванням професії батьків або близьких людей, «родова справа»),
- уміння та навички,
- особисті риси,
- допомога інших людей,
- заклад, де проводиться підготовка за даною професією.

3. Відпрацюйте варіанти (варіанти – це конкретні місця роботи або навчання, через які досягнете своєї мети):

* Надати конкретну інформацію – перелік закладів, де здійснюється підготовка.

- варіант 1;
- варіант 2;
- варіант 3.

(три варіанти – це мінімум).

4. Позитивно оцініть варіанти.

- Чи відповідають ці варіанти вашій головній меті?
- Наскільки кожен із варіантів бажаний для вас?
- Який із варіантів можливий?
- Який варіант найбільше підходить вам?
- Які варіанти можна назвати запасними?

5. Над чим слід працювати, щоб не помилитися.

Додаток 3

Список помилок при виборі професії

1. Відношення до вибору професії як до єдиного сталого вибору.

(У будь-якій сфері діяльності відбувається зміна занять, посад по мірі росту кваліфікації людини. При цьому найбільших успіхів досягає той, хто гарно пройшов початкові кроки).

2. Існує думка про престижність професії.

(У відношенні до професії з'являються непорозуміння, коли важливі для суспільства професії вважаються непристойними, негарними).

3. Вибір професії під прямим чи безпосереднім впливом друзів.

(Професію ми обираємо на свій «смак» і «розмір», як і одяг та взуття).

4. Перенос відношення до людини – представника тієї чи іншої професії – на саму професію.

(При виборі професії слід враховувати особливості даного виду діяльності, а не обирати професію тільки тому, що тобі подобається або не подобається людина, яка займається даним видом діяльності).

5. Захоплення тільки зовнішньою або іншою приватною стороною професії.

(За легкістю, з якою актор створює на сцені образ, стоїть напружена, щоденна праця).

6. Порівняння шкільного предмета з професією або невдала відмінність цих понять.

(Є такий предмет, як іноземна мова, а професій, у яких необхідна здатність до мови, багато – перекладач, екскурсовод, телефоніст міжнародного зв'язку... Тому при виборі професії слід враховувати, які реальні заняття і професії за цим предметом стоять).

7. Застарілі уявлення про характер праці у сфері матеріального виробництва.

(У всі професії, зокрема робітничі, втілюється складна і цікава техніка, підвищується культура праці).

8. Невміння розбиратися, відсутність звички розбиратися у своїх особистих рисах (здібностях, нахилах).

(Розібратися в собі допоможуть профконсультанти, батьки, вчителі, товариші).

9. Незнання або недооцінка своїх фізичних особливостей, недоліків при виборі професії.

(Існують професії, які можуть бути протипоказані, тому що можуть погіршити стан твого здоров'я).

10. Незнання основних дій, операцій і їх порядку при вирішенні, обмірковуванні задачі вибору професії.

(При вирішенні задачі з математики, ти виконуєш певні дії в певному порядку. Було б розумно поступати також і при виборі професії).

ТВОЯ МАЙБУТНЯ ПРОФЕСІЯ – ТВІЙ ВИБІР

Олена Хведорук,
методист
ДПТНЗ «Зноб-Новгородський професійний аграрний ліцей»

Цільова група: учні 9-11-х класів.

Мета: формувати в учнів відповідальне відношення до вибору професії; актуалізувати проблеми успішного вибору професії; формувати навички групової роботи, сприяти розвитку трудової активності і працьовитості школярів.

Очікувані результати: освоєння знань про можливості успішного працевлаштування.

Форма заходу: інформаційна година.

Тривалість заняття: 45 хвилин.

Обладнання і матеріали: різнокольорові маркери, аркуші паперу А-4, ватман з кросвордом, ручки.

Що підготувати заздалегідь: анкетування за методикою Є. Климова, алгоритм професійного самовизначення (пам'ятка учням 9-11 класів).

Хід заняття

Добрий день, шановні учні! Вітаємо всіх присутніх на профорієнтаційному занятті «Твоя майбутня професія – твій вибір!». Вибрати саме цю тему мене примусили роздуми над випадково почутим діалогом між двома майбутніми випускниками. До вашої уваги цей ділог.

Перший

Як мені все набридло, і язик ваш не болить?
І кому яке з вас діло, як я буду далі жить?
Скоро атестат мені вже вручать, і освіта в мене є,
Досить, вже мене навчили, знаю я тепер своє.
Розум щоб не розтрусити, сяду нишком на печі.
Буду спати, буду пити, буду їсти калачі.
А як сили наберуся, відпочину від учителів,
Може, навіть оженюся, бо ще зараз не дозрів.
І візьму собі дружину, щоб варила борщ, супи.
Не дурний я гнути спину, бо я … тей… не для сапи.
В мене все ж таки освіта, хоч середня, але є.
Хочу ще побачить світа, а у батька гроші є.
«Географію, природу треба знати», – хтось верзе.
Мене батько й на машині до базару довезе.
Ну, а там з усього світу – і для тіла, й для душі,

Нащо вам, дурним, освіта?
Нащо голову сушить?
Другий
Я теж зовсім не журюся і нічого не боюся…
От від'їмся, відісплюся, і, напевно, оженюся.
Як то добре, що вже школу накінець закінчу в срок.
Батьки вже мене ніколи не вестимуть на урок.
І не будуть мене бити, що не хочу я читать,
Буду я спокійно жити, до обіду буду спать.
Ну, а ви собі дерзайте, і працюйте, і творіть.
Жили, нерви надривайте, і летіть собі, летіть…
Перший
«Відтягнутися»- не штука,
Але тут такая мука:
В голові засіла «фішка» –
Як водночас «кайф» зловити
І нічого не робити?
Скоро йти вже межи люди,
Там – що треба раздобуду,
Там – що треба розшукаю.
Бо я виходу не маю,
Хочу «хакером» я стати ,
Людям буду «помагати».
Другий
А ще класно – в шоу-бізнес,
Щоб відкрився новий Вінник
А, можливо, із Потапом заспіваєм весело.
Може, б я знімав кіно –
В нас це кожному дано.
І тоді б сіяли на екрані
Не тільки «Бідні Насті», а і «Вані».
Перший
Книжку можу ще писати,
І не гірш філолога
Про Шевченка розказати:
Що, мовляв, такий-сякий,
А я кращий – не такий.
Другий
А фінансовий інспектор?

Чим погане ремесло?
Як подамся я туди –
Загуде усе село.
«Відтягнувся» б у «бригадах»
Я, як Бєлий Саша,
Та не дружить щось з «поліцією»
Вся бригада наша.

Перший

А якщо серйозно, …то
Професій безліч є цікавих,
Але свою обрати як?
Щоб добре діло й добра слава?
І я собі міркую так:
Потрібно лікувать хвороби,
Водить у космос кораблі,
Та я із роду хліборобів,
І родовід мій – від землі!

Другий

Знайти своє, щоб серце стисло,
Щоб зрозумів – отут я весь.
Ми «відриватися» не звикли,
Далекий нам такий «прогрес».
Всім – жити чесно,
З правдою не розминатись, а дружить,
А ремесло, як кажуть люди,
Нам за плечима не носить.

Педагог. Так, мине зовсім небагато часу і постане гостре та зовсім непросте питання вибору майбутньої професії. А як зробити правильний вибір? Як зорієнтуватися серед розмаїття професій та обрати ту єдину, яка принесе тобі самому задоволення та користь суспільству, державі? Щоб спробувати знайти відповідь на ці та інші питання, що хвилюють учнів, ми й зібралися в закладі освіти.

Вибір професії – це складний і відповідальний крок у житті кожної людини. Для того, щоб він був вдалим, вам потрібно попередньо отримати відповідний рівень знань та умінь, мати уявлення про світ професій, різні сфери діяльності, вміти аналізувати потребу суспільства у тих чи інших професіях та їх вимоги до працівників, співвідносити свої можливості з професійною діяльністю. Сподіваюся, що сьогоднішня зустріч поповнить

ваші знання про світ професій, ви навчитеся правильно приймати рішення про вибір професії.

Перед зустріччю з вами було проведено анкетування за методикою Є. Климова. Суть анкетування полягає в тому, що залежно від особливостей основного предмета праці, усі професії поділяють на п'ять типів:

1. **«Людина – людина»:** учитель, лікар, продавець продовольчих товарів, продавець непродовольчих товарів, кухар, вихователь, журналіст, бібліотекар, юрист, екскурсовод тощо.

Основні вимоги: потреба і вміння спілкуватись, уміння розбиратися в людських взаєминах, гарна пам'ять, терпіння, сталий настрій у процесі роботи з людьми.

2. **«Людина-художній образ»:** художник, модельєр, фотограф, дизайнер, скульптор, композитор, актор тощо.

Основні вимоги: наявність здібностей до мистецтва, творча уява, образне мислення, працелюбність.

3. **«Людина-знакова система»:** програміст, економіст, коректор, кресляр, касир, топограф, перекладач.

Основні вимоги: абстрактне мислення, відтворювальна уява, гарна зосередженість, стійка уява, посидючість.

4. **«Людина-природа»:** плодоовочівник, лісник, мікробіолог, ботанік, агроном, ветеринар, рибознавець, гідромеліоратор тощо.

Основні вимоги: наявність ініціативи, самостійність у вирішенні конкретних задач, творча уява.

5. **«Людина-техніка»:** водій, тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва, інженер, слюсар, швачка, кухар, токар, монтажник, будівельник, сталевар, механік тощо.

Основні вимоги: висока виконавська дисципліна, акуратність, практичне мислення, технічна уява, творчий потенціал.

Учні за цією класифікацією можуть обирати собі майбутню професію.

Та це, звичайно, зовсім не означає остаточного рішення. Обираючи професію, слід пам'ятати, що здійснити відповідальний крок вибору треба свідомо, враховуючи свої нахили та здібності, особисті та громадські інтереси.

1. Вправа «Позитивні та негативні сторони професії».

Кожна професія має свої плюси та мінуси, які необхідно враховувати у виборі професії. Тренер пропонує учасникам поділитися на дві групи, кожна з яких буде аналізувати професії: плодоовочіівник, кухар, лісник, тракторист-машиніст сільськогосподарського виробництва (категорії «А1», «А2»), водій автотранспортних засобів (категорії «С»). Перша група буде називати позитивні сторони професій, друга – негативні сторони (учням даються

аркуші паперу формату А4, де вони записують негативні та позитивні сторони професії).

Презентація та обговорення напрацювань груп.

Питання для обговорення:

- ✓ Чи важко було Вам записувати позитивні сторони професій?
- ✓ Чи важко було Вам записувати негативні сторони професій?
- ✓ Чи різнилися думки у членів Вашої групи відносно аналізу даних професій?
- ✓ Що дає виконання даної вправи?

2. Кросворд на тему «Світ професій».

(На ватмані намальований кросворд)

1. На вітрині всі продукти:
Овочі, оріхи, фрукти,
Помідор і перець
Пропонує їх … (продавець)
2. Тисне вчасно гальма й газ,
Відвезе усюди нас.
Для доріг він хлопець свій!
За кермом сидить … (водій)
3. Він природу охороняє,
Браконьєрів проганяє,
А зимою у годівниць
В гості чекає лісових звірят. (лісник)
4. Залюбки він куховарить –
Нам смачненькі страви варить (кухар)
5. Іде полем силач
Добувати людям калач. (тракторист)
6. Для рослинок чарівник
Любить землю … (плодоовочівник)

Алгоритм професійного самовизначення
(пам'ятка учням 9-11 класів)

Знайти своє покликання – джерело щастя.

1. Визначити кілька професій, які подобаються, до яких є потяг, існують принципові можливості успішного їх освоєння й працевлаштування.

2. Шукати якнайбільше інформації про ці професії, знайомити з людьми, які їх представлять.

3. Вислухати думку батьків, учителів, друзів, проаналізувати їх.

4. Скласти список суттєвих можливостей професій (наприклад, можливість спілкування з багатьма людьми, поїздки за кордон, висока платня тощо) і проаналізувати його відносно своєї мети, очікувань, мрій.

5. Визначити фізичні та психологічні якості, необхідні для кожної з професій.

6. Звернутися до психолога з проханням визначити (дослідити) інтереси, здібності, темперамент, особливості пам'яті, уяви тощо.

7. Прислухатись до своїх відчуттів, інтуїції.

8. «Приміряти» кожну з професій. Порівняти, зважити всі «плюси» і «мінуси».

9. Зробити вибір.

10. Упевнено йти до мети.

Основні помилки у виборі професії

1. Поділ на «престижні» й «непрестижні».

2. Ототожнення навчального предмета з професією.

3. Перенесення ставлення до людини за професією.

4. Вибір під чиїмось впливом.

5. Неправильне уявлення про характер праці в певній трудовій діяльності.

6. Вибір під впливом певних обставин.

7. Думки про легке життя.

Педагог. Мені хотілось додати лише одне: ким би ви не стали, яку б професію не обрали, виростіть і станьте справжніми людьми, бо життя в нас одне, життя – це…

Життя – це можливість,
Скористайся ним.
Життя – це краса,
Милуйся нею.
Життя – це виклик,
Прийми його.
Життя – це повинність
Твоя насущна,
Виконай її.
Життя – це гра,
Стань гравцем.
Життя – це багатство,
Не розтрать його.
Життя – це кохання,
Насолоджуйся ним сповна.
Життя – це таємниця,
Пізнай її.
Життя – король лиха,

Побори все.
Життя – це пісня,
Доспівай її до кінця.
Життя – це боротьба,
Стань борцем.
Життя – це прірва невідомого,
Ступи в неї не боячись.
Життя – це фортуна,
Шукай цю мить.
Життя таке чудове,
Не згуби його,
Це твоє життя,
Борись за нього.

Дякую всім за увагу, відверті відповіді, щирі поради. До нових зустрічей!

Додаток 1

Визначення типу майбутньої професії (за методикою Є. Климова)

Прочитайте дані твердження. Якщо Ви згодні з ними, то перед цифрою в таблиці постав знак «+», якщо ні, поставте перед цифрою знак «-». Якщо у Вас виникли сумніви, то закресли цифру.

№ з/п	Твердження для самооцінки	1 природа	2 техніка	3 знак	4 мистецтво	5 людина
1	Легко знайомлюсь з людьми					1
2	Охоче і довготривалий час можу майструвати		1			
3	Люблю ходити в музеї, театри, на виставки				1	
4	Охоче і довготривалий час можу проводити обчислення, креслити			1		
5	Охоче і довготривалий час можу доглядати за рослинами, тваринами	1				
6	Із задоволенням спілкуюсь і однолітками чи малюками					1

7	Із задоволенням доглядаю за рослинами, тваринами	1				
8	Зазвичай роблю мало помилок в письмових роботах			1		
9	Мої вироби викликають інтерес у товаришів, однокласників		2			
10	Люди вважають, що в мене є художні здібності				2	
11	Охоче читаю про рослини, тварини	1				
12	Беру участь у виставах, концертах				1	
13	Охоче читаю про устрій механізмів, приборів, машин		1			
14	Довготривалий час можу розгадувати задачі, ребуси, кросворди			2		
15	Вмію налагодити стосунки між конфліктуючими людьми					2
16	Вважаю, що у мене є здібності до роботи з технікою		2			
17	Людям подобається моя художня творчість				2	
18	У мене є схильності до роботи з рослинами і тваринами	2				

19	Я можу чітко викладати свої думки в письмовій формі			2		
20	Я майже ніколи і ні з ким не сварюсь					1
21	Результати моєї технічної творчості схвалюють незнайомі люди		1			
22	Не прикладаючи зусиль засвоюю іноземні мови			1		
23	Мені часто трапляється нагода допомагати навіть незнайомим людям					2
24	Довготривалий час можу займатися музикою, малюванням, читати книги				1	
25	Можу впливати на хід розвитку рослин і тварин	2				
26	Полюбляю розбиратися в улаштуванні механізмів, приборів		1			
27	Мені зазвичай вдається схилити людей до своєї точки зору					1
28	Охоче спостерігаю за рослинами і тваринами	1				
29	Охоче читаю науково-популярну, критичну літературу, публіцистичну			1		

	літературу					
30	Намагаюсь зрозуміти секрети майстерності та випробовую свої сили в музиці, живопису				1	
Результати						

По кожному стовпчику підрахуйте алгебраїчну, тобто з урахуванням знаків, суму, закреслені цифри не рахуйте. Запишіть у рядок «Результати». Найбільша отримана сума чи суми (по декількох стовпчиках) указують на той тип професії, який для Вас більш властивий. Малі від'ємні суми вказують на типи професій, яких тобі слід уникати при виборі. Максимальне число балів у кожному стовпчику – 8. У відповідності з даною класифікацією, запропонованою Є. А. Климовим, коло сучасних професій можна розділити на 5 основних типів:

1 – «Людина – природа»

2 – «Людина – техніка»

3 – «Людина – знакова система»

4 – «Людина – художній образ»

5 – «Людина – людина».

БУДУЄМО МАЙБУТНЄ

Олена Кукса,
практичний психолог
ДНЗ «Білопільське вище професійне училище»

Цільова аудиторія: учні 8-11 класів.

Мета: ознайомитись із поняттям професійного самовизначення і професіонала, розвивати вміння практично використовувати набуті знання.

Очікувані результати: навчити учасників заняття усвідомити власні очікування та уміти висловлювати думку, проговоривши свої очікування.

Форма проведення: інтерактивне заняття профорієнтаційного змісту.

Тривалість: 1-1,5 год.

Обладнання та матеріали: ватман із зображенням будинка, стікери у вигляді цеглинок, картки із ситуаціями, фанти з назвами робітничих професій, торбинка.

Що потрібно підготувати заздалегідь: обладнання та матеріали, правила роботи.

Хід заняття

Вступ (3 хв).

Вибір професії є одним із важливих етапів нашого життя.

Це не просто вдало чи невдало прийняте в юності рішення, а часом щаслива або розбита доля, активне, творче, радісне життя чи пасивне, байдуже існування. Зрештою, це ще одна з важливих складових і умов людського щастя, усвідомлення своєї корисності для людей або відчуття «маленької людини» – гвинтика, виконавця чужої долі. Ким бути? Це питання ставив, ставить і буде ставити кожен у певний час.

Людина вибирає справу. Але ж і справа вибирає людину. Є люди, які найкращі роки свого життя присвячують вирощуванню журавлини і заклопотані збереженням боліт, інші вбачають сенс своєї праці саме в тому, щоб осушувати, знищувати болота; деякі професіонали закохані в метал, інші є гарячими прихильниками того, щоб метал замінити пластмасою. Як зробити, щоб інтереси людини і справи співпадали? Що означає – «людина на своєму місці» і що трапиться, якщо вона займе чуже?..

Певною мірою ви отримаєте відповідь на це запитання, під час тренінгового заняття. Конкретних рецептів, звичайно, не буде, їх просто не існує. Мудро сказав німецький поет Гете: «Пізнати себе можна тільки в дії, але ніколи – через споглядання».

Знайомство «Автопортрет» (5 хв).

Мета: знайомство учасників.

Учні сідають у коло. Кожному учаснику необхідно представити групі свого сусіда. Наприклад: Ніна – невисока дівчина 14 років. У неї темне волосся, зелені очі. Вона носить окуляри. Після короткого опису зовнішності необхідно перейти до опису рис характеру. Інші учасники групи можуть ставити запитання, спрямовані на уточнення деталей.

Правила роботи групи (3 хв).

Мета: відпрацювати правила роботи для ефективної та продуктивної взаємодії.

Тренер пропонує обговорити прописані на плакаті правила та прийняти їх до уваги.

Орієнтовні правила:

1. Поважати думку кожного.
2. Підтримувати один одного.
3. Бути доброзичливим.
4. Бути активним.
5. Не критикувати.
6. Не давати оцінок.
7. Бути цілеспрямованим.
8. Дотримуватися гендерної рівності.
9. Створювати комфортні умови.
10. Дотримуватися регламенту.

Вправа-очікування «Дім майбутнього». (6 хв).

Мета: визначити очікування учнів від заняття.

Обладнання: ватман із зображенням будинка, стікери у вигляді цеглинок.

Ведучий просить учнів подумати та записати на стікерах відповідь на запитання: «Що я очікую від сьогоднішнього заняття?» Далі кожен учень має проговорити свої очікування та прикріпити цеглинку до будиночка.

Мозковий штурм «Професійне самовизначення» (8 хв).

Мета: ознайомитись із поняттям професійного самовизначення і професіонала.

Давайте з'ясуємо, що таке – професійне самовизначення. Присутні висловлюють думки з цього приводу.

Ведучий може продемонструвати визначення на ватмані, а може просто озвучити: *Професійне самовизначення – це активний процес вибору особистістю роду діяльності відповідно до інтересів, нахилів та потреб суспільства. Зміст професійного самовизначення – обізнаність про світ професій, шляхи їх вибору, способи освоєння професії, самоаналіз і самооцінка.*

Висновок. Логічним завершенням успішного професійного самовизначення є не тільки успішний вибір професії, а й формування професіонала, майстра своєї справи.

В. Татенко (доктор психологічних наук, професор, м. Київ) у статті «Психологічні ознаки професіоналізму» вказує:

«Професіонал – це той, хто уміє долати як внутрішні, так і зовнішні перешкоди на своєму професійному та життєвому шляху.

Професіонал – це людина, яка інтуїтивно відчуває чи навіть розуміє глибокий зв'язок усього з усім, якій через зусилля і талант даровано здатність осягати глибини сущого і творити нове».

Вправа «Восьмикутник Климова» (10 хв).

Мета: розвиток уміння практично використовувати набуті знання.

Обладнання: картки із ситуаціями.

Тренер. Психологи виділили найголовніші фактори професійного вибору. Таких факторів 8. Їх можна зобразити у вигляді так званого «Восьмикутника основних факторів особистісно-професійної перспективи»

- Схильність.
- Поінформованість.
- Думка батьків.
- Рівень домагань.
- Думка товаришів.
- Здібності.
- Потреба ринку.
- Особистісна професійна перспектива.

А зараз прошу об'єднатися у дві групи і опрацювати роздатковий матеріал із ситуаціями. І спробувати вибрати головним героям професію за «Восьмикутником Климова».

Ситуація 1. (Завдання для І групи)

Андрій А., учень 9 класу, давно бажає стати кухарем. Навчається він переважно на 4-5. Після 9-го класу збирається вступити в кулінарне училище, а згодом, після армії, закінчити спеціальні курси і працювати в ресторані. Здоров'я в Андрія нормальне. На запитання «Чим подобається професія кухаря?» відповідає: «Подобається готувати вдома, допомагати бабусі, але батьки не задоволені цим, вважають, що така професія «не для хлопця». Друзі Андрія спочатку посміювалися з його захоплення, але минулого літа в поході він усіх приємно здивував юшкою, яку зварив зі спійманої у ставку риби.

Ситуація 2. (Завдання для ІІ групи)

Тетяна Р., учениця 11 класу, професії поки що не обрала. Вона цікавиться будівельним напрямком (любить переглядати програми про ремонти). Удома інколи за потребою допомагає батькам виконувати ремонтні роботи, але навчатися на лицювальника-плиточника, маляра, штукатура

категорично відмовляється. Учиться на 11-12, вважаючи, що обов'язково має отримати вищу освіту. Батьки говорять, що їй слід вступити в авіаційний інститут. Сама Тетяна впевнена, що «не пропаде», «без роботи не залишиться», «десь та й влаштується», навіть якщо нікуди не поступить. Під тиском батьків ходить про всяк випадок на курси при авіаційному інституті.

Висновок: При виборі професії важливо врахувати всі складові. Але найважливішими є ваше бажання і здібності.

Вправа «Історії з торбинки» (7 хв).

Мета: розширити знання учнів про світ робітничих професій.

Обладнання: фанти з назвами робітничих професій, торбинка.

Кожному учаснику пропонується витягнути один фант із торбинки із певною професією. Потім потрібно цю професію охарактеризувати. Якщо виникають труднощі, допомагає вся група. Тренер має вміти сам охарактеризувати кожну професію, яка вказана.

Що дала вам ця вправа? Що було для вас новим?

Вправа-руханка «Поміняйтеся місцями» (3 хв).

Мета: створити ситуацію позитиву, знаття емоційної напруги

Тренер: Поміняйтеся місцями ті, хто:

- Їв сьогодні яєчню.
- У кого світле волосся.
- Хто в спідниці.
- Хто в темному одязі.
- Пив зранку чай.
- Любить класичну музику.
- Отримав сьогодні гарну оцінку.
- Любить борщ.
- Любить читати.
- Доглядає за квітами.
- Має молодшого брата.
- Хто визначився з майбутньою професією.

Підбиття підсумків. Зворотний зв'язок. (5 хв).

Мета: отримати зворотній зв'язок.

Кожен учасник повинен продовжити фрази:

Сьогодні я дізнався…

Сьогодні я зрозумів…

Мені сподобалося…

ВИБІР ПРОФЕСІЇ – ВІДПОВІДАЛЬНЕ РІШЕННЯ

Ольга Острівна,
практичний психолог
ДНЗ «Сумське міжрегіональне вище професійне училище»

Цільова аудиторія: 8-11 класи.

Мета: формувати загальну готовність старшокласників до професійного самовизначення, активізувати проблеми вибору професії, виявити професійні інтереси, схильність учнів, розширити уявлення про світ професій та їхні особливості.

Очікувані результати: виявлення професійних інтересів учнів, розширення уявлення про особливості професій.

Форма проведення: інтерактивне заняття.

Тривалість заняття: 90 хвилин.

Обладнання та матеріали: правила групи, аркуші паперу А-5 на кожного учасника, плакат «Нивка».

Що потрібно підготувати заздалегідь: ватман, правила групи, аркуші паперу А-5 на кожного учасника, плакат «Нивка».

Хід заняття

1. Вступ (5 хв).

Вибір професії – одне з найбільш відповідальніших рішень, які людина приймає у своєму житті. Звичайно, можна навчатися за однією професію, а якщо вона не сподобається і ти розумієш, що ця справа не твоя - перервати навчання. Однак час буде втрачено і розчарувань багато. Свідомо обрана професія допомагає людині реалізувати свої фізичні, розумові та душевні самовизначення. Кожному з вас потрібно вже зараз дати відповідь для себе «Ким бути?». І наблизити вас до вирішення цього питання, я хочу на сьогоднішньому занятті.

2. Вправа «Знайомство» (10 хв).

Мета: познайомити учасників один з одним, налаштувати на роботу, сприяти створенню атмосфери довіри у групі.

Кожен учасник по колу називає своє ім’я, а потім продовжує речення: «Для мене вибір професії – це…»

3. Вправа «Правила роботи групи» (10 хв).

Мета: відпрацювати правила, за якими будується взаємодія людей у групі, продуктивна робота під час заняття.

Психолог задає групі запитання:

- *Для чого в нашому житті існують правила?*

Методом мозкового штурму з обговоренням напрацювати правила групи. Прийняті групою правила знаходяться на видному місці, в разі потреби, їх список може доповнюватись протягом заняття. Орієнтовний перелік правил:

1. Бути активними.
2. Говорити по черзі.
3. Принцип «тут і тепер».
4. Поважати думку кожного.
5. Говорити від свого імені.

4. Вправа «Засіяна нивка» (10 хв).

Мета: визначити очікування учасників від заняття, навчити ставити мету.

Психолог пропонує кожному учаснику написати на «зернятку», чого він очікує від заняття. Потім усі учасники озвучують свої очікування і «зернята» закріплюються на плакаті «Нивка».

Психолог: «Протягом свого життя людина кожного дня стикається з проблемою вибору безліч разів, починаючи від того, що вдягти, які шпалери наклеїти в кімнаті і закінчуючи вибором навчального закладу, вибором професії. Часто, аналізуючи життя, люди жалкують про те, що у свій час зробили неправильний вибір. Адже, правильний вибір сприяє успішному життю, самореалізації особистості.»

5. Вправа «Лотерея» (10 хв).

Мета: показати учасникам наслідки випадкового вибору професії; дати зрозуміти необхідність активних дій щодо вибору професії.

Психолог кожному учаснику роздає по три маленькі аркуші паперу. На кожному потрібно записати професію або вид діяльності, якими б хотіли займатися учасники протягом життя. Потім учні складають їх у коробку, перемішують, і кожен витягує випадковий один аркуш (як лотерейний квиток).

Обговорення:

– Підніміться ті учасники групи, хто витягнув аркуш із професією, яку ж сам і обирав (записав на картці).

– Підрахуйте відсоток тих, кому пощастило, кому доля подарувала щасливий випадок (витягли ту професію, що записували).

Рефлексія:

- Що ви відчули, коли витягли те, що записували?

- Що відчули, коли витягли те, що вам не до вподоби?

Психолог: «У даному випадку ми можемо зробити лише один висновок: «на долю надійся, але й сам не сиди». Потрібно більш свідомо підходити до вибору професії. Правильний вибір професії дозволить

повністю реалізувати потенціал людини, уникнути розчарувань і невпевненості в собі та у своєму майбутньому.»

6. Вправа «Точка зору» (15 хв).

Учасники об'єднуються у 4 команди. Кожна отримує аркуш паперу з переліком професій та завданням із запропонованого переліку професій обрати ті, що є:

- суто «чоловічими» та обґрунтувати своє рішення (для першої команди);
- суто «жіночими» та обґрунтувати своє рішення (для другої команди);
- «престижними» та обґрунтувати своє рішення (для третьої команди),
- «не престижними» та обґрунтувати своє рішення (для четвертої команди).

Після роботи кожна команда представляє свої напрацювання.

Психолог: «Нині законодавством України створюються умови гендерної рівності жінок і чоловіків у професійному самовизначенні; розподілу на суто «жіночі» та суто «чоловічі», «престижні» і «непрестижні» професії не існує. А перш ніж обрати професію, важливо «приміряти» її на себе, вивчити свої здібності.»

7. Вправа «Формула вибору професії» (10 хв).

Мета: познайомити учнів з формулою успіху при виборі професії: «хочу», «можу», «треба».

Психолог: «Для прийняття правильного рішення при виборі професії тобі необхідно враховувати ряд факторів – власні побажання, психологічні особливості та можливості, не слід забувати й про потреби ринку праці. Для цього існує так звана «формула вибору професії», яка в загальному вигляді показує первинний алгоритм прийняття оптимального рішення в поєднанні наступних компонентів: «хочу» - «можу» - «треба».

«Хочу» – намагання особистості, тобто інтереси, нахили, мотиви, плани, професійні наміри. Це те заняття, яке ви робите з інтересом, з бажанням, за власною ініціативою (як у школі, так і в позаурочний час). Якщо вибрана справа подобається, то ви охоче будете працювати, підвищувати свою кваліфікацію, користуватися авторитетом, і в результаті, більше зароблятимете.

«Можу» – можливості особистості, тобто стан здоров'я, наявний досвід (знання, вміння, навички), психофізіологічні якості, здібності до різних видів діяльності. Наприклад, в якихось справах ви більш успішні, довго можете займатися цією справою не втомлюючись, а в інших, навпаки, швидко починаєте нервувати, сердитись, у вас нічого не виходить.

«Треба» – потреби суспільства, тобто ваші уявлення про обов'язок, моральні установки, ціннісні орієнтації, знання світу професій і про перспективні спеціальності, які користуються попитом на ринку праці, і вірогідність працевлаштування за обраною професією. Слід врахувати, що отримання статусу безробітного – невиграшний початок трудової кар'єри.

Тому, вибираючи професію, потрібно узгодити свій вибір із потребами суспільства в кадрах, кон'юнктурою ринку праці.

Пропишіть кожен для себе компоненти «формули вибору професії». Порівняйте їх один з одним і визначте свою «зону оптимального вибору».

Висновок: багато невідомого очікує вас при виборі професії, перед вами нелегка задача, але успіху можна досягнути тільки дотримуючись формули – хочу, можу, треба.

8. Вправа «Рівень відповідальності» (10 хв).

Мета: навчитися брати свою частину відповідальності за прийняті рішення.

Психолог нагадує текст знайомої казки про сіренького козлика: «Всім відомо, що сталося з козликом. Хто в цьому винний: голодний вовк, чи сам козлик, який без дозволу пішов у ліс, чи бабуся, яка залишила козлика без догляду? Виразіть свою думку і зазначте рівень відповідальності кожного учасника.

Далі психолог об'єднує учасників у 3 групи і пропонує кожній намалювати діаграму відповідальності за прийняте рішення, пов'язане з вибором професії і презентувати її.

Хто відповідає за рішення і в якому обсязі?

- вчителі;
- батьки;
- профконсультанти;
- друзі;
- я сам;
- ЗМІ.

Обговорення вправи.

– Хто несе відповідальність за професійний вибір?

– Які можуть бути наслідки вибору, коли ми перекладаємо відповідальність на інших?

9. Рефлексія (10 хв).

Мета: підбиття підсумків, визначення, чи справдились очікування учнів від заняття.

Учасникам психолог пропонує відповісти на запитання:

- Що було важливим для вас на сьогоднішньому занятті?
- Які висновки із заняття можна зробити для себе?

Потім учням пропонується згадати свої очікування на початку заняття і висловитись – чи були вони виправдані, якщо так, то кожна зернинка проростає у колосок (учасники на плакаті «Нивка» доклеюють колоски до зернинок).

Психолог: «Вибір професії – це друге народження людини. Це питання досить складне й серйозне. Адже вибір професійного шляху багато в чому визначає вашу долю. Кожна окремо взята професія – це цілий світ, цікавий і незвичайний. Існує багато різних спеціальностей, тому вибір професії – це задача з багатьма невідомими. Я бажаю, щоб кожен із вас у житті знайшов свій шлях та побудував щасливе майбутнє!».

У СВІТІ ТИСЯЧІ ПРОФЕСІЙ

Галина Несвєтова,
вихователь
ДПТНЗ «Недригайлівське вище професійне училище»

Цільова категорія учнів: учні 8-11 класів.

Мета: формувати в учнів позитивне ставлення та готовність до свідомого вибору професії, сприяти формуванню особистісних якостей учнів: цілеспрямованості, ініціативності, розсудливості, розвивати творчі здібності учнів, пізнавальні інтереси старшокласників, підвищити рівень орієнтації учнів у світі професій, інформувати про професійно важливі якості, властиві людям різних професій.

Очікувані результати:

- формування готовності до свідомого вибору професії;
- розширення знань про професії;
- формування особистісних рис, притаманних старшокласникам при виборі професії;
- прийняття правильного вибору фаху для подальшого щасливого життя.

Форма заходу: інтерактивна профорієнтаційна гра.

Тривалість: до 1 години 15 хв.

Обладнання і матеріали: аркуші паперу А-4, комп'ютер, стенди класифікації професій, дошка, епіграфи.

Що підготувати заздалегідь:

- інформаційне повідомлення;
- саморобні плакати-вислови;
- тестові бланки.

Епіграф, вислови:

«Щоб реалізувати свої мрії в реальний успіх, Ви повинні працювати. Працювати багато, наполегливо, постійно – це шлях до вдосконалення і максимального результату.»

Джон Паттерсон

«У кожного з нас є заповітна мрія. Щоб вона стала реальністю, потрібен план, процес, персонал, наполегливість, терпіння і бажання.

Джеффрі Гітомер

«Успіх до мене прийшов тому, що я вічний «студент»

Джеффрі Гітомер

Структурні частини заняття:

- робота в групах, інтерактивні ігри;
- мінілекція, виконання вправ;
- обговорення і рефлексія.

Хід заняття

ВСТУП (5 хв).

Педагог. Життя постійно ставить нас перед вибором. У дитинстві з багатьох іграшок вибираємо найулюбленішу, у школі віддаємо перевагу найцікавішим, на наш погляд, предметам…. І в основі вибору кожного з нас свої критерії, своє уявлення про добро і зло, честь і безчестя, правду і кривду. У кожної людини є свобода вибору. Вибір існує щоденно, щохвилини. Різний за своєю серйозністю. Неоднаковий за своїми наслідками. Зробити крок чи не робити? Промовчати чи відповісти? Стерпіти чи не стерпіти? Подолати чи відступити? Так чи ні? Куди піти вчитися? Як жити? Що робити?

У світі тисячі професій! Як зорієнтуватись у такій їх кількості? Як обрати серед них ту, з якої розпочнеться ваш трудовий шлях, а може і залишиться на все життя? Це хвилює кожного із вас… Вибір професії – складний відповідальний крок у житті кожної людини. Він має бути свідомим і самостійним. Кажуть, що вибір професії – це друге народження людини. Хлопці та дівчата, які закінчують школу, стоять перед вибором свого подальшого життєвого шляху. Як зробити правильний вибір, куди і на кого йти вчитися далі? Адже на даний час існує безліч різноманітних професій. Як зорієнтуватися в цьому безмежному морі, вибрати серед них ту, яка допомогла б успішно розпочати самостійну трудову діяльність та життєвий шлях? Саме цьому й буде присвячена наша гра.

Правила роботи групи.

Педагог. Пропоную обговорити прописані на плакаті правила та взяти їх до уваги.

Група складає правила, за якими буде працювати впродовж заняття. За необхідністю обговорюються деякі моменти.

На плакаті записують правила, що колективно складаються групою.

* Уміти слухати один одного.
* Говорити тільки від себе.
* Говорити повинен хтось один.
* Поважно ставитися до всіх учнів без винятку.
* Говорити по суті.
* Не критикувати, а допомагати.
* Бути активним і позитивним.
* Добровільна участь у виконанні завдань.

Вправа «Знайомство» (15 хв).

Педагог пропонує за зразком дати відповіді на питання:

1. Ім’я.

2. Професія, яка вам подобається, або яку ви для себе обрали.

3. Професійна якість, яка необхідна людині для забезпечення успішності виконання професійної діяльності.

Учасники по черзі презентують себе.

Питання для обговорення:

• Чи всі люди мають працювати?

• А якщо людина працює, чи має вона це робити до сьомого поту?

• Чи може кожна людина обрати вид роботи та діяльність на власний смак?

• Чи слід погоджуватися на роботу, яка вам не подобається, однак яку добре оплачують?

• Для чого взагалі люди працюють?

Педагог. Вибір професії – складне і відповідальне завдання. Від того, наскільки правильно ви оберете професію, залежить, яке місце в суспільстві ви будете займати. Своє майбутнє ми визначаємо задовго до останнього шкільного дзвоника. Радимося з батьками, вчителями, знайомими, сперечаємося з друзями. Вивчаємо довідники, намагаємося все врахувати, дізнатися якомога більше про майбутню професію... Але звідки тоді беруться молоді люди, для яких обрана професія стає нецікавою і тимчасовою?

Чи знаєте ви, що випадковий вибір професії призводить до небажаних наслідків:

• низької продуктивності праці;

• помилок і браку в роботі;

• незадоволення і пригніченого стану людини (психічні розлади);

• економічних втрат на перенавчання та перекваліфікацію.

Натомість правильний і своєчасний вибір професії у шкільному віці:

• в 2-2,5 рази зменшує плинність кадрів;

• на 10-15% підвищує продуктивність праці;

• в 1,5-2 рази знижує вартість підготовки кадрів.

Педагог. Правильна відповідь на питання «Ким бути?» допоможе вам знайти свій професійний шлях, мати задоволення від праці та приносити користь людям і країні, в якій ви живете. Пройде зовсім небагато часу і вам доведеться вибирати свій шлях у житті. І шлях цей почнеться з перехрестя, від якого розходяться не 3, як у казці, а 50 тис. доріг – саме стільки зараз існує професій. І дуже важливо не помилитися у виборі. Адже від цього вибору залежить багато чого: і матеріальний статок, і коло спілкування, і інтереси, і щастя в житті. Недарма кажуть, що, вибираючи професію, людина вибирає свою долю. Що ж таке професія? На дошці написані 4 слова, які мають відношення до професійної діяльності людини:

- професія, - спеціальність, - кваліфікація, - посада.

Як би ви пояснили відмінність між цими словами?

Робота в групах (учні дають відповіді).

Підіб'ємо підсумки. Я дам короткі визначення цих понять, а ви подивіться, наскільки ви опинилися близькі до істини.

Професія – це трудова діяльність людини, яка дає йому кошти для існування і розвитку.

Спеціальність – вид занять у рамках однієї професії.

Кваліфікація – це рівень професійної майстерності.

Посада – це місце, займане людиною в організації.

Як бачимо, багато хто з вас дали правильні тлумачення всіх цих слів. Усі ці слова разом містять професійну характеристику людини. Пропоную провести ігрову розминку. Вам треба розділитися на чотири команди.

Гра «Кадейдоскоп професій».

Мета: Розширити обсяг знань про професії, навчати навичкам працювати в команді.

Потрібно пригадати та записати професії або спеціальності, що починаються з цих букв К, Р, Ф, П. Чия команда це зробить краще та швидше?

К	Р	Ф	П
Контролер	Розвідник	Фрезерувальник	Провідник
Кіноартист	Рибалка	Фотограф	Пілот
Кранівник	Редактор	Фігурист	Пожежний
Кочегар	Рентгенолог	Фармацевт	Поліцейський
Кіномеханік	Радист	Фтизіатр	Полярник
Космонавт	Репортер	Фотомодель	Прикордонник
Кабельник	Радіоведучий	Фокусник	Покрівельник
Кутюрье		Фотокореспондент	Піротехнік
Кухар			Пічник
Кондитер			Парашутист
Каменяр			Пекар
Кравець			Перукар
Кондуктор			

Вправа «Оптимісти та скептики» (10 хв).

Перед початком вправи уточнюються значення слів «оптиміст» та «скептик».

Кожна професія має свої плюси та мінуси, які необхідно враховувати у виборі професії. Педагог пропонує учасникам об’єднатися у чотири групи, кожна з яких буде аналізувати професії продавець, кухар, водій, дизайнер. Перша і третя група – це «оптимісти», друга та четверта – «скептики». Групи отримують завдання для «оптимістів»: записати на аркуші паперу А-4 професійні якості людини, що забезпечують її успішність у професійній діяльності та завдання для «скептиків»: записати на аркуші паперу А-4 особисті якості людини, що перешкоджають ефективності її професійної діяльності.

Презентація та обговорення напрацювань груп.

Питання для обговорення:

✓ Чи важко було вам виконувати роль «скептиків»?

✓ Чи різнилися думки у членів вашої групи відносно аналізу даних професій?

✓ Що дає виконання даної вправи?

Мінілекція «Формула вибору професії» (15 хв).

З десятків тисяч професій і спеціальностей вам необхідно виділити одну – свою, яка:

- може приносити задоволення та радість;
- доступна та посильна;
- потрібна людям і суспільству.

У вашому виборі повинні з'єднатися три базових фактори: Я-Хочу, Я-Можу, Я-Треба. Це і є головною формулою вибору професії. Розглянемо першу складову цієї формули. Вона має назву «Я-ХОЧУ». ХОЧУ – це ваші інтереси, схильності. Це ваше прагнення займатися певною діяльністю. Потребу людини в певній діяльності в психології називають схильністю. Про неї кажуть, коли робота подобається людині, захоплює її.

Зовнішніми проявами цієї схильності є тривале та постійне прагнення людини до певної діяльності, наприклад, малювання чи креслення, моделювання одягу та шиття, ремонт різноманітної техніки; успіх її виконання; прояв стійкого інтересу до тієї чи іншої області знань; прагнення до постійного їх накопичення. Справжня схильність, зазвичай, поєднує в собі стійкий інтерес до тих чи інших явищ дійсності та стійке прагнення самому діяти в цьому напряму. Ознакою схильності до тієї чи іншої професійної діяльності являються інтереси. Значення інтересів для життя людини велике: вони спонукають нас здобувати знання, розширювати свій кругозір, допомагають долати труднощі та перепони. Між інтересами та схильностями багато спільного, але є й різне. Можна, наприклад, проявляти інтерес до спорту, не пропускаючи жодного спортивного змагання по телевізору чи на стадіоні, збираючи фотокартки відомих спортсменів, вивчаючи їх біографію, але самому не робити навіть ранкової гімнастики.

Розглянемо другу складову формули вибору професії. Вона має назву «Я-МОЖУ» МОЖУ – це ваші здібності (фізичні – стан здоров'я, розумові – інтелект, пам'ять, увага, психологічні – наші емоції, вольові якості). В основі успішного оволодіння професією лежать здібності. Здібності – це можливість досягти високого рівня майстерності в тій чи іншій справі. Це такі індивідуально-психологічні особливості людини, що допомагають їй досягти успіху в якій-небудь діяльності. Розрізняють загальні та спеціальні здібності. До загальних здібностей належать такі якості, як працелюбність, увага, наприклад, токарю постійно доводиться мати справу з вимірювальним інструментом, вміти розрізняти форму, величину, колір деталей, визначати

«на око» відхилення в роботі верстата, дрібні дефекти на поверхні деталей, тому важливе значення в роботі має зорове сприйняття, слухова чутливість не менш важлива, бо вона допомагає визначити особливості роботи верстата, фіксувати зміну якості різця тощо. Для успішної роботи водія необхідні добре розвинута моторно-зорова координація, швидка реакція і зорове сприймання, високий рівень концентрації, розподілу та переключення уваги. Професія перукаря передбачає високий рівень розвитку зорових, слухових, тактильних відчуттів (розрізнення кольорів, і відтінків, форми, розмірів, визначення за запахом косметичних препаратів). Також обслуговування клієнтів передбачає активне спілкування, встановлення контакту з відвідувачем, вміння правильно організувати свою роботу, тому перукарю має бути притаманний високий рівень розвитку комунікативних здібностей. Третя складова має назву «Я-ТРЕБА». «ТРЕБА» – потреба ринку праці вашого регіону в конкретній професії.

Підбиття підсумків.

Вправа «Заверши речення «Я зрозумів (ла), що…» (5 хв).

Педагог пропонує учасникам по черзі завершити речення «Я зрозумів (ла), що…»

Вправа «Угадай професію».

Мета: підвищити рівень орієнтації у світі професійної праці, краще пізнати особливості професій, пов'язаних із престижністю.

1. Педагог пропонує незвичайні характеристики професій.
2. Учасники повинні назвати професію, які відповідає даній характеристиці.
3. Відповіді фіксуються на дошці.

Обговорення результатів вправи:

- як ви визначили, що дана професія так характеризується?
- звідки про це дізналися?

Список характеристик професій:

«зелена»	«солодка»	«волохата»	«смачна»
«смішна»	«висока»	«розумна»	«дитяча»
«жіноча»	«грошова»	«смілива»	«чоловіча»
«уважна»	«модна»	«непосидюча»	«говірлива»
«спокійна»	«незалежна»	«відповідальна»	«технічна»

Педагог. Граючи, ми пригадали безліч всіляких професій і спеціальностей.

Гра «Найпотрібніші професії» (15 хв).

Шановні учасники гри, як ви думаєте, що буде, якщо всі кондитерські фабрики світу збільшать випуск продукції, і всі магазини будуть забиті цукерками та солодощами?

(Варіанти відповідей: Ці продукти дуже важко продати, вони почнуть псуватися, пропадуть, і, як наслідок, пропаде чиясь праця, гроші, прибуток ...) Так само і на ринку праці. Якщо якихось фахівців випускають більше, ніж потрібно, вони не можуть знайти роботу, настає безробіття. Професія,

спеціальність, кваліфікація – це те, що продає людина на ринку праці. Час від часу одні професії та спеціальності стають дуже потрібними, затребуваними, інші втрачають свої позиції, а треті взагалі йдуть у минуле. Пропоную вам скласти списки таких професій. Для цього розділимося на групи.

Перша група буде складати список *«Найпрестижніші професії»;*

Друга група – *«Забуті професії»;*

Третя група – *«Професії, які завжди потрібні»;*

Четверта група – *«Найвідважніші професії».*

Списки професій, які у нас вийшли:

Найпрестижніші: юрист, економіст, менеджер, топмодель, телеведучий, журналіст, програміст, автослюсар, нафтовик, пластичний хірург.

Забуті професії: конюх, камердинер, ключник, лимар, сажотрус, бондар тощо.

Професії, які завжди потрібні: лікар, освітянин, двірник, будівельник, водій, перукар, міліціонер, пекар, хлібороб, кухар, слюсар-сантехнік і т. д.

Найвідважніші: пожежник, каскадер, льотчик-випробувач, космонавт, рятувальник, сапер, шахтар, поліцейський.

Звичайно, ми тут перелічили не всі професії. Їх у світі багато. Але, вибираючи собі спеціальність, ми орієнтуємося не на весь світ, а на те суспільство, яке нас оточує, на країну, в якій живемо.

Педагог: І останнім етапом нашої гри стане ваш власний висновок-висловлювання. Я кожному роздам аркуші паперу, які ви повинні заповнити.

Рефлексія (5 хв).

Сьогодні на занятті :

Я дізнався про .....

Було цікаво .....

Змусило замислитися над....

Ваші пропозиції.....

Педагог. Отже, ви отримали інформацію про світ професій, ознайомились з алгоритмом вибору професії.

Народна мудрість говорить: щасливий той, хто радісно йде на роботу і з радістю повертається додому. Але, щоб іти радісно на роботу, треба отримувати від неї задоволення. «Є у світі істина проста: жити в роботі й досягати мрії», – говорив Павло Тичина. Хочу побажати вам знайти свій шлях у житті, зробити правильний вибір, здійснити всі задумані проєкти. Тим, хто орієнтується в основному на престиж професії, не зайвим буде нагадати, що більшість наших громадян мають непрестижні, але не менш корисні, необхідні й цікаві професії. Найголовніше, слід пам'ятати, що остаточний вибір лише за вами, бо обираючи професію, ви обираєте власну долю.

Бажаємо Вам успіхів у виборі професії!

ПЕРШІ КРОКИ КАР'ЄРНОГО ЗРОСТАННЯ. ТВОЯ ФОРМУЛА УСПІХУ

(УЯВЛЕННЯ ПРО МАЙБУТНЮ ПРОФЕСІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ І КАР'ЄРУ)

Анжела Приходько,
практичний психолог
ДПТНЗ «Шосткинське вище професійне училище»

Цільова аудиторія: учні випускних класів.

Мета: формування, розвиток і конкретизація уявлень учнів про майбутню професійну діяльність, аналіз мотивів кар'єрного розвитку особистості.

Очікувані результати: розвивати вміння складати власну формулу кар'єрного успіху.

Форма проведення: інтерактивне заняття профорієнтаційного змісту.

Тривалість заходу: 1 год. 15 хв.

Обладнання і матеріали: аркуші паперу, кольорові олівці, ручки, фліпчарт.

Що потрібно підготувати заздалегідь: обладнання і матеріали, вивчити вправи, притчу.

Структура заняття

1. Обговорення теми «Фактори вибору кар'єри» (15 хв).
2. Вправа «Мій життєвий шлях» (15 хв).
3. Вправа «Діагностика емоційних переживань» (20 хв).
4. Вправа «Успішна й неуспішна кар'єра (25 хв).
5. Проєктивний малюнок «Моє професійне майбутнє» (30 хв).
6. Притча «Тачка» (5 хв).

Привітання, знайомство. Правила роботи групи (приймаються учасниками). Очікування (проговорюються).

Обговорення теми *«Фактори вибору професії».*

Тренер пропонує обговорити ті умови й мотиви, що є значущими для вибору учасниками своєї професії. Він умовно розподіляє дошку на дві частини: «*Об'єктивні чинники*» та «*Суб'єктивні чинники*» і пояснює, чим відрізняються групи чинників вибору професії на прикладах. Учасникам необхідно визначити у своїх блокнотах, що з того, що зумовило вибір їх професії, належить до названих груп. Потрібно обговорити висновки щодо самостійності й незалежності учасників при виборі професії, чи спричинені

суб'єктивні чинники бажаннями та намірами їх «Я», як вони могли вплинути на зміну об'єктивних факторів, що саме їм допомогло (заважало), що саме (хто саме) буде визначати їх подальший вибір у професійному житті тощо.

Обговорення вправи

Вправа *«Мій життєвий шлях».*

Тренер пропонує учасникам намалювати «*карту життя*». Учасники повинні зобразити на ній основні події (минулі, сьогоднішні, майбутні). На початку карти потрібно відзначити дату народження, усе інше зобразити символами і підписати. Після закінчення малювання учасники мають обрати партнера і розповісти один одному про своє життєві події.

Обговорення вправи. Чи всі події, зображені на «*карті життя*», Вас влаштовують? Хто зобразив на «*карті*» перспективи професійного зростання? Як Ви їх зобразили? Чи описано на карті шляхи досягнення професійної мети?

Вправа *«Діагностика емоційних переживань».*

Учасники повинні продовжити вислів: «Моя професія…», «Коли я думаю про свою майбутню професію…», «Кар'єра – це…», «Кар'єрний ріст для мене…», «Майбутнє мені здається…», «Для мене важливо…», «Я радію, коли…», «Я хвилююся, коли…»

Рефлексія відповідей учасників.

Вправа *«Успішна і неуспішна кар'єра».*

Учасники повинні навести приклади «успішної» та «неуспішної» професійної кар'єри особистості, з якими вони зустрічалися (на прикладі батьків, родичів, знайомих, приклади з кінофільмів тощо). Після цього учасники оцінюють і визначають критерії «успішної» та «неуспішної» професійної кар'єри особистості. Результати обговорюються в групі. На ватмані пишуться узагальнені результати обговорення.

Проєктивний малюнок «Моє професійне «Я».

Тренер: «Візьміть олівці і кілька аркушів паперу. Перш ніж почати малювати, заспокойтеся й намагайтеся розслабитися. Виберіть зручне положення на стільці, закрийте очі і повністю *зосередьте увагу на Вашому «Я»*. Уявіть у подробицях, який має вигляд і де перебуває ваше «Я», що в момент уяви воно робить.

Тепер назвіть його «*Я – професіонал*» і уявіть усі деталі цього образу. Подумайте, як би назвали цього професіонала інші, який би він мав зовнішній вигляд, де працював би, на якій посаді, що говорив би про себе тощо. Тепер нехай ваша рука з олівцем вільно малює все, що заманеться: як абстрактне, так і конкретне. При цьому залишайтеся *зосередженими на вашому професійному «Я».* Не зупиняйтеся, якщо побачите, що малюнок не

відповідає вашим уявленням щодо самого себе й вашої професії (професійного майбутнього). Таке враження, на перший погляд, може бути помилковим. Темп і техніка малювання також не мають значення. Потрібно, щоб малюнок був результатом проєкції Вашого професійного «Я». Після того, як Ви закінчили малювати, проаналізуйте вашу роботу. Як зображено Ваше «Я» на малюнку – статично або динамічно, в яких кольорах, у якій манері (по – дитячому, знервовано, машинально тощо)?

У якому співвідношенні знаходяться елементи малюнка (гармонійно пов'язані в ціле, роз'єднані в просторі, протидіють один одному і тому подібне).

Скажіть, чи відповідає зображене Вашому звичному уявленню про себе як професіонала? У чому Ви бачите різницю? Чи змінилися Ваші уявлення щодо професійного «Я» і його визначеності у візуальній формі?»

Після виконання вправи варто зазначити учасникам, яким не вдалося намалювати професійне «Я», що таку вправу можна виконувати неодноразово, поки на зображеннях не почнуть «вимальовуватися» образи професійного життя, самого майбутнього фахівця, його особливих рис, дій, поведінки тощо. Якщо існують проблеми з інтерпретацією малюнка, то за бажанням учасника його роботу можна проаналізувати разом. При цьому варто спиратися на власні судження автора малюнка, щоб не нав'язувати суб'єктивне бачення інших.

Обговорення заняття. Учасники доповнюють незавершені пропозиції: «На сьогоднішньому занятті я…», «Я дізнався (переконався, уточнив тощо), що моя майбутня професія…», «Я бачу себе в майбутньому…»

Притча «Тачка»

Тренер: «Існує давня повчальна притча про тачку. Тачка – просте знаряддя для транспортування вантажів. Складається з вантажного кузова, одного або декількох коліс і рукоятки. Троє чоловіків, напружуючись щосили, везуть важкі тачки з камінням. Перехожий ставить кожному з них одне й те саме питання: «Що ти робиш?» Перший відповів: «Везу цю прокляту тачку». Другий відповів: «Заробляю собі на хліб». Третій же мовив: «Будую місто».

Обговорення. Чому в кожного, хто віз тачку, були різні відповіді, адже вони виконували одну й ту ж роботу? *Які мотиви* в кожного з них?

Отже, для одного важливо – заробляти гроші, для іншого робота стає каторгою, а для когось – можливістю реалізувати себе, здійснитися. Прикрасити життя своїми природними талантами.»

РОБІТНИЧІ ПРОФЕСІЇ – НАШЕ МАЙБУТНЄ

Олена Білецька,
заступник директора з навчально-виховної роботи
ДПТНЗ «Свеський професійний аграрний ліцей»

Цільова аудиторія: учні 8-11 класів.

Мета: формувати в учнів відповідальне відношення до вибору професії; актуалізувати проблеми успішного вибору професії; формувати навички групової роботи та усвідомлення учнями відмінності між бажаннями (Я-Хочу) й можливостями людини (Я-Можу) з урахуванням вимог соціального середовища (Я-Треба).

Очікувані результати: формувати вміння працювати в команді.

Форма проведення: інтерактивне заняття профорієнтаційного спрямування.

Тривалість заходу: 45 хвилин.

Обладнання: фліпчарт/дошка, різнокольорові маркери, аркуші паперу А-4, А-3, стікери, ручки.

Що потрібно підготувати заздалегідь: правила роботи групи та обладнання, слайди про місця на регіональному ринку праці.

Хід заняття

Привітання учасників. Повідомлення теми та мети заняття.

Добрий дня! Вітаю всіх присутніх на занятті з профорієнтації, яке має тему: «Робітничі професії – наше майбутнє».

Вибір професії – це складний і відповідальний крок у житті кожної людини. Для того щоб він був вдалим, вам потрібно попередньо отримати відповідний рівень знань і умінь, мати уявлення про світ професій, різні сфери діяльності, уміти аналізувати потребу суспільства в тих чи інших професіях і їх вимоги до працівників, співвідносити свої можливості з професійною діяльністю. Сподіваюся, що сьогоднішня зустріч поповнить ваші знання про світ професій, ви навчитеся правильно приймати рішення про вибір професії.

Правила роботи групи

Педагог пропонує обговорити прописані на плакаті правила та прийняти їх до уваги. Також група може додати свої пункти.

Правила групи:

- розпочинати і завершувати заняття, вправи вчасно;
- «бути тут і зараз»;
- немає спостерігачів, всі активні учасники;
- один каже, інші слухають;
- говорити від себе особисто;
- не оцінювати інших;

- неприпустимо виходити з групи під час заняття;
- не користуватися мобільними телефонами.

Вправа «Знайомство».

Педагог пропонує за зразком дати відповіді на питання:

1. Ім'я.

2. Професія, яка вам подобається, або яку ви для себе обрали.

3. Професійна якість, яка необхідна людині для забезпечення успішності виконання професійної діяльності.

Учасники по черзі презентують себе.

Питання для обговорення:

- чи всі люди мають працювати?
- а якщо людина працює, чи має вона це робити до сьомого поту?
- чи може кожна людина обрати вид роботи та діяльність на власний смак?
- чи слід погоджуватися на роботу, яка Вам не подобається, однак яку добре оплачують?
- для чого взагалі люди працюють?

Визначення очікувань. Вправа «Автобусна зупинка».

Мета: збір очікувань учасників від заняття.

Запитання до учасників: «Що роблять люди, коли очікують на зупинці автобус?».

Відповіді .....

Поділитися на 3 групи. У різних кутах кімнати висять листи ватману з написами - «ЗНАТИ», «ВМІТИ», «ВІДЧУТИ».

Кожна група займає місце біля листа (зупинки) і записує все, що очікує від тренінга, використовуючи метод "мозкового штурму".

«ЗНАТИ» – які знання хочете отримати;

«ВМІТИ» – які навички хочете освоїти;

«ВІДЧУТИ» – які почуття хочете пережити.

По сигналу тренера «Автобус приїхав», групи переходять до наступної «зупинки» – листа. Повторювати записане не потрібно, необхідно записувати своє власне.

Обговорення. Прочитати, що написали учасники на листах, уточнити відповіді.

- ✓ Що було важко?
- ✓ Що відчували під час проведення вправи?
- ✓ Що сподобалося?

Мозковий штурм «Професія – це…».

На першому етапі педагог пропонує назвати асоціації до слова «професія». На другому етапі учні роблять висновок та дають визначення терміну «професія».

Професія – у перекладі з латинської мови означає «оголошую свою справу».

У тлумачному словнику дається таке визначення: «Професія – це рід трудової діяльності, що вимагає відповідної підготовки і є для будь-кого основним джерелом існування». Однак, не кожна трудова діяльність є професійною. Трудова діяльність людини може вважатися професійною, якщо виконуються принаймні ще дві умови:

- ✓ професія характеризується наявністю певного рівня кваліфікації, майстерності, вміння, професійної підготовки, спеціально здобутих знань і навичок, які часто підтверджуються спеціальними документами про професійну освіту: дипломом, свідоцтвом, атестатом, сертифікатом. Таким чином, якість професійної діяльності вважається більш високою, ніж якість діяльності непрофесіонала, дилетанта чи любителя.
- ✓ професія є свого роду товаром, який людина може продавати на ринку праці. Причому, товаром, який користується попитом, за який інші люди готові платити. Тобто професійна діяльність служить джерелом доходів людини.

Наприклад, догляд за своїми власними квітами не є професійною діяльністю, хоча його і можна назвати працею. А ось догляд за квітами в оранжереї, який здійснює озеленювач або квітникар, є в повному сенсі цього слова професійним. Наприклад, людина обробляє свій огород заради свого задоволення, то ми вважаємо її просто «любителем», а якщо вона заробляє цим собі на життя, то вона професійний плодоовочівник або тракторист.

Вправа «Професії і стать людини».

Учні діляться на чотири команди («Зима», «Весна», «Літо», «Осінь»). Їм запропонований перелік професій. Першої групі необхідно обрати суто «чоловічі», другої - суто «жіночі», третьої – престижні, четвертої – непрестижні професії та довести командам-суперникам, чому зробили саме такий розподіл.

Висновок цієї вправи: немає престижних або непрестижних професій, а також те, що у наш час присутня гендерна рівність. Гарним перукарем, кухарем чи водієм може бути як чоловік, так і жінка. Якщо людина ефективно працює, то вона досягне успіху в кар’єрі. А буде це чоловік чи жінка – неважливо. Отож обирати професію потрібно за покликом своєї душі, незважаючи на суспільні стереотипи.

Міні – лекція «Формула вибору професії»

З десятків тисяч професій і спеціальностей вам необхідно виділити одну – свою, яка:

- ✓ може приносити задоволення та радість;
- ✓ доступна та посильна;
- ✓ потрібна людям і суспільству.

У вашому виборі повинні з'єднатися три базових фактори: Я-Хочу, Я-Можу, Я-Треба. Це і є головною формулою вибору професії (слайд 1).

Розглянемо першу складову цієї формули «Я-ХОЧУ».

ХОЧУ – це Ваші інтереси, схильності. Це Ваше прагнення займатися певною діяльністю. Потребу людини в певній діяльності в психології називають схильністю. Про неї кажуть, коли робота подобається людині, захоплює її. Зовнішніми проявами цієї схильності є тривале та постійне прагнення людини до певної діяльності, наприклад, малювання чи креслення, моделювання одягу та шиття, ремонт різноманітної техніки; успіх її виконання; прояв стійкого інтересу до тієї чи іншої області знань; прагнення до постійного їх накопичення. Справжня схильність зазвичай поєднує в собі стійкий інтерес до тих чи інших явищ дійсності та стійке прагнення самому діяти в цьому напряму. Ознакою схильності до тієї чи іншої професійної діяльності є інтереси. Значення інтересів для життя людини велике: вони спонукають нас здобувати знання, розширювати свій кругозір, допомагають долати труднощі та перепони. Між інтересами та схильностями багато спільного, але є й різне. Можна, наприклад, проявляти інтерес до спорту, не пропускаючи жодного спортивного змагання по телевізору чи на стадіоні, збираючи фотокартки відомих спортсменів, вивчаючи їх біографію, але самому не робити навіть ранкової гімнастики.

Розглянемо другу складову формули вибору професії «Я-МОЖУ»

МОЖУ – це Ваші здібності (фізичні – стан здоров'я, розумові – інтелект, пам'ять, увага, психологічні - наші емоції, вольові якості). В основі успішного оволодіння професією лежать здібності. Здібності - це можливість досягти високого рівня майстерності в тій чи іншій справі. Це такі індивідуально-психологічні особливості людини, що допомагають їй досягти успіху в якій-небудь діяльності. Розрізняють загальні та спеціальні здібності.

До загальних здібностей належать такі, як працелюбність, увага. Наприклад, токарю постійно доводиться мати справу з вимірювальним інструментом, уміти розрізняти форму, величину, колір деталей, визначати «на око» відхилення в роботі верстата, дрібні дефекти на поверхні деталей, тому важливе значення в роботі має зорове сприйняття, слухова чутливість не менш важлива, бо вона допомагає визначити особливості роботи верстата, фіксувати зміну якості різця тощо.

Для успішної роботи водія необхідні добре розвинута моторно-зорова координація, швидка реакція і зорове сприймання, високий рівень концентрації, розподілу та переключення уваги.

Професія перукаря передбачає високий рівень розвитку зорових, слухових, тактильних відчуттів (розрізнення кольорів, і відтінків, форми, розмірів, визначення за запахом косметичних препаратів). Також обслуговування клієнтів передбачає активне спілкування, налагодження комунікації з відвідувачем, уміння правильно організувати свою роботу, тому перукарю має бути притаманний високий рівень розвитку комунікативних здібностей.

Третя складова має назву «ТРЕБА».

ТРЕБА – потреба ринку праці Вашого регіону з конкретної професії.

слайд 2 (станом на 01.12.2019)

ВАКАНТНІ МІСЦЯ У М. СУМИ ЗА ДЕЯКИМИ НАПРЯМКАМИ (ЗА ДАНИМИ СУМСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ)

Назва вакансії	Кількість вакансій
ЕЛЕКТРОМОНТЕР	68
ВОДІЙ	51
ЕЛЕКТРОМЕХАНІК	36
КАСИР	31
КУХАР	30
ПРОДАВЕЦЬ	24
ШВАЧКА	17
ПСИХОЛОГ	2
ЮРИСТ	1

Обговорення статистичних даних, представлених на слайді.

Вправа «Гра в лотерею».

Мета: пояснити наслідки неправильного вибору професії; зрозуміти необхідність активних дій по вибору професії.

Матеріали: кольорові стікери, ручки.

Учасникам необхідно на чистих картках написати по 3 назви професій, якими б вони бажали займатися протягом життя.

Далі картки перемішують і кожен учасник обирає лише 1 картку (як у лотереї).

Результати вибору обговорюються всією групою.

Тренер просить піднятися тих, хто отримав картку зі своєю професією.

Можна підрахувати відсоток тих, кому пощастило у виборі.

Можна розповісти, що трапиться с їх життям, якщо доля «подарує» їм ці професії, які отримали.

Можна пофантазувати і описати новий Світ, в якому будуть тільки заявлені однотипні групи професій.

Обговорення. Що було важко? Що відчували під час проведення вправи?

Вправа «Жив - був у бабусі сіренький козлик».

Мета: навчитися знаходити свою частину відповідальності за прийняті рішення.

Психолог нагадує текст знайомої казки про сіренького козлика.

Усім відомо, що сталося з козликом. Хто в цьому винний: голодний вовк, чи сам козлик, який без дозволу пішов у ліс, чи бабуся, яка залишила козлика без догляду?

Спробуйте виразити свою думку у вигляді графічної діаграми.

Тренер пропонує намалювати діаграму відповідальності за прийняте рішення, пов’язане з вибором професії. Хто відповідає за рішення і в якому обсязі?

- вчителі - батьки - профконсультанти - друзі - я сам - ЗМІ

Обговорення вправи.

Підбиття підсумку. Вправа «Заверши речення Я зрозумів (ла), що…».

Педагог пропонує учасникам по черзі завершити речення «Я зрозумів (ла), що…»

ВИБІР ПРОФЕСІЇ – ДОРОГА В МАЙБУТНЄ

Катерина Хрокало,
практичний психолог,
Оксана Романюк,
соціальний педагог
ДПТНЗ «Конотопське вище професійне училище»

Цільова аудиторія: учні випускних класів.

Мета: сприяти побудові адекватного, усвідомленого вибору професії; показати учасникам наслідки випадкового вибору професії; дати зрозуміти необхідність активних дій щодо вибору професії; навчити самостійно визначати цілі й складати план їх досягнення; навчити усвідомлювати свої внутрішні обмеження та формувати вміння та навички покрокового зняття внутрішніх обмежень.

Очікувані результати: формувати усвідомлений вибір професії.

Форма заходу: інтерактивне заняття профорієнтаційного спрямування.

Тривалість заняття: 90 хвилин.

Обладнання та матеріали: фліпчарт, папір А-3, плакат «Валіза», стікери, картки, ручки, складові формули професії (ХОЧУ МОЖУ ТРЕБА), мішечок або скринька, додаток 2.

Що потрібно підготувати заздалегідь: правила роботи групи та обладнання.

Хід заняття

1. Вправа привітання «Радистка».

Мета: познайомитися, представитися, активізувати мислення, творчу уяву.

Під час рукостискання по колу учасники називають своє ім’я, свою рису чи якість та професію, з якою хотіли б пов’язати своє майбутнє.

2. Вправа знайомство, енергізатор «Поміняйтеся місцями».

Учасники сидять у колі. Тренер називає якусь умову. Ті, кому це підходить, міняються містами.

Психолог**:** «Пересядьте на інший стілець ті, хто ...

- Хто хоче працювати в нашому районі.
- Хто хоче отримувати багато грошей.
- Хто хоче працювати в школі.
- Хто хоче здобути вищу освіту.
- Хто цікавиться машинами.
- Хто не хоче йти працювати.
- Хто обирає професію як у батьків.
- Хто ще не обрав професію.
- Хто хоче бути начальником.

• Хто хоче стати відомим .....»

3. Прийняття правил роботи групи (3 хв).

З метою створення доброзичливої атмосфери, усвідомлення залежності ефективної та комфортної роботи на занятті від прийнятих правил учасникам пропонується скласти правила, за якими буде працювати група. Після обговорення правил приймаються загальні правила, що прописуються на папері А-3 фліпчарта:

- бути позитивними;
- сьогодні і зараз;
- цінувати час;
- бути толерантними;
- правило піднятої руки;
- правило «стоп»;
- вимкнути мобільні телефони.

Зворотний зв'язок.

1. Для чого існують правила?
2. Що дає людині їх виконання?
3. Що може статися з людиною, оточуючими, якщо правила не виконуються?

4. Повідомлення мети та теми заняття.

Вибір професії – складний та відповідальний період у житті кожної людини. Обираючи професію, людина здійснює не тільки вибір роду занять, але й складний процес самовизначення, визначає своє місце у житті.

Роблячи вибір, людина дає відповіді на питання:

1. Ким бути ?
2. До якої соціальної групи належати ?
3. Де працювати ?
4. З ким працювати ?
5. Який стиль життя обирати ?

Вибір професії – одне з найбільш відповідальніших рішень, яке людина приймає у своєму житті. Звичайно, можна перервати навчання якщо на третьому курсі ти зрозумієш, що ця справа не твоя, а можна за декілька років залишити роботу, що не подобається. Однак час буде втрачено і розчарувань багато.

Ким бути – це питання ставив, ставить і буде ставити кожен із нас. І наблизитися до вирішення цього питання я хочу на сьогоднішньому занятті **«Усвідомлений вибір професії»**, що буде проходити з інтерактивними вправами. Ми з вами спробуємо поставити мету, укласти договір на досягнення своєї цілі, також сьогодні вивчимо одну з технік, яка допоможе вам позбавитися від різних (внутрішніх та зовнішніх) обмежень, що стоять на шляху досягнення мети.

5. Вправа очікування «Валіза».

Обладнання: додаток 1, стікери, ручки.

Тренер звертається до учасників з проханням написати на стікерах свої очікування стосовно тренінгу, висловити надії, що покладаються на сьогодні. Усі учасники по черзі повідомляють те, на що вони сподіваються і приклеюють стікери на символічну валізу.

6. Мозковий штурм «Професія – це…».

- Назвіть асоціації до слова «професія». *Учні називають, фіксують на фліпчарті.*

- Професія – у перекладі з латинської мови означає «оголошую свою справу». У тлумачному словнику дається таке визначення: «Професія - це рід трудової діяльності, що вимагає відповідної підготовки і є для будь-кого основним джерелом існування». Однак, не кожна трудова діяльність є професійною. Трудова діяльність людини може вважатися професійною, якщо виконуються принаймі ще дві умови.

Є безліч робітничих професій: кухар, продавець, муляр, штукатур, електорогазозварник, кравець, кондитер, слюсар з ремонту автомобілів. Ці професії Вам усім відомі, адже ви ходите до магазину, де вас зустрічає продавець, купуєте печиво – це робота кондитера, сантехніка в будинку працює завдяки монтажнику сантехнічних систем.

7. Вправа «Формула вибору професії».

Мета: створити формулу успіху при виборі професії: «хочу», «можу», «треба».

Психолог: «Для прийняття правильного рішення при виборі професії тобі необхідно враховувати ряд факторів – власні побажання, психологічні особливості та можливості, не слід забувати й про потреби ринку праці. Для цього існує так звана «формула вибору професії», яка в загальному вигляді показує первинний алгоритм прийняття оптимального рішення в поєднанні наступних компонентів: «хочу» – «можу» – «треба».

«Хочу» – намагання особистості, тобто інтереси, нахили, мотиви, плани, професійні наміри. Це те заняття, яке ви робите з інтересом, з бажанням, за власною ініціативою (як у школі, так і в позаурочний час). Якщо вибрана справа подобається, то ви охоче будете працювати, підвищувати свою кваліфікацію, користуватися авторитетом, і в результаті, більше зароблятимете.

«Можу» – можливості особистості, тобто стан здоров’я, наявний досвід (знання, вміння, навички), психофізіологічні якості, здібності до різних видів діяльності. Наприклад, у певних справах ви більш успішні, більш тривалий час можете займатися цією справою, не втомлюючись, а в інших – навпаки, швидко починаєте нервувати, сердитись, у вас нічого не виходить.

«Треба» – потреби суспільства, тобто ваші уявлення про обов'язок, моральні установки, ціннісні орієнтації, знання світу професій і про перспективні спеціальності, які користуються попитом на ринку праці, і вірогідність працевлаштування за обраною професією. Слід врахувати, що отримання статусу безробітного – невиграшний початок трудової кар'єри. Тому обираючи професію, потрібно узгодити свій вибір з потребами суспільства в кадрах, кон'юнктурою ринку праці.

Пропишіть кожен для себе компоненти «формули вибору професії». Порівняйте їх один з одним і визначте свою «зону оптимального вибору».

Висновок: багато невідомого очікує вас при виборі професії, перед вами нелегке завдання, але успіху можна досягнути тільки, дотримуючись формули – хочу, можу, треба.

8. Вправа «Гра в лотерею» або «Рука долі».

Мета: показати учасникам наслідки випадкового вибору професії; дати зрозуміти необхідність активних дій щодо вибору професії.

Обладнання: картки, авторучки, мішечок або скринька; додаток 2.

Вам потрібно на маленьких аркушах паперу записати професію або вид діяльності, якими ви хотіли б займатися протягом життя. Запишіть від 1 до 3. Потім ми перемішуємо всі картки і кожен виймає випадково одну (як лотерейний квиток). Потім обговорюємо результати.

Обговорення

Кожен учасник витягує зі скриньки одну картку з назвою професії. Тренер просить піднятися тих учасників групи, хто витягнув картки з професією, яку ж сам і обирав (записав на картці). Як правило, таких учасників небагато (1-2 людини), а можливо, що взагалі таких людей не буде. Тренер просить групу підрахувати відсоток тих, кому пощастило, кому доля подарувала щасливий випадок.

Рефлексія.

- Хто (і скільки) з учнів отримали саме те, що бажали (записали)?
- Кому (і скільком) пощастило, і вони отримали те, що не записали, але бажали б?
- Хто (і скільки) незадоволений тим, що отримали?

9. Вправа «День із життя».

Мета: навчити учнів об'єктивно оцінювати професію.

Зараз ми об'єднаємось у 4 групи за допомогою слів зима, весна, літо, осінь.

Уявіть, що ви вже отримали професію. Вам необхідно скласти розповідь про типовий робочий день людини тієї професії, яку ви отримаєте в конверті.

Учням роздають конверти різного кольору з назвами професій: слюсар з ремонту рухомого складу, помічник машиніста тепловоза, будівельник, електрогазозварювальник, муляр, штукатур, столяр будівельний, плиточник,

оператор з обробки інформації, перукар, візажист-манікюрник, слюсар з ремонту рухомого складу. Після виконання учні презентують свої роботи.

- Чи виникали труднощі при виконанні цього завдання?
- Чи потрібні ці професії?
- Чи різнилися думки у членів вашої групи відносно аналізу даних професій?
- Що дає виконання даної вправи?

10. Вправа «Бінго».

Мета: проаналізувати ситуації професійного вибору.

Учасникам гри роздають аркуші паперу, з яких вони повинні «вирізати» руками ляльку. На голові – професію, що мріють здобути. Права рука – це їхні здібності, які вже є для обраної професії. Ліва рука – чого учень має навчитися. Права нога – де вона може навчитися цієї професії. Ліва нога – де зможе працювати.

Учні розповідають про своє «Бінго».

11. Підбиття підсумків. Вправа «Чарівна валіза».

Обладнання: додаток 1.

Тренер дістає з валізи стікери з очікуваннями учасників, зачитує їх, а власник стікера відповідає, чи справдилися його очікування з приводу заняття.

12. Завершення. Притча «Чашка кави».

Група успішних випускників престижного вишу, які зробили кар'єру, прийшли в гості до свого старого професора. Під час візиту розмова зайшла про роботу: випускники жалілися на численні труднощі, на життєві негаразди.

Запропонувавши своїм гостям каву, професор пішов на кухню і повернувся з кавником і підносом, заставленим різноманітними чашками: порцеляновими, скляними, пластиковими, кришталевими. Одні були прості, інші – дорогі.

Коли випускники розбирали чашки, професор сказав:

- Зверніть увагу, що всі гарні чашки порозбирали, а прості й дешеві – лишилися. І хоча це нормально для вас – прагнути тільки найкращого для себе, але це і є джерело ваших проблем і стресів. Зрозумійте, чашка сама пособі не робить каву смачнішою. Найчастіше – вона просто дорожча. А насправді, те, що ви хотіли, – це просто кава, а не чашка. Але ви свідомо обрали найкращі чашки, а потім розглядали, яка кому дісталася.

А тепер подумайте: життя – це кава, а робота, гроші, соціальний статус – чашки. Це лише інструменти для підтримання якості Життя. Те, яка в нас чашка, не визначає і не змінює якості нашого життя. Інколи, концентруючись лише на чашці, ми забуваємо насолодитися смаком самої кави.

Найщасливіші люди – не ті, які мають усе найкраще, а ті, які видобувають найкраще з того, що вже мають.

Я бажаю знайти Вам свою споріднену працю вашої душі! Вдалого і правильного вибору професії у своєму житті!

НА ПОРОЗІ ДОРОСЛОГО ЖИТТЯ

Наталія Супрун, бібліотекар,
Наталія Коноваленко, вихователь
ДПТНЗ «Синівський професійний аграрний ліцей»

Цільова категорія учнів: учні 9 -11 класів.

Мета: формувати рівень проінформованості учнів з питань формули вибору професії, розширити їх знання про світ професій, інформувати учнів про сучасний ринок праці, створити умови для прояву творчого й інтелектуального потенціалу учнів.

Очікувані результати: одержати загальне уявлення про професії закладу освіти відповідально ставитись до вибору майбутньої професії.

Форма заходу: інтерактивне заняття.

Тривалість заходу: до 60 хвилин.

Обладнання і матеріали: шкатулка, стрічки, повітряні кульки, декоративні прищіпки, колонка.

Що підготувати заздалегідь: стрічку з назвою професії**,** повітряну кульку з папірцем, де написано правило тренінгу.

«Якщо ви вдало виберете працю
і вкладете в неї душу, то щастя саме вас знайде»

Хід заняття

Вправа «Знайомство».

Мета: розвивати вміння короткої самопрезентації.

Учні пишуть на стікерах, ким вони хочуть бути і складають у шкатулку, по черзі виходячи в центр кола. На голову їм зав’язується стрічка з прикріпленим одним із стікерів з професією. Учасник повинен відгадати, хто він за професією. Можна задавати запитання учасникам тренінгу, а вони відповідають лише «так» або «ні».

Вправа «Правила групи»

Мета: створення атмосфери «тут» і «зараз», налаштування на роботу. Кожен учасник тренінгу називає своє ім’я, обирає собі повітряну кульку, яка йому сподобалась. По черзі повинні лопнуть кульку і дістати з неї папірець, на якому написане одне з правил:

- виключити мобільні телефони;
- оплесками підтримувати виступ кожного учасника;
- бути активними;
- не насміхатися і не критикувати інших;
- бути доброзичливими.

Кожне правило учні знаходять серед надрукованих на папері розміром А-4 і підвішують на мотузочку, фіксуючи декоративною прищепкою.

ІІ. Оголошення теми та мети заняття

Сьогодні поговоримо про наше з вами життя, наші здібності та можливості й вибір, який нам доводиться робити в житті. Кожна молода людина, йдучи в доросле життя, прагне вибрати собі професію за покликанням. Вдалий вибір професії – це запорука того, що немарно проживеш вік, натхненно працюватимеш і отримуватимеш від своєї роботи велике задоволення. Зробиш помилку у виборі професії – і тебе не покидатиме відчуття того, що ти займаєшся не своєю справою. Отож, найважливіше у житті – вчасно відчути своє покликання і впевнено сказати собі: «Це – моє!» Професія – це та основна точка відліку, з якої починається все свідоме подальше життя кожної людини. Для того, щоб правильно обрати професію, потрібно щиро відчути серцем те, до чого ти прагнеш, чого хочеш у житті, саме те, що весь час приноситиме тобі справжнє задоволення та втіху. І в цей особливий період життя молодої людини доречною буде допомога в оволодінні навичками самостійного вибору майбутньої професії.

Вправа «Очікування».

Мета: допомогти учасникам усвідомити власні очікування від заняття.

Учням роздаються промінці сонця, на яких необхідно написати, чого саме вони очікують від заняття.

Вправа «Формула вибору професії» .

Мета: створити формулу успіху при виборі професії: «хочу», «можу», «треба».

Тренер: «Для прийняття правильного рішення при виборі професії тобі необхідно враховувати ряд факторів – власні побажання, психологічні особливості та можливості, не слід забувати й про потреби ринку праці. Для цього існує так звана «формула вибору професії», яка в загальному вигляді показує первинний алгоритм прийняття оптимального рішення в поєднанні наступних компонентів: «хочу» - «можу» - «треба».

«**Хочу**» – намагання особистості, тобто інтереси, нахили, мотиви, плани, професійні наміри. Це те заняття, яке ви робите з інтересом, з бажанням, за власною ініціативою (як у школі, так і в позаурочний час). Якщо вибрана справа подобається, то ви охоче будете працювати, підвищувати свою кваліфікацію, користуватися авторитетом, і в результаті, матимете більший дохід.

«**Можу**» – можливості особистості, тобто стан здоров’я, наявний досвід (знання, вміння, навички), психофізіологічні якості, здібності до різних видів діяльності. Наприклад, в якихось справах ви більш успішні, довго можете

займатися цією справою, не втомлюючись, а в інших, навпаки, швидко починаєте нервувати, сердитись, у вас нічого не виходить.

«**Треба**» – потреби суспільства, тобто ваші уявлення про обов'язок, моральні установки, ціннісні орієнтації, знання світу професій і про перспективні професії, які користуються попитом на ринку праці та вірогідність працевлаштування за обраною професією. Слід враховувати, що отримання статусу безробітного – невиграшний початок трудової кар'єри. Тому, вибираючи професію, потрібно узгодити свій вибір з потребами суспільства в кадрах, кон'юнктурою ринку праці.

Напишіть кожен для себе компоненти «формули вибору професії». Порівняйте їх один з одним і визначте свою «зону оптимального вибору».

Висновок: багато невідомого очікує вас при виборі професії, перед вами нелегка задача, але успіху можна досягнути тільки дотримуючись формули – **хочу, можу, треба**.

Вправа «Психогімнастика».

Мета: зняти емоційне напруження.

Сядьте зручно і заплющіть очі. Зробіть три глибокі вдихи і видихи (звучить музика, учасники тренінгу повинні відгадати, якій професії притаманна та чи інша мелодія).

Вправа «Склади професію».

Мета: збагатити уявлення учнів про світ професій та їх особливості.

Учні об'єднуються в чотири групи (за порами року або за чотирма кольорами). Пропонуються чотири професії. По одній кожній групі. У різних місцях кімнати розташовані частини зображення найбільш популярного інструмента пропонованої професії. Членам групи потрібно якнайшвидше скласти повне зображення. (Посеред кімнати знаходиться стіл із потрібними елементами малюнків). Учні складають, а потім розповідають «плюси» і «мінуси» професії. Іде обговорення.

Рефлексія «Очікування».

Мета: визначити, чи виправдались очікування, чи сподобалось заняття?

Обговорюються всі набуті навички та важливість отриманої інформації. Потім учасники стають у коло. Кожен, передаючи клубок, висловлює свої сподівання, які отримали на занятті.

Заняття я хочу завершити притчею.

Група випускників престижного вузу, успішних, які зробили чудову кар'єру, прийшли в гості до свого професора. Під час візиту розмова зайшла про роботу: випускники скаржилися на численні труднощі й життєві проблеми. Запропонувавши своїм гостям каву, професор пішов на кухню з кавником і тацею, заставленою різними чашками: порцеляновими, скляними,

пластиковими, кришталевими. Одні були прості, інші дорогі. Коли випускники розібрали чашки, професор сказав:

- Зверніть увагу, що всі красиві чашки розібрали, тоді як прості і дешеві залишилися. І хоча це нормально для вас – хотіти тільки краще для себе, але це і є джерело ваших проблем та стресів. Зрозумійте, що чашка сама по собі не робить чашку краще. Найчастіше вона просто дорожча, але іноді навіть приховує те, що ми п'ємо. Насправді все, що ви хотіли, була просто кава, а не чашка. Але ви свідомо вибрали кращі чашки, а потім роздивилися, кому, яка чашка дісталася.

- А тепер подумайте: життя – це кава, а робота, суспільство – це чашки. Це всього лише інструменти для підтримання та змісту життя. Те, яку чашку ми маємо, не визначає і не змінює якості нашого життя. Іноді, концентруючись тільки на чашці, ми забуваємо насолодитися смаком самої кави.

Найбільш щасливі люди – це не ті, які мають все найкраще, але ті, які вміють отримати все найкраще з того, що мають.

Я бажаю, щоб кожен з вас в житті знайшов свій шлях та побудував щасливе майбутнє!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Азарова Т. В. Вчимося вирішувати проблеми / під заг. ред. М.Р. Бітянової. Київ : Главник, 2007. – 144 с.
2. Білецька О. В. Розбудова навичок самостійного життя і сприяння зайнятості випускників професійно-технічних навчальних закладів – колишніх вихованців інтернатних установ для дітей-сиріт : навч. посіб. Київ : Грандіс-Груп, 2006. – 88 с.
3. Блінов О. А. Особливості організації проведення психологічного тренінгу. *Вісник. Збірник наукових статей Київського міжнародного університету.* Серія : Психологічні науки. Випуск 12. Київ : КиМУ, 2008. С. 9–23.
4. Вибір професії – крок у доросле життя: матеріали до бесід з учнями. *Позакласний час*. 2010. № 3. С. 113-114
5. Гаврилюк Г. М., Дєдов О. А., Карпенко А. О., Коваль О. С., Ткачук І. І., Якимчук Г. В. Професійна орієнтація в сучасній школі: кращі методичні розробки практичних психологів і соціальних педагогів малокомплектних загальноосвітніх навчальних закладів, навчально-виховних об'єднань, навчально-виховних комплексів. Український науково-методичний центр практичної психології і соціальної роботи. ГО «Всеукраїнська асоціація практикуючих психологів». Київ, 2017. – 115 с.
6. Гапонова О. Профорієнтаційні ігри. *Психолог*. 2007. № 23-24. С. 9-16

7. Єршова Л. М. Макроекономічні фактори впливу на розвиток професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів. *Науковий вісник Інституту професійної освіти НАПН України. Професійна освіта*. Київ, 2017. - № 13. С. 22-29.
8. Жемера Н. В. Сутність та особливості процесу професійного самовизначення учнів старших класів. *Трудова підготовка в закладах освіти.* 2002. № 4. С. 26-30.
9. Закатнов Д. О., Паржницький В. В. Підготовка учнівської молоді до вибору робітничих професій: методичний посібник. Київ : ІПТО НАПН України, 2012. – 49 с.
10. Зимівець Н. В., Сивогракова З. А., Лещук Н. О. Модуль «Твоє життя - твій вибір» : навч.-метод. посіб. Київ : Навчальна книга, 2002. – 190 с.
11. Ільченко О. В. Використання web-квестів у навчально-виховному процесі. URL: http://osvita.ua/school/lessons_summary/proftech/32834/ (дата звернення:)
12. Інтерактивні технології навчання: теорія, досвід : метод. посіб. /авт.-уклад. О. Пометун, Л. Пироженко. 2007. – 142 с.
13. Калениченко Р. А. Психологічні аспекти індивідуальної кар'єри. Проблеми та перспективи формув. нац. гуманіт. - техн. еліти : зб. наук. пр. / АПН України, Нац. техн. ун–т «Харк. Політехн. ін –т». Харків, 2006. Вип. 9/10. С. 135
14. Корисне дозвілля. Профорієнтаційні ігри// Позакласний час. - 2019. - № 3. С.4.
15. Кондратенко С. О. Соціально-психологічні основи профорієнтаційної роботи в школі : методичні рекомендації. Ставище, 2000. – 54 с.
16. Лозовецька В. Т. Професійна кар'єра особистості в сучасних умовах праці. – К: Міленіум, 2015. – 244 с.
17. Лотоцька Л. Моє яскраве майбутнє. Профорієнтаційне зайняття з елементами тренінгу для старшокласників. *Психолог*. 2012. - № 5.
18. Михалевська Н. Тренінг. Вибір професії або задач з багатьма невідомими.(1 заняття). *Психолог*. 2004. № 45.
19. Мельник О. та ін. Програма «Побудова кар'єри» для загальноосвітніх навчальних закладів. *Сільська школа України*. 2008. № 10. С. 54 -71.
20. Мішагіна О. Д. Використання квесту як засобу активізації навчальної діяльності учнів. URL: https://ru.osvita.ua/ (дата звернення: 19.12.2019)
21. На кого вчитися: 20 затребуваних професій майбутнього. URL: http://www.kadrovik.ua/content/ na-kogo-vchitisya-20-zatrebuvanikh-profes-i-maibutnogo(дата звернення: 15.02.2020)
22. Професійне самовизначення старшокласників : метод. посіб. / упор. Л.Шелестова. Київ : Шкільний світ, 2006. – 128 с.

23. Туріщева Л. В. Психологічні тренінги для школярів. Харків : Основа. 2009. – 124 с.
24. Усвідомлений вибір професій як запорука життєвого успіху. *Психолог.* 2009. № 2 (338). С. 14-17.
25. Ford Model T. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ford_Model_T (дата звернення: 16.03.2018)
26. Ford Motor Company. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ford_Motor_Company (дата звернення: 17.03.2018)
27. Мотиваційний тренінг «Знайди свій шлях». Острів знань : вебсайт. URL: http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-481406473BDEF/list-24B7BC55727 (дата звернення: 25.10.2019)
28. Семінари-тренінги профорієнтаційного спрямування. Тернопільське ВПУ № 4 ім. Михайла Паращука : вебсайт. URL: http://tvpu4.te.ua/2019/12/seminary-treninhy-proforijentatsijnoho-spryamuvannya/ (дата звернення: 18.02.2020)
29. Профорієнтаційний тренінг «Впевнено крокуємо в майбутнє». Освітній портал Супер Урок-UA.
URL: https://super.urok-ua.com/proforiyentatsiyniy-trening-vpevneno-krokuyemo-v-maybutnye/ (дата звернення: 20.11.2019)
30. URL: https://sopinairina.wixsite.com/quests (дата звернення: 02.12.2019)
31.Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/ (дата звернення: 26.09.2019)
32. http://navigator.rv.ua/wp-content/uploads/2019/01/RUG-Koval-T.-P.pdf (дата звернення: 18.10.2019)

Методичне видання

ЛІСУН Ольга Іванівна
ШЕЙКІНА Катерина Миколаївна

ІНТЕРАКТИВНІ ЗАНЯТТЯ ПРОФОРІЄНТАЦІЙНОГО СПРЯМУВАННЯ
(з досвіду роботи педагогічних працівників закладів професійної (професійно-технічної) освіти)

Рекомендовано навчально-методичною радою
при Навчально-методичному центрі професійно-технічної освіти
у Сумській області

Художній та технічний редактор:
Кіхтенко І.В., методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Літературний редактор:
Чхайло О.М., методист Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області

Ум.друк.арк. 2,63. Підписано до друку 01.08.2020
Оригінал-макет виготовлено в Регіональному інформаційному центрі Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області, вул. Прокоф'єва, 38, м. Суми, 40016,
Тел. (0542) 36 61 46,
E-mail: sumy_nmc_pto@ ukr.net
https://nmcpto.sumy.ua/

Видрукувано в Регіональному інформаційному центрі Навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Сумській області